

לקראת שבוע מלאכתא

Dirshu

דרשן ד' ועוזן

קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

אוגדן עלוני השבת

פרשת פנחס

לקראת שבת מלכתא

עיר	ירושלים	בני ברק	מודיעין	חיפה	אשדוד	ב. שמש	אלעד	ב"ש	צפת	פ"ת
כניסת שבת	19:07	19:24	19:25	19:18	19:22	19:13	19:13	19:23	19:18	19:04
יציאת שבת	20:22	20:24	20:22	20:25	20:24	20:23	20:24	20:22	20:24	20:24
ר"ת	20:58	20:57	20:57	20:59	20:55	20:54	20:55	20:57	21:00	20:55

Dirshu

דרשו ד' ועזו

קרו עולמית לחיזוק
ועידוד לימוד התורה

להצטרפות לרשימת התפוצה שלחו מייל ל - Dirshu@dirshu.co.il

יום חמישי ט"ו תמוז תשע"ו | פניני פרשת השבוע פרשת פנחס | תקציר שבועי ה'דף היומי בהלכה'

כיצד צלח הרב הצעיר את 'מבחנו הקשה' של גביר הקהילה?

הרב בנימין בירנצוויג

פִּינְחָס בֶּן אֱלֶעָזָר בֶּן אֶהֱרָן הַכֹּהֵן (במדבר כ"ה, י"א)

מפרשי התורה טרחו לבאר מדוע הוצרכה התורה לייחס את פנחס עד אהרן הכהן, והלא די היה לומר שהוא בנו של אלעזר הכהן? הכלי יקר מבאר את הדבר באופן שיש בו הסתכלות נכונה ואמיתית על אופן עבודתו בעשיית המצוות, והוא מבאר שהתורה כתבה כל זה לספר בשבחו של פנחס, שאף שהיה בן של אלעזר שלקח לו מבנות פוטיאל שפיטם עגלים לעבודה זרה, לא פחד שילעגו עליו ליצני הדור על כך שהנה מי שאביו נשא בת כומר לע"ז, ילך ויקנא קנאת ה' ואף שהיה בן של אהרן שעשה את העגל ויאמרו לו אותם ליצנים, והלא אתה בן בנו של אהרן שפיטם עגלים לע"ז, ומה לך לקנאות קנאת ה' ואף שידע פנחס כל זה, הלך בראש מורם לקנאות קנאת ה' צבקות, ולא חשש על כבודו! וזכה פנחס, שממעשהו זה לא רק שנגרע מערכו וכבודו, אלא נתרבה כבודו לעין כל לדורות עולם וזכה למעלות רבות בזכות מעשהו זה. ללמדנו, שיש לאדם לעשות את מצוות הבורא יתברך, ואף במקום שהוא חושש שקיום המצוות יגרע מכבודו או שחושש שיפסיד מקיום המצוות, יש לו לידע! שמקיום מצוות ה' יתברך לא מפסידים!! ולא ניזוקים! רק מרויחים ומתגדלים!

מעשה יקר הממחיש לנו עד מאד כי אין לחשוש להפסד מקיום מצות ה', סיפר מרן הסבא מנובהרדוק זצוק"ל בספרו מדרגת האדם (דרכי החיים פ"ג): בעיר המבורג שבגרמניה התמנה רב צעיר לימים, ביום הראשון לבואו לעיר עוד לפני שהספיק לנוח ולהתארגן בבית שהוכן עבורו, והנה דפיקות בדלת הבית... ובפתח אשה שנראית פשוטה במלבושיה, ובפיה תביעה מהרב להביא את פלוני שהיה הגביר של העיר המבורג לדין תורה על ויכוח שיש ביניהם.

הרב שעדיין לא הספיק לנוח ולהתארגן, ניסה לשכנע את האשה אולי ענין זה יוכל להמתין עד למחרת, כאשר ינוח מטורח הדרך ויהיה פנוי יותר לדון בדברים. אבל האשה בשלה, היא רוצה עכשיו ומיד דין תורה! בלית ברירה קרא הרב הצעיר לשמש שמונה לשמשו, ואמר לו שילך

לגביר הגדול ויזמינו לדין תורה בגלל טענות האשה שלפניו, השמש שהכיר את מערכות העיר המבורג נרתע ונפחד כולו, הוא ידע את מעמדו הרם של הגביר הזה שהוא היה 'הבעל בית' בהמבורג וכולם יראו מכבודו, והנה מגיע רב צעיר וכבר ביום הראשון מזמינו ברוב 'חוצפה' לדין תורה בגלל איזו אשה מן השוק. אבל הרב הפציר בו כי עליו לקיים דבריו מידיה וללכת להזמין לדין תורה, הלך השמש וכשרעד בכל גופו העביר לגביר את הזמנת הרב לדין תורה. שלח הגביר לומר לרב שכשיהיה לו פנאי ישקול לבוא לביתו, ניסה הרב לשדל את האשה לדחות את הדיון לזמן אחר אבל האשה התעקשה שלא לדחות, אמר הרב לשמש שילך לגביר לומר לו שאין אפשרות לדחות וחייב לבוא היום, השמש בלית ברירה כשאבריו נוקשים זה לזה העביר את הדברים לגביר הגדול, והוא ענה ברוב עזות: תאמר לרב הצעיר כי אני הגביר של המבורג והוא עודנו אורח כאן, ואני יבוא כשיתאפשר לי הדבר ואני יודע לומר הזמן!

חזר השמש ואמר לרב הדברים, קם הרב ממקומו ואמר חזור אל הגביר ואמור לו 'שאמנם הוא הגביר של המבורג אבל אני מהיום הרב של המבורג, והוא חייב להתייצב לדין תורה כפי שבקשתי עוד היום, ואמנם צבא וחיללים אין לי להביאו, אבל יש בידי שלש אותיות 'ח-ר-ם' שבידי לשלוח עם השמש ולא כדאי הוא הדבר'. השמש חזר לגביר ובקש סליחתו על אשר הוא נאלץ לומר לו דברים כאלו וכו', ואחר שבקושי הצליח להוציא המילים מפיו, קם מיד ועזב את בית הגביר לפני שיראה בהתפרצותו וכעסו הרב.

והנה לא עברה שעה ובפתח ביתו של הרב מופיע הגביר הגדול מלא הדרו... הוא ניגש לרב מושיט את ידו ואומה: מזל טוב מזל טוב! התמניתם לרב העיר הגדולה המבורג! אין אני נתבע ואין האשה תובעת, כל זה עשינו כדי לבחון את מעלת כבוד הרב לראות היצליח לעמוד בתפקידו רם המעלה בעיר כזו בה יש גבירים ואנשים חזקים, ויוכל לקיים את המקרא "לא תגורו מפני איש",

מעתה ראינו כי ברב גדול ודגול זכינו בעירנו.

מקיום מצות ורצון הבורא לא מפסידים רק מרויחים!

"הבשורות הטובות שאני שומע, מקילות עלי לשמוע אף את הצרות"

"אכן כך!! אין לו כלל צרות, הו... איזה שמחה נתת בליבי, ברוך ה' היהודי אינו סובל"

הרב ישראל ליוש

"פצאן אשר אין להם רעה" (במדבר כ"ז י"ז)

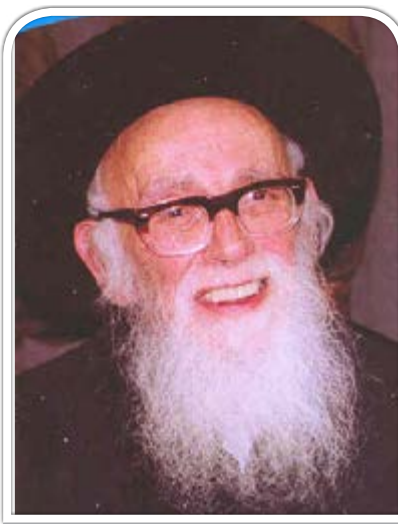
הלשון כצאן 'אשר אין להם' רועה לכאורה קצת תמוהה, יותר נכון אילו היה כתוב כצאן 'בלי' רועה. אלא אמר ע"כ ר' יעקב המגיד של וילנא, ישנם שני סוגי רועים, הראשון רועה את הצאן של עצמו, והאחר הוא שומר חנים על צאנו של חברו. ההבדל בין הרועים הוא שהראשון שרועה את צאן עצמו, דואג שיהיה להם מים צלולים ואוויר טוב ומרעה משובח, אך אין זה משום שהוא אוהב את הצאן, אלא אוהב הוא את עצמו ואת כספו וחפץ שצאנו ישתבח, ובכך רכושו יגדל, ועשיר גדול יהיה. לעומת זאת, השני שרועה את צאן חברו, גם דואג לכל צרכי הצאן, ואכן זו ראייה שהוא עושה זאת כי הוא אוהב את הצאן ורוצה בטובתם, וכן הוא רוצה בטובת חברו, כי לעצמו לא תהיה מכך שום תועלת.

ובדומה לזה ישנם גם שני סוגי מנהיגים, ישנם כאלו שכל מחשבתם על עצמם, כדי שיגדלו ויתפרסמו על חשבון קהילתם, ומנצלים את צרכי העם להאדרת שמם. אך יש מנהיגים שכל מחשבתם הוא על העם, ואילו צרכי עצמם וכבודם אינו תופס כלל מקום בשיקול דעתם.

אחרי הקדמה זו נוכל להבין מדוע נאמר בתורה שלא תהיה עדת ה' כצאן 'אשר אין להם' רועה, כי אמנם יתכן

שהם אכן יהיו עם רועה, ולא יהיו במצב של בלי רועה, אבל הוא לא יהיה רועה 'להם', אלא הוא יהיה אכן רועה שלהם, אבל לא להם אלא לעצמו. להלן שני סיפורים, המספרים יותר מכל את דאגתם, מסירותם והשתתפותם בצער העם של שני רועים גדולים אשר היו לעם ישראל.

יום אחד רואה רבי ברוך אויערבך זצ"ל כי אביו ה"ה הגאון הגדול רבי שלמה זלמן זצ"ל שרוי בצער, הוא מדוכדך ואינו רוצה להכניס דבר מאכל לפיו. מאוד חשש רבי ברוך לבריאותו של אביו הגדול, ולכן קרא לאח אביו ה"ה הגאון רבי אברהם דב אויערבך זצ"ל רבה של שכונת בקעה

הגאון הגדול רבי שלמה זלמן אויערבך זצ"ל

בירושלים, בידעו כי ברוב קרבתו של אביו אליו יסכים לפתוח את סגור לבו ולספר את אשר קרהו, ואת סיבת שברונו.

תיכף בבואו אל הגאון רבי שלמה זלמן אורו פניו, והחלו לשוחח בדברי תורה, שקלו וטרו בה בעומק העיון, זוהי הרי משוש ליבם. לאחר שחזר הצבע ללחייו של רבי שלמה זלמן, שאל אותו אחיו: 'אחי היקר! מדוע נפלו פניך? למה מסתגף אתה ואינך טועם דבר מה לפיך? ענה לו רבי שלמה זלמן בדאגה: 'היו כאן הרבה אנשים היום, ושמעתי את צרותיהם, צרות של יהודים!! ואיך אוכל לשמוח?? שאל אותו אחיו הר"ר אברהם דב: וכי מה יום מיומיים והלא כל יום יש כאן קהל רב המתדפק על דלתך ושוטח את צרותיו, מדוע דווקא היום לקחת הכל כ"כ אל לבך?, 'אתה צודק' ענה לו הגרש"ז 'אך בכל יום יש גם אנשים המבשרים בשורות טובות ומשמחות, וזה מקהה במעט את כאב הלב שלי משמיעת הצרות, אך היום לא היו אנשים שבישרו בשורות טובות, אוזני לא שמעו על שמחות של יהודים, ולא היה מה שימתיק את הכאב וירפא את שברון ליבי משמיעת הצרות של אחיי'.

תור ארוך השתרך לפני דלת חדרו של האדמו"ר מסאטמר רבי יואל זצ"ל, איש איש וצרתו, איש איש ושאלתו, עומדים נרגשים לקראת הכניסה אל הקודש פנימה, לעצה או לברכה. לאחר שעות ארוכות בהם נכנסו כבר כמות לא מבוטלת של חסידים, נכנס השמש אל חדר האדמו"ר והנה הוא רואה שקופת הצדקה בה רגילים החסידים לתת מעות צדקה פדיון נפש בעת הכניסה אל האדמו"ר, ריקה כמעט לחלוטין. תמיהה היתה זו. 'להיכן נעלם כל הכסף? הרהיב הגבאי עוז ושאל את האדמו"ר.

'הרגע היה כאן אדם מארץ ישראל' סיפר האדמו"ר 'והרבה צרות יש לו, אשתו לא עלינו חולה מאוד וההוצאות הרפואיות רבות, ואין בכוחו לסבול. גם כמה מילדיו זקוקים לישועה, ובכלל חובותיו מנישואי בניו ובנותיו מעיקים עליו והוא עומד ממש לפני קריסה, ולכן הבאתי לו את כל כספי הצדקה שהיו כאן' סיים האדמו"ר. 'אוי ווי רבי!! זעק הגבאי 'אני מכיר את האיש, אין לו כלל צרות, אשתו איננה חולה ואינו חייב שקל לאיש, הוא נוכל ורמאי, לשווא נתן לו הרבי את כל כספי הצדקה!! מיד אורו פני הרבי וצהל בשמחה, 'אכן כך!! אין לו כלל צרות, הו... איזה שמחה נתת בליבי, ברוך ה' היהודי אינו סובל'.

קבל את הגיליון ישירות למייל

<<< שלח מייל: dirshu@dirshu.co.il >>>

אם יבוא עכשיו עשיר מלונדון ויתן לי אלף דולר – אני לא לוקח! אני לא אחליף את המתיקות של הבטחון תמורת אלף דולר

הגה"צ רבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל מספר על דרכי הנהגתו ומידת הבטחון בהקב"ה של הרב מבריסק

אִישׁ אֲשֶׁר רוּחַ בּוֹ (במדבר כ"ז, י"ח)

לרב מבריסק זצ"ל היה כולל אברכים. כל ערב ראש חדש הוא היה משלם להם את המלגה, ויהי מה. אם ארע פעם שלא היה לו את הכסף במועד – הוא היה לווה אותו ובלבד שישלם לאברכים בזמן.

והנה הגיע ערב ראש חדש אחד שלא היה לו כסף לשלם... הוא גם לא מצא רעיון ממי ללוות... הוא ישב על מקומו, תפוס בהרהורי... עבר שם

אחד המתפללים שהבחין במצוקתו של הרב, ואמר לו: "אה! כמה טוב היה המצב אם היה מגיע עכשיו עשיר מלונדון ותורם אלף דולר, סכום שיש בו כדי להחזיק את הכולל למשך חצי שנה... אה! היה זה ממש א מוחיה".

נענה הרב מבריסק ואמר לו: "אם יבוא עכשיו עשיר מלונדון ויתן לי אלף דולר – אני לא לוקח! אני לא אחליף את המתיקות של הבטחון תמורת אלף דולר! מדי חודש בחדשו, אני נושא את עיני למרום ואומה: 'רבוננו של עולם!'

עיני נשואות אליך אנא בטובך הגדול! שלח לי את הכסף שאני צריך! בצורה שכזאת אני 'חי עם הקדוש ברוך הוא' באופן קבוע! ואכן זוכה אני מדי חודש לראות בחוש את יד ה' המסייעת לי! אם יהיו לי בכיס אלף דולר להחזקת הכולל לכמה חודשים, הרי שאפסיד את מתיקות הבטחון הזו... וכי משתלם למכור מתיקות שכזו באלף דולר?"

אצל הבריסקער-רב "השלך על ה' יהבך והוא יכלכלך" היתה צורת חיים תמידית! הנהגה יום-יומית! ישמע חכם ויוסף לקח!

סיפור נוסף מספרים על הבריסקער-רב, שהוא קבל בנדוניה כמה בתים בוורשא, ששוים נאמד בהון עתק. והנה קרה מה שקרה נוכל אחד, גזלן, הצליח לנשל אותו מכל הנדוניה, ולא נשאר לו ממנה כלום! נטל הבריסקער-רב את ספר "חובת הלבבות" והחל ללמד מתוכו את

"שער הבטחון". הוא למד אותו פעם, פעמים, שלוש, ולאחר מכן אמה "עד עכשיו חשבתי שאיזהו עשיר? – זה שיש לו כמה בתים בוורשא! היום אני יודע שאיזהו עשיר? – זה שיש לו ספר 'חובת הלבבות'!" הגמרא (ברכות ל"ב, ע"ב) שואלת: כתיב "קווה אל ה' חזק ויאמץ לבך וקווה אל ה'" מדוע כתוב פעמיים "קווה"? אלא, דורשת הגמרא, אם רואה אדם שהתפלל ולא נענה – יחזור ויתפלל.

אבל, כידוע, שבעים פנים לתורה. הבריסקער-רב מפרש פרוש אחר: אדם שקיים "קווה אל ה'" ותלה את בטחונו בה' יתברך – הרי מגיע לו שכר על כך, ומהו השכר שהוא מקבל על בטחונו בה' "חזק ויאמץ לבך וקווה אל ה'" – השכר על הבטחון הוא: בטחון! הוא מקבל עוד "בטחון" כשכר על ה"בטחון". א היליגער בריסקער-רב!

בעל 'חובת הלבבות' מונה עשר מעלות, ואומר כי "בעל הבטחון עדיף מ'בעל הכימיה'".

מיהו אותו "בעל הכימיה"? – אדם שיכול להפוך את הנחושת לזהב... יש לו מכונות... יש לו פטנטים... נתאר לעצמנו אדם שיש לו מכונת דפוס משוכללת אין כדוגמתה, והוא יכול להדפיס 'פקטות' של מאות דולרים כל יום... היש עשיר ממנו בעולם?

אומר 'חובת הלבבות': כן! יש עשיר ממנו בעולם! ולא סתם יותר עשיר אלא פי עשרה! ומיהו? "בעל הבטחון"! והוא מונה את עשר המעלות שיש ל"בעל הבטחון" על "בעל הכימיה" אחת לאחת.

אם כך, שואל הבריסקער-רב, איזה שכר תוכל לתת לאדם שהוא "בעל בטחון"? מה כבר תוכל לשלם לו אחרי שאין עשיר ממנו בעולם? הדבר היחיד שתוכל לשלם לו הוא: עוד בטחון! מהו השכר של מי ש"קווה אל ה'" "השכר הוא "חזק ויאמץ לבך וקווה אל ה'".

(מתוך יחי ראובן בשלח)

הנאון רבי חיים סולובייצ'יק מבריסק זצ"ל

"הרבנית פתחה את ה'משלוח מנות' שנשלח בפורים אל המרא דאתרא, ולפתע הגיחו מהחבילה כמה עכברים גדולים"

הת"ח סיפר למרן הגראי"ל שטיינמן שליט"א על אי הצלחתו במושב, ומרן אמר לו: 'תתפלל'. וכל מה שקרה מאז

דאתרא, ולפתע הגיחו מהחבילה כמה עכברים גדולים". להלן מסופר שם אודות שאלה שהונחה על שולחנו של מרן של הגרי"ש אלישיב זצוק"ל: אברך ת"ח מיישיבת לייקוד נשלח לכהן כרב בעיר פלונית, בה יש קהילה יהודית גדולה למד. עוד בטרם יצא לדרכו, נודע לאברך שבמשך שנים מנסים ארגונים שונים להקים תלמוד תורה או ישיבה בעיר זו, ובשום אופן לא מצליחים. הוא לא נבהל מהמידע הזה, וסבר לתומו שדוקא בשל כך כדאי מאוד שיקח על עצמו את כהונת הרב בעיר זו, וישקיע מאמצים כבירים על מנת להרבות שם באידישקייט ולהקים מוסדות תורה וישיבות.

כולו שופע מרץ

האברך יצא לעיר ההיא, כשכולו שופע מרץ וחיוניות, ובהחלטה שהוא מצידו מתכוון לפתח את העיר מבחינה רוחנית, ולהגביר בה חיילים לה' ולתורתו. אבל, המציאות בשטח היתה שונה. עובר עוד חודש, עוד חודש, עוד שנה, ועוד שנה, והעניינים אינם מתחילים לזוז. את התלמוד-תורה שכל כך רצה לייסד, הוא אינו מצליח להקים; ישיבה – מאן דכר שמיא... וכן כל יתר מוסדות הקהילה שביקש להעמיד על מכונם, לא קמו.

בשלב מסוים הרגיש האברך שיש דברים בגו, ויש משהו העומד מאחורי אי הצלחה שלו להקים את המוסדות. 'אני הרי מתאמץ כל כך קשה, ואיך יתכן שלא הצלחתי להגשים ולו משימה אחת מכל אלו שהעמדתי למול עיניי? והחליט לערוך תחקיר ממצה ומקיף אודות הקהילה, ומה שהתרחש בה בעבר בצורה זו, חשב, אולי יעלה בידו לגלות דבר מה שישפוך אור על המתרחש במקום.

ואכן, הוא לא הוצרך לתחקיר כה ממצה כדי להגיע למסקנה. הברור הניב תוצאות מיידיות. התברר שלפני שנים רבות כיהן בקהילה זו רב חשוב, שעשה ופעל רבות למען בני המקום, אבל כמה חברים בקהילה שנאו את הרב, ופעלו נגדו בצורה חמורה. כדי 'לשכנעו' לעזוב את המקום, עשו דבר שלא ייעשה. ביום הפורים הם שיגרו לביתו משלוח מנות, וכאשר אשתו קיבלה את החבילה, ופתחה אותה, קפצו מתוכה כמה עכברים שהוכנסו לחבילה בכוונה תחילה. הרבנית נבהלה מאוד, והתמוטטה ארצה, והוצרכה לשהות מאז ועד סוף ימיה בבית חולים לחולי נפש. בשל המעשה החמור עזב הרב את המקום והקפיד מאוד על הקהילה.

מאז ועד היום, כל רב המגיע לקהילה שפגעה באותו רב, אינו מצליח להרים בה את קרן התורה והיהדות, ואחרי תקופה קצרה עוזב אותה בפחי נפש.

רוח סערה

אך האברך שהגיע מלייקוד לא אמר נואש. הוא הציע שמניין אנשים מבני הקהילה יעלו על קבריהם של הרב והרבנית ויבקשו מהם מחילה. אולי על ידי כך נצליח לכפר על החטא הגדול שעשו כלפיהם. אמה. הקהילה הסכימה להצעה, ובבוקרו של יום התכוננו מנין היהודים, והרב בראשם, לצאת לבית העלמין. אולם, ממש באותה רגע מתרחשת סופת שלגים בלתי צפויה, ומונעת מהם מלעזוב את העיר הם ממתינים שעה שעתיים ושלוש, אבל הסופה אינה פוסקת.

על פיו יצאו ועל פיו יבאו, הוא וכל בני ישראל אתו (במדבר כו, בא')

בסיפור שלפנינו שנשלח ע"י ת"ח, חתנו של אחד ממרביצי התורה הנודעים, יש כמה לקחי מוסר, שהבולטים שבהם עוסקים בידיעה שאם גדול בתורה הוציא דבר מה מפיו, יש להתייחס לכך כדברים שמימיים, גם אם מדובר ב'הוראה פשוטה' לכאורה. לקח נוסף עוסק בחומרת הפגיעה ברב ובתלמיד חכם.

משגר המכתב הינו כאמור ת"ח וירא שמים, המוסר את נפשו למען נערי ישראל, ומרביץ בהם תורה בחכמה ובתבונה. תלמיד חכם זה זוכה לקרב רבים לשמירת התורה, ובס"ד הצליח להקים עולה של תשובה בהקמת מדרשיות במספר מושבים. ההצלחה העיקרית היא, כמובן, בהבאת הנערים אל בית המדרש, וכמה מהם אף עברו ללמוד לישיבות קדושות. לפני כמה שנים החליט הת"ח להפנות משאבים ומרץ אל מושב נוסף,

ולהשתדל להפריח גם בו את השממה הרוחנית. והנה, כך הוא כותב לרבינו המרא דאתרא (רבי יצחק זילברשטיין) שליט"א, כל הנסיונות שאני עושה במושב זה, אינם נותנים פרי. כל הנסיונות שעשה, כל המאמצים שהשקיע, על מנת

להוציא את אנשי הקהילה מקפאונם הרוחני, העלו חרס בידו, ולאחר פעילות של שנתיים הגיעו לשיעור שני משתתפים בלבד. הת"ח הרגיש שבמושב ההוא יש דבר מה ש'חוסם' את הפעילות התורנית, ופנה להתייעץ עם מרן הגראי"ל שטיינמן שליט"א, כדת מה לעשות, והאם כדאי לעזוב את המקום ולהשקיע במושב אחר. מרן שליט"א שמע את הדברים, ואמה: 'תתפלל'.

קיבל על עצמו תענית

מי שאינו ניחון באמונת חכמים שלמה, עלול לומר לעצמו שהגראי"ל לא התכוון בעצם להורות לו שיתפלל, אלא כיון שאין עצה מעשית אחרת להביא להצלחה בפעילות התורנית במושב ההוא, הדבר היחיד שיש לי לומר לך הוא ש'תתפלל'.

אבל האמת היא שכאשר אדם גדול מוציא מפיו הוראה פלונית, ולא חשוב מה הוא סגנונה ובאיזו הטעמה היא נאמרה, יש להתייחס אל ההוראה כאל דבר שיצא מפי השם יתברך.

וכך עשה הת"ח ההוא. כיון שמרן הגראי"ל אמר לו להתפלל, הוא קבל על עצמו תענית, ובאותו יום נסע לכותל המערבי, ובמשך שעות ארוכות עמד ואמר תהילים בבכייה, והתחנן לה' יתברך שיורהו מה לעשות כדי להטמיע את ערכי היהדות במושב.

והנה, אך סיים את תפילתו, ומוחו עדיין תפוס בהרהורים על סיבת הכישלון בהרבצת התורה באותו יישוב, והנה הוא מוצא על הסטנדר לפניו את הספר 'ברכי נפשי' על ספר ויקרא. הוא פותח את הספר באופן אקראי, ונתקל בכותרת [בעמוד רל"ז], המזעזעת את נימי נפשו. הכותרת היתה: "הרבנית פתחה את ה'משלוח מנות' שנשלח בפורים אל המרא

מרן הגראי"ל שטיינמן שליט"א

הוא לא הרשה לעניים וגבאי צדקה להסתובב בבית המדרש ולאסוף כסף. הוא נחרד מהמחשבה שהולך עכשיו להיות ביטול תורה ולו לרגע קט לכל מאות בני הישיבה

הגאון הגדול רבי חיים פנחס שיינברג והנהגתו המיוחדת לכל יפריעו לעמלי התורה

בְּקִנְיָא אֶת קִנְיָתִי (במדבר כ"ה, י"א)

כשם שכל רגע של לימוד התורה היה אצלו מדוקדק, כל רגע של ביטול תורה היה אצלו האסון הגדול ביותר. מסיבה זו לא הרשה לעניים וגבאי צדקה להסתובב בבית מדרש לאסוף כסף, וכשראה גבאי צדקה שנכנס לאסוף בבית המדרש הוא נחרד מהמחשבה שהולך עכשיו להיות ביטול תורה ולו לרגע קט לכל מאות בני הישיבה, בעיני רוחו ראה ביטול תורה מידי של כל יושבי בתי המדרש, שכן גם אם יגרם לכל אחד ביטול

של שניות אחדות, הלא יחד זה כבר פרק זמן, לכן ניגש ואמר להם בעדינות אך בנחרצות שאינו מרשה לאסוף באמצע הסדר, ומי שמעונין בזה שיגיע בשעות בין הסדרים או כאשר יוצאים מהסדר, הוא ליה אותם עד מחוץ לישיבה, ולפעמים אף כברת דרך נוספת להיות בטוח שהאברכים והבחורים לא יופרעו משקידתם.

פעם אמר לו מישוה שפלוג, ת"ח גדול ומורה הוראה מפורסם, הביע תמיהה על הנהגה זו

שלא מרשים לאסוף צדקה בתוך סדרי הישיבה, אמר רבינו לזה שסיפר לו על כך שישאל את אותו תלמיד חכם, האם הוא מסכים שיבואו לביתו בכל יום לאסוף צדקה בשעה שתים לפנות בוקר, הלה לא הבין את הקשר, נענה רבינו ואמר, כל אחד מבין שאמצע הלילה זו אינה השעה המתאימה לבקש צדקה, האם אמצע הלימוד הוא פחות חשוב משעת השינה.

מטעם זה לא הסכים שיקראו לאברכים לטלפון רק במקרים דחופים מאוד, וגם לא הסכים שיבואו אורחים ויפריעו ללומדים באמצע הסדר. פעם בא אדם מבחוץ לחפש את אחד מחשובי האברכים, כשראהו רבינו שאל אותו מה הוא מחפש וענה שהוא מחפש את פלוני, אמר לו: "בבקשה ממך, אל תיגש אליו הוא שקוע עכשיו בלימוד ואל תפריע לו" הגיב הלה: "טוב, אחכה לו עד שיבא", ענה לו רבינו: "תחכה, אבל לא בקרבת מקום לבית המדרש, כדי שלא יראה אותך ויפריע".

אברך שהמתין כמה שנים לזרע של קיימא היה מבקש מרבינו שיעתיר עליו בתפילה. מפעם לפעם היה מגיע ומבקש שוב ושוב מרבינו שיתפלל לישועתו ורבינו היה מברכו בכל פעם כדרכו בהתענינות והשתתפות בצעה. פעם עלה בדעתו, הלא ראש הישיבה כה דבוק בתורה ועבורו כל רגע של ביטול תורה הוא כה חשוב, אולי כדאי לציין בפניו שהיותו חשוק בנים גורמת לו ביטול תורה וכך עשה. הוא סיפר שכל שתמיד ברכו רבינו בחום ראה הפעם את האכפתיות הגדולה, שאם זה עושה

לו ביטול תורה, אם כן כל היחס הוא אחר שצריך להתפלל על כך אחרת לגמרי שכן שתי צרות יש לו, מה שלא זכה עדיין להתפלל ומה שיש לו מזה ביטול תורה.

סיפור דומה תלמיד חכם חשוב מתלמידיו, במשך כמה שנים התמודד עם בעיה קשה בחייו, כמה פעמים שפך את ליבו בפני רבינו ומשום מה רבינו לא ברכו בחום והיה אומר לו שצריך להתמודד ולדבוק באמונת אומן בהשי"ת וכדו' אך לא בירכו. כך

הגאון הגדול רבי חיים פנחס שיינברג זצ"ל

כאמור כמה וכמה פעמים. פעם אחת בתוך הדברים סיפר שהדבר גורם לו ביטול תורה ומפריעו ממשנתו והרבצת תורתו, רבינו הזדעזע וברכו בחום גדול וכעבור תקופה הענינים הסתדרו לגמרי.

עד כמה נחשב אצלו דקות של ביטול תורה של בני תורה. כמה פעמים כאשר חזר ממסירת שיעור בכולל שישי - שבת של תלמידו הגר"א וויג בשכונת בית וגן וביציאה משכונת בית וגן בה שוכנות רבות הסבו את תשומת ליבו שבתחנת האוטובוס ביציאה מהשכונה ממתנינים המוני בחורי ישיבה ללכת לביתם להתארגן לשבת.

רבינו הורה לעצור את רכבו ולאסוף בחורים שנמצאים בתוואי נסיעתו וגם כאשר היה צריך בדרך לשנות מעט מהמסלול עבורם הורה לעשות זאת מתוך מטרה להציל מזמנם שיוכלו לחזור מהר לתלמודם ולא יצטרכו לבטל תורה.

(פרק 'פנחס קנאה' מתוך מגדלתו ומרוממותו)

תדע לך שטעית בפסק שפסקתי לך ואני מקבל על עצמי בתור תשובת המשקל, כל שנה בדרשת שבת הגדול להזכיר דין מדיני ריבית

הסיפור שבגללו במשך 50 שנה בכל דרשת שבת הגדול עד הדרשה האחרונה בחייו
הזכיר בעל ה'שבט הלוי' איזה עניין מענייני ריבית

היהודי נסע חזרה ל"בית ישראל", וסיפר לו, שרבינו אמר לו שמותה, ה"בית ישראל" אמר זה לא יתכן, גש לרב אחר ותשאל.

הוא ניגש לרב אחר, והרב השני אמר לו זהו סעיף מפורש בשו"ע שדבר כזה נקרא ריבית והוא אסור, הוא חזר חזרה ל"בית ישראל" וסיפר לו מה שאמר לו אותו רב, אמר לו ה"בית ישראל", כעת תחזור חזרה לרבינו ותשאל אותו את השאלה עוד הפעם, הוא הגיע לרבינו ושאל את השאלה עוד הפעם.

נענה רבינו ואמר לו, האם לא אתה היית בערב פסח לשאול שאלה זו, ענה היהודי ואמר שכן, אמר לו רבינו תדע לך שטעית בפסק שפסקתי לך בשעתו, ובאמת הדבר אסור, ואני מקבל על עצמי בלי נדר בתור תשובת המשקל כל שנה בדרשת שבת הגדול להזכיר דין מדיני ריבית. ואכן רבינו מאז בכל דרשת שבת הגדול ועד הדרשה האחרונה בחייו הזכיר רבינו איזה עניין מענייני

ריבית, כדי לכפר על הטעות שטעה בשעתו, ולא ח"ו שמישהו נכשל אלא כיוון שמתוך לחץ של ערב פסח יצאה הוראה בטעות ובשגגה מפה קדשו. קיבל על עצמו דבר זה, נורא ואיום למתבונן עד היכן הגיעה צדקותו של רבינו שגם הודה בפה מלא בטעות וכן קיבל על עצמו מיד תיקון תשובה על זה כל ימי חייו...

(מתוך ולא שבט הלוי בלבד)

"וְנִתְּתָה מִהוֹדָךְ עָלַי לְמַעַן יִשְׁמְעוּ" (במדבר כ"ז כ')

ועוד יותר עת מבחן היא, היה אומר רבינו, שיוכל המורה הוראה לומר "דברים שאמרתי טעות הם בידי", העניין של 'הודה ולא בוש', מורה הוראה צריך לדעת שעיקר תפקידו הוא לעמוד ולשרת לפני ה', ואין אדם עומד על דברי תורה אלא א"כ נכשל בהם (גיטין מ"ג, א') זהו הכח האמיתי של מורה הוראה אשר יונק את כוחות נפשו ממקורות קדושים, וזהו שעת מבחן להודות באמת ולא לתרץ את עצמו בתירוץ כלשהוא.

ומעשה היה לפני כחמישים שנה ביהודי שלא היה לו פרנסה, הוא תינה את צערו לפני אחד מידידיו שהיה סוחר בבורסה, הידיד שמע מקשיי פרנסתו והציע לו שיתן לו אלף דולר שבזמנו היה הרבה כסף, והוא ישקיע את זה בשבילו בבורסה, ויתן לו חלק מהרווחים.

היהודי שהיה חסיד גור אמר לו אני אשאל את הרבי, הבית ישראל

ז"ע. כששאל את הבית ישראל, שאל אותו הרבי, האם אתה מוכן גם להפסיד או רק להרוויח? ענה היהודי מאיפה יש לי להפסיד? אמר לו הרבי, אם אתה עושה עמו הסכם רק לרווחים ולא להפסדים צריך לשאול רב אם מותר לך לעשות כזה דבר.

היהודי היה גר בבני ברק לא רחוק ממעונו של רבינו, והחליט לעלות לשאול את רבינו, היה זה תקופת ערב פסח, הוא נעמד בתור בין עשרות שואלים אחרים, כשהגיע תורו שאל את רבינו, רבינו השיבו שמותה,

בעל ה'שבט הלוי' זצ"ל

עדכונים

שיעורים

מידע

עכשיו בקו השיעורים של דרשו

077-2613337

שאלתי: מה נשמע? ואמר: אל תשאל, לא מבשרים בשורה רעה מכרתי את המכונית. טוב, יש הלכה בנדון, איך מנחמים. אמרתי: המקום ימלא חסרונך

מפניי הגה"צ ר' יעקב גלינסקי: כמה מאושר אני, שלא התמכרתי למכונית, ולדברים רבים נוספים!

"אסביר לכם", אמר הרב. "ארכוש מגבעת נאה ומהודרת. ואראה בה נלעג ומשונה: חליפה כה מהווה ישנה נשנה ומגבעת כה הדורה, ממש נזם זהב באף אתם יודעים מי, אין בריה, אני רוצה להראות נלעג, ואפנה לקנות גם חליפה. ומה, מתחתיה יצוצו הנעלים המרופטות ומעוקמות? נקנה גם נעלים חדשות. נו, רק זה חסר לי. שאראה כמלך ביפיו והרבנית תשתרך בשמלתה הישנה. הן משנה מפורשת היא, שהאשה קודמת לאיש לכסות (הוריות י"ג, ע"א).

ועכשן, תארו לכם: עומדים הרב והרבנית הדורים בלבושם, וישבו על הכסאות המרופטים והצולעים, ויסבו לשלחן הרעוע? אין בעיה, קונים כסאות נוחים ושולחן חדש. ואם אינם תואמים לארון הספרים המורכב מלווחי ארגזים, קונים ארון ספרים מהודר, בעל דלתות זכוכית. אמת, צורם הניגוד בין אריחי

הגה"צ ר' יעקב גלינסקי זצ"ל

הרצפה השחוקים לרהוט הנאה, אבל אפשר להסוותו בשטיח מקיר לקיר. כמה זה עלה לי, עד עכשן? הפרנסים בקיאים בחשבון, זה עולמם. כמה עשרות אלפים, לא נורא. וזה כדאי, באמת כדאי להחליף את הסלון, כבוד התורה. רואים הם בעיני רוחם את הסלון המהודר – "וכעת, בואו איתי: הכנסו למטבח. כשיש כזה סלון, אפשר להשאירו כך?"

סקרו, והאחד אמר: "האמת? לא כדאי להשקיע. כדאי כבר להחליף דירה".

"לכך התכוונתי", אמר הרב, "הרשו לי להשאר עם כובע הישן..." וזו הסוכה, דירת הארעי.

דווקא משום שנעננו ברצון, וקבלנו שנה טובה ומבורכת, נרסן עצמנו ומושגנו. ויבואו עלינו כל הברכות, וישיגנו!

(מתוך "הגדת סוכות")

"וְהָיָה חֵן לְה' שֶׁבֶעֶת יָמִים" (במדבר כ"ט ב')

עליתי לאוטובוס, קו חמישים וארבע, ושמחתי לראות פנים מוכרות אחד מהשכונה. קדמתי פניו בשלום לבבי ונעניתי כהלכות תשעה באב בו עונים שלום לעם הארץ בשפה רפה. חשבת, אולי הוא אבל, רחמנא לצלן. קלעתי למטרה.

שאלתי: מה נשמע?, ואמה: אל תשאל, לא מבשרים בשורה רעה מכרתי את המכונית. טוב, יש הלכה בנדון, איך מנחמים. אמרתי: המקום ימלא חסרונך (ברכות ט"ו, ע"ב), ולא קבל תנחומים. ממש, אין מכונית מתה אלא לבעליה. העלה זכרונות, איך היטיבה עמו בחייה, מכונית כשרה העושה רצון בעליה. אי מי יתן לו תמורתה. ניסיתי לומר שהקב"ה הקדים רפואה למכה, והמציא לו תחבורה ציבורית נוחה. אינו צריך למלא דלק, ולחפש מקום חניה. ואינו עומד בפקקים, וחצופים אינם עוקפים אותו, ולא צופרים לו מאחור ויש לו נהג, והוא יכול ללמוד בדרך, לישון או לפטפט, ולא היה אל מי לדבר הרגיל עצמו למכונית, וחש עצמו גדם בלעדיה.

חשבתי לעצמי: כמה מאושר אני, שלא התמכרתי למכונית, ולדברים רבים נוספים!

שמעתי, שפרנסי קהילה עלו אל הרב. הודיעו שנדברו עם בעל חנות הכובעים. הרב יכנס ויבחר לעצמו מגבעת מהודרת, תשורת הוקרה מהקהילה. הרב חובש את המגבעת שהוריו המנוחים קנו לו לחופתו, לא תואר ולא הדר לה, הם מתביישים לראותו בה. החליטו לממן קנית מגבעת חדשה.

ענה שהיוזמה מחממת את לבו, הוא מוקיר אותה מאוד, והרי הוא כאילו התקבל, אבל ירשוהו נא להמשיך ולחבוש את מגבעתו...

הבינו, והתכוננו גם לזה: אם הרב בגדר "שונא מתנות יחיה", ישלם סכום סמלי של עשרה שקלים... חייך: "יודע אני שהמגבעת נראית זוועה, ואני מוכן לשלם את מחירה המלא של מגבעת חדשה, ויש באפשרותי. אבל בסופו של דבר תעלה לי מיליון, ומיליון אינה שווה..."

מיליון! על מה הוא מדבר!

איך יצא שסימן תקפ"ו בטור או"ח המדבר בדיני תקיעת שופר, עולה בגימטריא בדיוק כמילה "שופר"?

חיבורו לשם שמים, וכל העוסקים במלאכת שמים לשמה מראין להם סימן טוב מה שלא עלה על דעתם. ועיין בספרו של היעב"ץ על אורח חיים – "מור וקציעה", (הוצאת מכון ירושלים עמ' תקנ"ג) שהוסיפו רמזים לסימני השולחן ערוך אורח חיים מכת"ק של המחבר, ולמשל: סימן ש"ע ראשי תיבות שותפי עירוב, סימן קכ"ח ראשי תיבות קדושת כהן חובה (קב ונקי)

הרב צבי וינברג

"יום תְּרוּעָה יְהִי לָכֶם" (במדבר כ"ט א')

כתב סידור היעב"ץ (שער הפינה ניצוץ ו' כוונת התקיעה אות ז): "דבר נפלא קרה בטור אורח חיים בסימני, שנזדמנו דיני שופר בסימן השווה עם הגימטריא שלו [תקפ"ו], ואע"פ שלא נתכוון המחבר לכך, מכל מקום נפל האמת באמת, להראות כי מן השמים הסכימו על ידו, לפי שעשה

בליל יו"ט זכיתי לאכול אצל מו"ח מרן שר התורה שליט"א, במהלך הסעודה, פתח ואמר, 'טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף' וכי מישוהו חשב שזהב חשוב ושווה יותר מתורה?

מרן הגר"ח קנייבסקי שליט"א על כוחו של לימוד תורה

כמה מיד? ממש מיד, או שאפשר להספיק לעשות תשובה לפני שכותבים זאת בשמים?
שנינו במסכת אבות (ג, ט"ז): "החנות פתוחה והחנוני מקיף והפנקס פתוח והיד כותבת". מה הכוונה "והפנקס פתוח"? פירש רבנו יונה: "להודיענו כי אין ממתינין לפתיחת הפנקס אחר שעושה החטא, אלא בגמר המעשה כבר כתוב הוא, כדי שלא יעבר רגע שלא נמנה עליו העוון ההוא. שאף על פי שהעוונות נמחלין לבעלי התשובה, נמנין אותן תחלה מיד שגמרו מלעשותן, ואחרי כן אם יחזור בתשובה מוחלין לו, כדאמרין במדרש: אינו כמי שלא עשאו אלא עשאו ונמחל, שגדול מי שאינו עושה ממני שעושה ומוחלין לו".

אדם שעבר עברה ועשה עליה תשובה, אינו כמי שלא עשה את העברה. העברה נעשתה ונכתבה, אלא שלאחר מכן כשעושה תשובה, כותבים לידה: "עשה תשובה". ויש לכך השלכה מעשית, שכן גדול מי שלא עושה עברות, ממי שעושה ומוחלין לו עליהן. והנה - אומר רבי חיים שליט"א - הירושלמי במסכת ראש השנה (פרק ד' הלכה ח') אומר כן: "בכל הקרבנות כתיב 'חטא' ובעצרת אין כתיב 'חטא', אמר להן הקדוש ברוך הוא: מכיון שקבלתם עליכם עול תורה, מעלה אני עליכם כאלו לא חטאתם מימכם".

בשאר המועדים כתובה המלה "חטאת" - "ושעיר עזים אחד לחטאת" וכדומה, ואילו בשבועות, זמן מתן תורה, לא נאמר "חטאת" אלא - "שעיר עזים אחד לכפר עליכם" (במדבר כ"ח, ל'), ללמדנו שכשעם ישראל מקבלים עליהם על תורה - אין זו סתם כפרת עוונות, אלא נחשב להם "כאלו לא חטאתם מימכם". כלומר, אם חטא ועשה תשובה, ראשית, לתשובה יש עשרים תנאים. רבנו יונה בשערי תשובה מונה עשרים עיקרים לתשובה. אולם גם כשכבר זכה לעשות תשובה, העוון עדיין נשאר כתוב ואינו נמחק לעולם. אבל אם אדם מקבל עליו עול תורה - מעלה עליו הכתוב כאלו לא חטא מימיו - העוון שוב אינו כתוב כלל! כה גדול הוא כח התורה הקדושה!

(דברי שיח)

"ויקום הפנקס ויכתוב מנהג חידושי" (במדבר כ"ח כ"ו)

בליל יו"ט תשמ"ו זכיתי לאכול בסעודת יום טוב של שבועות אצל מו"ח מרן שר התורה שליט"א, במהלך הסעודה, פתח ואמר, כי הנה רגילים להקשות במה שאמר דוד המלך ע"ה 'טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף' מה בא לחדש כאן ומה עומק כוונתו, וכי מישוהו חשב שזהב חשוב ושווה יותר מתורה? ורגילים לתרץ בזה כמה תירוצים. וידוע התירוץ, כי הנה העשירים הזוכים לתמוך מהונם בעמלי תורה, בודאי יזכו למקום גבוה בגן עדן על ידי בני התורה, וכפי גודל הסיוע

מרן הגר"ח קנייבסקי שליט"א

שנתנו להחזיק תורה, אבל עולם הזה אין להם... כי הנאות האמיתיות של עולם הזה יש רק למי שהוא עצמו עמל בתורה ויגע בה, הוא מרגיש הנאה שאין דומה לה בכל הנאות הגשמיות שישנם, הוא זוכה גם בזה וגם בבא. על פי זה מובן מאוד, שדוד המלך אמר טוב לי תורת פיך - אני שלומד בעצמי תורה, היא טובה לי יותר מאלו שיש להם אלפי זהב וכסף, שלהם יש רק הנאת עולם, אבל לי יש גם עולם הזה.

(שמענו מחתנו הגאון רבי דוד אפשטיין שליט"א)

המגיד הרב ר' שלמה לוינשטיין שליט"א מביא בספרו 'ומתוק האור' בשם רבי חיים קנייבסקי שליט"א הערה נפלאה על גודל כחה של תורה: אדם שעושה עבירה - העבירה נכתבת מיד בשמים.

קבל את הגיליון ישירות למייל

<<< שלח מייל: dirshu@dirshu.co.il >>>

עד היום אני לא סולח לעצמי מדוע לא המתנתי כמה דקות עד שהיה גומר לאכול, קרוב לשעתיים ארכה השיחה

הגאון רבי ישראל גרוסמן זצ"ל עם סיפור אישי מיוחד על ענוותנותו של מרן רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל

"איש על העדה... אשר יצא לפניך ואשר יבא לפניך" (במדבר כ"ז ט"ז-י"ח)
הגאון רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל בעל "האבן האזל" על הרמב"ם,

הצטיין באופן מיוחד בענוותנותו הפשוטה. כשבא לפניו תלמיד ישיבה אפילו משיבה קטנה, היה משוחח ומדבר איתו בלימוד, ומחשיב אותו כאלו עומד בפניו תלמיד חכם בא בימים. וכשהתלמיד הקשה קושיה טובה או עלה בידו לתרץ תירוץ, היה רבי איסר זלמן קופץ משמחה, ומביע התפעלות עצומה "מהדברים הנפלאים והנחמדים".

הרבה פעמים זכיתי להיכנס אליו ולשוחח עמו בסוגיות הש"ס. והנה סיפור נפלא שראיתי, ממנו אפשר להיווכח בגודל הענווה שלו: היה זה ביום י"ג בניסן ערב בדיקת חמץ, נכנסתי לבית כנסת

כדי ללמוד, ניגש אלי הגבאי וביקש את סליחתי: האם יכול אני לחפש מקום אחר? היום עסוקים בנקיון המקום לכבוד פסח. פניתי לבית כנסת אחר, ושוב חזרה התמונה על עצמה: הגבאי ביקש ממני לחפש בית כנסת אחר הייתי אובד עצות: לאן ללכת? 'בלית ברירה' עליתי לביתו של מרן ראש הישיבה הגאון רבי איסר זלמן. הרב קיבל אותי במאור פנים, אמרתי לו שבאתי במטרה "רעדן אין לערנען" – לשוחח בלימוד! ראש

הגאון רבי ישראל גרוסמן זצ"ל

הישיבה נענה ברצון ובשמחה, והטה אוזן לשמוע מה בפי. על השולחן היתה מוכנה פרוסת לחם, דברי מריחה וכוס קפה. עד היום אני לא סולח לעצמי מדוע לא המתנתי כמה

דקות עד שהיה גומר לאכול, קרוב לשעתיים ארכה השיחה, הרב השיב לי על השאלות שהרציתי בפניו, סתר ובנה. קרוב לחצות היום חזרה הרבנית ביילה הינדא, כשידיה עמוסות בסלים מקניה שערכה לכבוד החג. כשראתה שהצלחת והכוס מונחים כמו שהניחם בבוקר, שאלה את בעלה ראש הישיבה: למה לא טעם כלום? רבי איסר

זלמן ענה לה בתמימות: הרי נכנס כאן בן תורה ובא לדבר אתי בלימוד, איך יכולתי להפסיק באמצע? ענתה הרבנית בשאלה: מה היה קורה אם היית אומר לבחור שימתין כמה דקות עד שתגמור לאכול, ואח"כ תקבל אותו בכבוד? הרים רבי איסר זלמן את קולו ושאל בתמיהה: מה... אני פרופסור שצריכים להמתין עלי...?

(לב ישראל)

בכל התורה כתוב קע"ה פעמים "וידבר ה' אל משה לאמר", וכאן זו הפעם היחידה בתורה שנאמר "וידבר משה אל ה' לאמר".

הרב צבי וינברג

וידבר משה אל ה' לאמר. (במדבר כ"ז, ט"ז)

בכל התורה כתוב קע"ה פעמים "וידבר ה' אל משה לאמר", וכאן זו הפעם היחידה בתורה שנאמר "וידבר משה אל ה' לאמר".

על שינוי זה עומד הספרי זוטא כאן וז"ל: "אין בכל התורה כולה וידבר משה אל ה' לאמר, א"ל הודיעני אם אתה ממנה תחתי".

בבעל הטורים כאן מביא דברים אלו, ומבליט את הפעמים שה' דיבר אל משה, וז"ל: אין פסוק כזה אחר בתורה, אמר לו לא תזכור כמה 'וידבר' שדברת אל.

במדרש רבה (בראשית א', ב') מובא בענין זה: "כשם שהקדוש ברוך הוא קורא למשה ומדבר עמו, כך היה משה קורא להקדוש ברוך הוא ומדבר עמו שנאמר וידבר ה' אל משה, וכתוב וידבר משה אל ה' לאמר יפקוד ה' אלהי הרוחות, ראה כמה היה שולט".

וראה במשך חכמה (שמות ט"ו, א') שכתב: "דע דדיבור הוא לשון עזה ולשון קשה, ולכן לא מצאנו בשום נביא בתורה ולא בנביאים שיאמר שדיבר הנביא אל ה', רק "וידבר ה' אל משה" שהוא לשון ציווי, אבל שמשו ידבר אל השי"ת לא כתוב בשום מקום, רק בפרשת פנחס, ויעוין בילקוט".

ומצאתי מהלך נפלא בביאור דברי בעל הטורים בספר שרשרת זהב (מר' שלמה גור-אריה זצ"ל, עמ' כ"ד) שכתב: שמעתי בקאנסטנטין-ישן, מלמדן וחסיד ה"ר ישראל מעיר ווישגורודיק ע"ה ששמע מהרה"ח

ה"ר חיים ז"ל מזינקוב שאמר בשם אביו הרה"צ ר' זוסיא ז"ל נכד הרה"ק מאפטא ז"ל, שאנו יודעים שדיבור הוא לשון קשה ואמירה לשון רכה, ומשה רבינו היה לו כח לקבל מהקב"ה לשונות קשים של "דיבור" ולהמתיק אותו לישראל בלשון "אמירה", וזה שכתוב "וידבר ה' אל משה לאמר".

אולם כאן משה שמע "עלה אל הר העברים הזה וראה את הארץ וגו'", וצריך העם למנהיג אחר, אמר משה רבינו שאולי המנהיג החדש לא יוכל להמתיק מדיבור אל אמירה, וזה כוונת בעל הטורים "לא תזכור כמה וידבר שדיברת אלי", שאני הצלחתי להמתיק את הדיבור שדיברת אלי לאמירה.

ואנו רואים שה' קיים את בקשתו של משה ודיבר אל יהושע רק באמירה, שבכל ספר יהושע כתוב "ויאמר ה' אל יהושע" [י"א פעמים], ולא נאמר "וידבר ה' אל יהושע", רק בפעם אחת נאמר "וידבר ה' אל יהושע", בפרשת רוצחין (יהושע פרק כ') שזה לשון קשה, ואח"כ על זה שנאמר שם לשון עזה משום שהוא דבר תורה.

והביאור בזה שכיון שזה נאמר בתורה, כבר משה רבינו המתיק את זה בזמנו לעם בלשון אמירה ורכה, ולכן לא הקפיד ה' לומר ליהושע "וידבר" בלשון קשה, אבל בדבר חדש היה מקפיד וצוה ליהושע בלשון ויאמר שהוא לשון רכה, בכדי שיקבל העם ממנו ולא יהיה לו לטורח להמתיק לעם מדיבור על אמירה.

(קב ונקי)

מדוע סירב הרבי מלעלוב לקבל את ירושת זקנו?

שיחה מיוחדת עם הגה"ח רבי מרדכי גלבשטיין, נאמן ביתם של אדמו"ר לעלוב זיע"א ויבלחט"א, על ענייני ירושה והקפדה על הלכותיה.

הרב יעקב לוסטיג

בְּנֵי פְּנֹת צֶלְפָּחֵד הִבְרִית, נָתַן תַּתָּן לָהֶם אֶחָת נְחִלָּה פְּתוּךְ אֶחָי אֲבִיהֶם (במדבר כו"ז)
כשנפטר כ"ק מרן אדמו"ר רבי דוד צבי שלמה מלעלוב זיע"א, בה' אלול תרע"ח, נותרו חפצי הקודש אשר שימשו אותו ללא השגחה מספקת. בנו ממשיך דרכו, הרה"ק רבי שמעון נתן נטע מלעלוב זיע"א, שהיה באותן שנים בפולין, ואילו בירושלים שהו באותה עת שני בניו ובתו האחת של רבי שמעון, שהיו צעירים לימים ולא יכלו לשמור על הירושה כראוי.

לא עברו ימים מרובים ומכל חפצי הקודש לא נותר שריד ופליט, והירושה כולה נלקחה בידי אנשים שביקשו לשמר לעצמם את חפציו של אותו צדיק.

כשנתיים מאוחר יותר שיגר רבי שמעון נתן נטע מכתב לדודו רבי אלתר מסוסנוביץ זיע"א, בו הוא מתנה בפניו את צערו על כך שמכל חפצי אביו לא נותר לו דבר, אבל הוא מוסיף שזה עתה הוא פגש את בנו הבחור הרה"ק רבי משה מרדכי זיע"א, שהתחנך על ברכי אביו הגדול: "כשראיתי את ה'ירושה' שהותיר לי, את בני היקר", כתב רבי שמעון לדודו, "נחה דעתי".

"על המכתב הזה שמעתי מפי החסיד הישיש הרה"ח רבי שמאול אהרן וובר", מספר הרב גלבשטיין, "הוא ראה בעצמו את המכתב".

שנים רבות לאחר מכן, אירע לא פעם שהביאו לנכד רבי משה מרדכי חפצים מירושת זקנו, אך הוא לא אבה לקבלם בשום אופן, ותמיד היה פוטר את מי שהביא לו את החפץ בשאלה: "מהיכן יש לך את זה?". "הרבי היה חושש לקבל את חפצי הירושה כי היו להם עוד יורשים מלבדו, ועל כן העדיף להתרחק מכל חפץ שהיה עליו שאלה של בעלות, ושלא היה ברור לו במאת האחוזים שאין עליו שום שאלה של גזל חלילה וחס".

ממשיך הרב גלבשטיין ומספר: "סיפורים מעין אלו ראיתי גם אצל בנו, הרבי זצ"ל רבי שמעון נתן נטע מלעלוב, שהיה נזהר מאוד בירושה שהותיר אחריו אביו, שלא ליהנות משום דבר שלא התחלק כראוי בין כל האחים.

"זכור לי היטב שבתקופה הראשונה לאחר פטירת אביו, קרה כמה פעמים שהרבי זצ"ל היה צריך יין או מיץ ענבים לקידוש ולהבדלה, ובבית היה בקבוק מיץ ענבים ביתי שלא היו עליו תגיות. הגבאים הציעו לרבי להשתמש בו, אבל פעם אחר פעם הוא מיאן להשתמש בבקבוק הזה, והיה מתאמץ למצוא בקבוק אחר.

"הסובבים את הרבי חשבו שאולי הוא לא רוצה להשתמש בבקבוק הזה כי אין עליו תגיות, והוא חושש לעניין של הכשרות. אמרו לו שאין מקום לחשש כי מדובר בין שנרכש מיהודי תלמיד חכם מופלג שמכין את היינות בהקפדה יתירה על ההלכה, אבל הרבי השיב במתק לשונו: "הבקבוק הזה הוא ירושה, הוא שייך לכל האחים. איך אני יכול להשתמש בו בלי לקבל את רשותם?..."

"בשנים הראשונות התגורר הרבי זיע"א בבית אביו, ולפני פסח היה צורך להשתמש בכלי פסח שהותיר אחריו אביו. הרבי כתב מכתב לכל אחיו, בו הודיע להם שיש בידי את הכלים של האבא זצ"ל, וביקש מהם שיואילו לבוא ולקחת כל אחד כפי חלקו המגיע לו, או שידעו לו שהם מוחלים לו בלב שלם על חלקם, כדי שהוא יוכל להשתמש בהם בפסח ללא חשש.

"מקרה דומה אירע לפני סוכות, כשבבית האבא נשאר סכך לסוכה, והרבי דאג לפני סוכות לשלם לכל אחד מהאחים על הסכך סכום ששיער לפי שווי ושוחלק אותו בין כל האחים, כדי שלא יהיה בירושה חשש קל שבקלים, למרות שהיה זה סכך ישן שערכו לא היה רב".

הרה"ק רבי שמעון נתן נטע מלעלוב זיע"א

לא אתמול, לא מחר ולא בשבוע הבא

היום!

מתחילים ללמוד 'הדף היומי בהלכה'

מצטרפים ללימוד 'הדף היומי בהלכה'

מדוע בגיל עשרים ושמונה – באה לאדם טהרה וקדושה מיוחדת? ובאיזה ספר קודש לא שולטים תולעים?

הרב צבי וינברג

יפקד ה' אלהי הרוחות לכל בשר איש על העדה (במדבר כ"ז, ט"ז-י"ז)

כתב רבנו אפרים: שבפסוקים אלו שמשה ביקש מהקב"ה מנהיג שינהיג את ישראל, יש כ"ח תיבות, ורמזו לדבר שיהושע הנהיג את ישראל כ"ח שנה.

וזה מה שכתוב (דברים ח', י"ח) "וזכרת את ה' אלקיך כי הוא הנותן לך כח לעשות חיל", ע"כ.

ובפרקי דרבי אליעזר (פ"א) מובא שרבי אליעזר בן הורקנוס נצנצה בו תשוקה עזה ללימוד התורה בגיל כ"ח.

ועין ברד"ל שם (אות ו') שביאר הדבר שהעשר שנים מכ' שנים עד ל' שנים הן בבחינת הוד, ונמצא ששנת כ"ח היא שנת הדעת, ולכן אז נתוסף בו דעת ובינה לתורה.

ובהגה"ה שם כתב הרד"ל: "ובספרי רפואה ראיתי שזמן כ"ח שנה הוא זמן גבולי למאחורי הטבע, לדחיית פסולת הדם מהגוף, דם הטחורים לאיש ודם הוסת לאשה, ואולי לפי"ז יש לומר שזמן זיכור הדם ממותרות הפסולת, מעורר ג"כ זיכור וטוהר בנפש באותו הפרק וכמ"ש המחברים", ע"כ.

באיזה ספר קודש לא שולטים תולעים?

במדרש רבה (כ"א, י"ד) כתב שה' אמר למשה "יהושע הרבה שרתך, והרבה חלק לך כבוד, והוא היה משכים ומעריב בבית הועד שלך, הוא היה מסדר את הספסלים, והוא פורס את המחצלות, הואיל והוא שרתך בכל כחו כדאי הוא שישמש את ישראל שאינו

מאבד שכרו קח לך את יהושע בן נון לקיים מה שנאמר נוצר תאנה יאכל פריה"

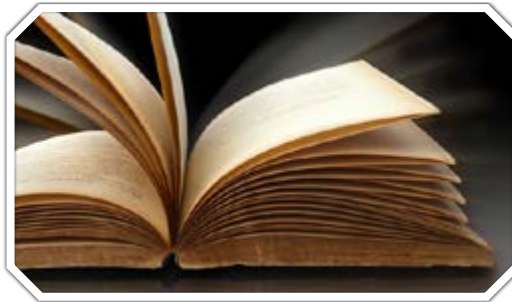
בספר חסידים (אות קכ"ח) מובא מעשה בר' יעקב בר יקר שהיה מכבד זקנו לפני ארון הקודש, והוא במגן אברהם (סי' קנ"א).

ובספר משנת חכמים (למהר"מ חאגיז זצ"ל אות רי"ט) כתב עם היות שמועה זו אינה נכנסת לאזני מטעם סוד הכמוס במעלת רמזי קדושת חלקי הזקן העליון ואין דעתי

מסכים לזלזל בקדושתה עכ"ז בתר מחשבת הלב אזלינן כו' והיה שכרו בן בנו רש"י ז"ל.

ובהג"ה מקו"ח (שם בס"ח) כתב שסיום קטע זה הוא בטעות שידוע כי ר"י בן יקר היה רבו של רש"י ולא זקנו.

(קב ונקי)

מה השיב מרן הגראי"ל שטיינמן שליט"א לאדם שהגיש לו דבר מאכל, ואמר לו שמאכל זה טעים?

הרב צבי וינברג

"וביום השבת שני כבשים בני שנה תמימים..." (במדבר כ"ח ט')

וכתב רש"י: "על עולת התמיד" אלו מוספין, לבד אותן שני כבשים של עולת התמיד, ומגיד שאין קרבין אלא בין שני התמידין.

והנה בתפילת מוסף אנו מתפללים: "יהי רצון מלפניך... שתעלנו... ושם נעשה לפניך את קרבנות חובותינו, תמידים כסדרם ומוספים כהלכתם, ואת מוסף יום השבת הזה, נעשה ונקריב לפניך באהבה כמצות רצונך.

בקובץ אור עמרם (מאסף תורני - בני ברק תשס"ז ח"א עמ' ט') מובא שאחד האדמו"רים הגיע פעם לשבות במחיצת בעל התניא רבי שניאור זלמן מלאדי זצ"ל.

והגישו לפניו מאכל שהיה מלוח מדי, ואותו אדמו"ר הסיט מיד את הצלחת מעליו.

שאלו רש"י איזה פגם יש במאכלי השבת שאינן אוכלם, וענה לו שאין הוא נאכל מחמת מליחותו.

אמר לו הרש"י בהתנצלות שלא הרגיש כלל בטעמו, והוסיף: שבהיותו במחיצת רבו המגיד ממעזריטש ראה שהתעכב פעם על מילות התפילה במוסף "ואת מוסף יום השבת הזה נעשה ונקריב לפניך", ותמה הרי את קרבן המוסף של השבת הזו כבר איננו יכולים להקריב, ועלינו לבקש על קרבן מוסף של השבת הבאה.

וענה שזהו שאנו מדגישים מיד בסמוך ואומרים: "נעשה ונקריב לפניך

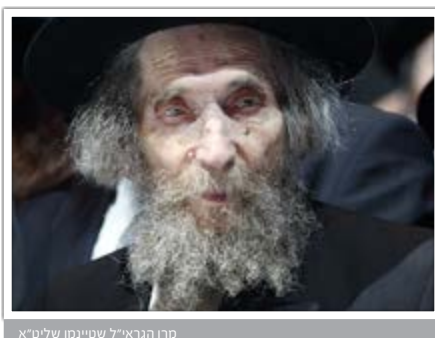
באהבה", משום שאת הקרבן עצמו כבר אין בידינו להקריב בשבת זו, ומתפללים שהלואי שאת רגשות האהבה המתלוות לקרבן נזכה להקריב לפניך.

ואמר לו הרש"י לאותו אדמו"ר:

"מילים אלו הבעירו בקרבי אש אהבה לבורא עולם, ומאז איני חש בטעם המאכלים", ע"כ.

בספר רעיונות ומסרים לפרשיות השבוע (לרבי שמואל קול - פרשת בלק עמ' 137 הע' 4) כתב: "בלומדי בשיבה קטנה של פוניבז' שפעלה בהיוסדה בבני לוס אנג'לס שבכר הישיבה, הייתי מבאי יום יום ארוחת צהריים מבתי אבות, לרבי אהרן לייב שטיינמן שליט"א ראש הישיבה שגר עדיין בכפר סבא, פעם שאלני על תוספת מסוימת מה היא... השבתי לו, דומני, שזה קישואים מבושלים שנתמעכו, והוספתי שזה טעים מאוד. השיבני מינה וביה: "הראית מימך דבר מאכל שאינו טעים?..."

(קב ונקי)

מרן הגראי"ל שטיינמן שליט"א

מדוע אומרים את פרשת התמיד לפני שחרית ומנחה?

מדוע יש שנוהגים שלא לאומרה במנחה? ומהו ההבדל בין שבת ויום טוב לראש חודש לענין אמירת פסוקי הקרבנות?

הרב יהודה יעקבזון

בפרשת השבוע מופיעות פרשת התמיד וכל פרשיות קרבנות המועדים - שבת, ראש חודש, פסח, שבועות, ראש השנה, יום הכיפורים, סוכות ושמייני עצרת.

וכפי שאמרו חכמינו ז"ל, בזמן שאין בית המקדש קיים ואין אפשרות להקריב קרבנות, נחשב העיסוק בפרשיות הקרבנות ובהלכותיהם כהקרבן הקרבן. ואין הכוונה לאמירת המילים גרידא, אלא לעיסוק; דהיינו אמירת המילים בכוונה ובהבנה.

מסיבה זו, נהגו ישראל לומר בכל יום לפני תפילת שחרית את פרשת התמיד. ויש שמוסיפים בקשה שהאמירה תחשב כהקרבן הקרבן. ויש לאומרה עד לסוף זמן תפילת שחרית, שהוא גם סוף זמן הקרבן קרבן התמיד. וכן ראוי לאומרה בבית הכנסת, שהוא 'מקדש מעט', ובעמידה, כצורת הקרבן הקרבן, שנעשתה בבית המקדש ובעמידה.

מנהג זה מובא בסדר רב עמרם גאון, ואחריו ברבים מספרי הראשונים, ברמב"ם ובשולחן ערוך. ויש מהאחרונים שכתבו שגדר המנהג הוא שקיבלוהו כל ישראל עליהם לחובה; ואף נשים חייבות בדבר. וכתבו ראשונים שבשבת ובמועדים אין אומרים את פסוקי הקרבנות, משום שהם נזכרים בתפילת מוסף. ולדעת הארי ז"ל יש ענין שלא

לאומרם. אך יש שנהגו לאומרם גם בשבת ובמועדים; ויש שנהגו לאומרם רק בראש חודש, כדי להזכיר ולהודיע שיום זה הוא ראש חודש, ולא בשבת וביום טוב, שזכרונם קיים ועומד מערב היום, בהכנות המרובות לקראתם, ואיסור המלאכה וקדושת היום החלים כבר מהלילה. ויש מהראשונים שכתבו לומר את פרשת התמיד גם לפני תפילת מנחה, וכן מנהג רוב ישראל, אך מנהג זה כמעט ולא נזכר בספרי הראשונים, ורבים אכן נוהגים שלא לאומרה במנחה. ויש שכתבו טעם לדבר על פי דברי הרד"ק בספר יחזקאל, שקרבן התמיד של בין הערבים יתבטל לעתיד לבוא. ויש שכתב שטעם הדבר משום שבבית המקדש התפללו תפילת מנחה לפני הקרבן קרבן התמיד, ולכן אין מקדימים לומר את פרשת התמיד לפנייה, ואילו לאחריה, יש נוהגים שלא לאומרה, כדלהלן. ואם לא אמר את פרשת התמיד לפני תפילת מנחה - יש אומרים שעל פי הקבלה אין לאומרה לאחר תפילת המנחה; ויש אומרים שכל עוד לא הגיע הלילה ניתן לאומרה. כמו כן, על פי הקבלה יש לשבת בעת אמירת פרשת התמיד במנחה.

[שו"ע או"ח א', ט'; שם מ"ח, א'; ומשנ"ב א"ו:]

ביאורים ומוספים דרשו, 1 ו 8; שו"ע רל"א; ביאורים ומוספים דרשו, 9 ו 13]

הלכר תא רבתא לשבתא

המוצא בשבת מציאה שהיא מוקצה - האם חייב לטלטלה?

הרב יהודה יעקבזון

יש מן הראשונים שכתב שאיסור מוקצה נדחה מפני מצוה, ולדבריו - לכאורה - המוצא אבידה בשבת, מותר לטלטלה על מנת להשיבה לבעליה על אף שהיא 'מוקצה', כאשר אין אפשרות לשומרה עד לצאת השבת ללא טלטולה. אולם, בשו"ת חתם סופר כתב שאין איסור מוקצה נדחה מפני מצות השבת אבידה, כיון שאין איסור נדחה מפני הפסד ממון.

בביאור הלכה לא הכריע בשאלה זו, אולם בשו"ת מנחת יצחק כתב שלמעשה אסור לטלטל מוקצה אף במקום מצוה. והגרש"ז איועברך הוסיף שאף אם האבידה היא כלי שמלאכתו לאיסור, אסור לטלטלו לשם השבתו, כיון שקיום מצות השבת אבידה אינו נחשב כהשתמשות בגוף החפץ, ואין זה טלטול לצורך גופו.

[ביה"ל רס"ו, יג, ד"ה אסור; ביאורים ומוספים דרשו, 50]

- מדוע מצינו באבות האומה שסירבו תחילה לעשות את שליחות ה' ?
- היתכן ששכרה של הקנאות הוא השלום?
- למי ניתנה הארץ ליוצאי מצרים או לבאי הארץ?
- מה היתה מעלתו של יהושע על בניו של משה?

כל התשובות בספר 'דרש דוד על התורה' לרכישה התקשרו 02-5609000

"הרבנית פתחה את ה'משלוח מנות' שנשלח בפורים אל המרא דאתרא, ולפתע הגיחו מהחבילה כמה עכברים גדולים"

<< המשך מעמוד 4

המרא דאתרא שליט"א השיב לו כדלהלן: ראשית כל נציין לדברי המשנה במסכת כלאים [פ"ה מ"ח] 'המקיים קוצים בכרם, רבי אליעזר אומר קדש'. ובמסכת גיטין [דף ט"ו ע"א] נאמר 'בני רוכל תקברם אמם'. ופירש רש"י: 'כלומר לא יעלו על לב, ולא יזכרו בבית המדרש לראיה, לפי שרשעים היו, שהיו מקיימין קוצים בכרם, ולר"א כלאים ניהו'. הרי לנו שפגיעה בחכם גורמת לפגיעה בבית המדרש, שמחמת שעברו על דברי רבי אליעזר לא הוזכרו דבריהם בבית המדרש.

ולגבי עצם הענין, איך צריך להסתכל על דבר כזה שאדם פותח ספר באקראי ומוצא בדיוק את ששאלה נפשו, מצינו דברים מאלפים ב'חתם סופר' שכתב לפרש את הפסוק בתהילים 'גם עדותיך שעשועי אנשי עצתי', על דרך מה שמצינו בגמרא [חולין צ"ה:]: ששמואל בדיק בספרא [ביאר שם רבינו גרשום, שהיה בודק אם מוצא פסוק טוב או לאו. ויעוין בשה"ג שעל הסמ"ג לאווין נ"א, שכתב שדבר זה הוא כעין נבואה], וזהו שנאמר במלך 'והייתה עמו וקרא בו כל ימי חייו' [דברים י"ז, י"ט]. דהיינו, שבספר תורה יקר כל קורות ימי חייו, והיינו 'אנשי עצתי', על דרך 'בדיק בספרא'.

אמנם אין זה חידוש כל כך, דהוי כעין גורל, אבל יותר נפלא כי כמה פעמים בדרך שעשועי דאורייתא, בלא כוונת מתכוון, מוצא בשיעורא דיומא או בפרשת השבוע מעין המאורע שלו. והגאון בעל 'חווות יאיר', הרהר איך יקרא את שם ספרו, ושמו היה 'יאיר', ושמה של זקנתו שגדלתו היה 'חוה', והנה קראוהו לתורה, וקראו לפניו 'ויקרא אותם ... חוות יאיר עד היום הזה', [עיין הקדמת 'חווות יאיר' בסוף].

עוד מצינו שכתב בהגהות מיימוני [מביאו הב"י ביו"ד סי' פ"ב], שכשעסק ר"י בעופות קור"ן, אחד בא בישיבתו ובדקו אותו ומוצאו קורקבנו נקלף [כלומר, כאשר הר"י בעל התוס' למד הלכות סימני עופות, זימנו לו מן השמים עוף לבית מדרשו, כדי שיוכלו לבדוקו וללמוד ממנו דיני הסימנים]

וכיוצא בזה מעשים בכל יום, ולזה 'גם עדותיך שעשועי', אפילו אם לומד דרך שעשועי לימוד, לא על דרך גורל, גם הם 'אנשי עצתי', כי רוח אלוקים דיבר בעוסקי תורה לשמה הזוכים לדברים הרבה. 'עכ"ל רבינו החת"ס.

נמצאנו למדים, שהלומד תורה לשמה, מזמינים לו מן השמים עצות הנצרכות לו באותו הזמן. וגם בנידון דנן נראה ששלחו לתלמיד חכם מן שמיא את הידיעה אודות הרושם הנורא שנותר במקום לאחר שפגעו לפני שנים ברב, ולכן ישתדל מאוד הת"ח לארגן מניין מבני המקום, שילכו לקברו של הרב ויבקשו ממנו מחילה בשם כל תושבי המקום

("קול ברמה" - גליון 286)

מניין האנשים דחה את העלייה לקבר לשבוע הבא, ליום שעל פי התחזית היה אמור להיות בו מזג אויר נאה. ואכן, בבוקר זרחה השמש, אולם בדיוק בשעה שבה קבעו לצאת, החלה לנשב רוח סערה, שמנעה מהם, שוב, את היציאה. הת"ח החליט לשגר שאלה אל מרן הגרי"ש אלישיב, כדת מה לעשות, האם להמשיך לנסות לגשת אל קברו של הרב, באיזו דרך יוכלו לכפר על החטא הנורא שנעשה נגד הרב?

והשיב מרן זצוק"ל [תשובתו מופיעה בספר 'מעלות רבקה' עמוד ש'], שאמנם האנשים שפגעו ברב כבר אינם בין החיים, והתושבים שחיים כיום בקהילה לא היה אלו שפגעו ברב, מכל מקום, כיון שיצא בזיון נורא לתורה מהקהילה במקום, ודאי שראוי להשתדל לעלות ולבקש מחילה מהרב כדי להחזיר את כבוד התורה שהתבזה, ויקבלו על עצמם לכבד תלמידי חכמים, והשי"ת יערה רוח טהרה ממרום להשיב לב טועים לאביהם שבשמים, והתורה הקדושה תשוב ותפרח במקום.

ואכן, לאחר שהתקבלה תשובת מרן, התקיימה עצרת תשובה והתעוררות בבית הכנסת של הקהילה, ולאחר מכן הצליחו כל בני הקהילה לנסוע אל בית הקברות, ובקשו מחילה מהרב והרבנית, ונשאו דברי מוסר על קברם. וראה זה פלא, מעתה ואילך חל שינוי משמעותי בקהילה! אם בשנים הקודמות כמעט שלא היה מניין מתפללים במקום, מאז בקשת המחילה היה מניין גדול, ולאחר זמן נפתחו שיעורי תורה לגברים, נשים וילדים, וקול התורה החל להישמע בבתי המדרשות, כך שהשינוי המורגש אכן היה בבחינת נס גלוי... כשסיפרו את הדברים לפני מרן הגרי"ש אלישיב, הביע מרן את שביעות רצונו.

למדנו מהמעשה המזעזע, שכאשר מבחינים בטומאה האופפת מקום או אדם מסוים, יש לדעת שהדבר בא כתוצאה מחטא פלוני שגרם לקלקולים ולעיוותים חמורים. ומה נורא ואיום הוא להלבין פנים, ובמיוחד כאשר מדובר בתלמיד חכם, עד כדי כך שתוצאות הפגיעה ההרסניות יכולות להישאר באותו מקום למשך שנים רבות.

עד כאן הדברים המובאים ב'ברכי נפשי'.

והנה, כשהתלמיד חכם קרא את הדברים המרגשים, הוא נזעק ונרעד אל ליבו, משום שנזכר שגם באותו מושב בו הוא נמצא, ספרו לו שלפני שנים ביזו שם בצורה נוראה את המרא דאתרא [שנפטר לפני שנים רבות], עד שגרמו לו לעזוב את המושב בבזיונות, רח"ל.

הת"ח שאל את הגרי"ז זילברשטיין, האם אכן יש בפתיחת הספר כעין 'רוח הקודש' המורה לו היאך לפעול, ולכן עליו לכנס את בני המקום [שאינם אלו שפגעו שמרא דאתרא, משום שהפוגעים כבר אינם בין החיים], ולעלות על קברו של הרב הקודם על מנת לבקש ממנו מחילה?

האם ספר תורה נפסל בגלל אות מיותרת? מדוע מכונה הקריאה בנביא 'הפטרה'? והאם מותר לדבר בין העליות לתורה?

פסולים שונים בספר התורה

- הדברים דלהלן פוסלים ספר תורה: אות חסרה, או מיותרת; חסרון של רווח 'פרשה פתוחה' או 'סתומה'; ושתי מילים הקרובות זו לזו, או מילה שחלקיה נפרדו זה מזה.
- ספר תורה נפסל בהתחברות שתי אותיות זו לזו. ואם האותיות מחוברות רק בחלק מגובהן, ולא השתנתה צורתן, והתחברו לאחר כתיבתן - במקרים מסוימים ניתן להקל.
- כאמור, ספר תורה שיש בו אות חסרה או מיותרת - פסול. ואם מדובר באות ו' או י' המשמשות לכתיב מלא וחסר בלבד, ללא שינוי משמעות - לדעת הרמ"א אין להוציא ספר אחר.

קריאה בספר תורה פסול

- אם התגלתה בין העליות טעות בספר התורה, בחומש שבו קוראים את הקריאה הנוכחית, ולא ניתן להשיג ספר אחר - לדעת הרמ"א יש להמשיך את הקריאה ללא ברכות.
- אם התגלתה טעות בספר התורה ולא ניתן להשיג ספר אחר, אך הקריאה שצריכים לקרוא ביום זה היא בחומש שאין בו כל טעות - הנוהג להקל ולקרוא בו בברכה, אין למחות בידו.
- לדעת השולחן ערוך, בית כנסת שאין בו מי שיודע לקרוא בספר התורה אף ביחד עם ה'בעל קורא' - יברך הבעל קורא ויקרא מספר פעמים, כמספר העליות הנדרש באותו יום.

ההפטרה

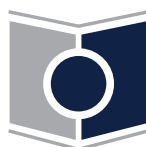
- הקריאה בספרי הנביאים מכונה 'הפטרה', מלשון פטור וסילוק, שמסיימים ומסתיימים בקריאה זו מסדר התפילה והקריאה של שחרית.
- בית כנסת שאין בו ספרי קלף לקריאת ההפטרה, ומביאים אותם תמיד מבית כנסת אחר, ואירע שהוצרכו להמתין זמן רב עד שיביאוהו - יש אומרים שאין רשאים להמתין, ויש חולקים.

הנהגת הציבור בשעת קריאת התורה

- מעת שפותחים את ספר התורה כדי לקרוא בו אסור לצאת מבית הכנסת, ואף אם כבר שמע קריאת התורה, ויש עשרה המקשיבים לקריאה מלבדו.
- מעת שפותחים את ספר התורה לקריאה, אסור לדבר אפילו בדברי תורה. ורבים מן הראשונים מתירים לימוד תורה בתנאים מסוימים; אך ראוי שלא להקל, ויש אומרים שאסור להקל.
- איסור הדיבור בשעת קריאת התורה קיים גם בין העליות. ואף לימוד תורה אסור, מחשש שמא ימשך לימודו גם בשעת הקריאה; ויש מתירים ללמוד.
- מי שלא שמע אחת מהמילים בקריאת התורה - יש אומרים שלא יצא ידי חובה, וצריך לשמוע בשנית; ויש חולקים.

דינים שונים בקריאת התורה

- יש לגלול את ספר התורה למקום הקריאה לפני שעת הקריאה, כדי שלא יצטרכו הציבור להמתין עד שיגללוהו; ואם לא גללוהו לפני התפילה, יש לגלולו בשעת פסוקי דזמרה.
- אם טעו והוציאו ספר תורה שאינו גלול למקום הקריאה - אם הציבור ניאות להמתין עד שיגללוהו למקום הנכון - כמצוי ברוב המקומות בזמננו - אין להשיב את הספר לארון כדי להחליפו באחר.
- בזמן חכמי הגמרא היו מתרגמים את קריאת התורה לארמית. במשך הדורות התדלדלה ידיעת הארמית ושוב לא היתה בכך תועלת, ופסקו רוב ישראל מלתרגם.

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

גליון ר"ג
שנה ה' תשע"ו

סיפורי צדיקים

י"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר שיבלס"א

תורה למשפחת קליטין על ידי משרד ליהודים ברוסיה

סיפורי חז"ל

רב ששת סגי נהור היה, פעם אחת הלכו כולם לקבל פני המלך שבא לשם, והלך רב ששת עמיהם, מצאו מין אחד, אמר לו הכדים שלמים הולכים לנהר לשאוב מים, אבל כדים השבורים להיכן הם הולכים? מאחר שסומא אתה ולא תראה היכן תלך ולמה אתה הולך. אמר לו בוא וראה שאני יודע יותר ממך, חלף גדוד ראשון כשהוא רועש, אמר לו אותו מין בא המלך, אמר לו רב ששת לא בא, חלף גדוד שני כשהוא רועש, אמר לו אותו מין עכשיו בא המלך, אמר לו רב ששת לא בא המלך, עבר גדוד שלישי כשהוא שותק, אמר לו רב ששת ודאי עכשיו בא המלך, אמר לו אותו מין זו מנין לך? אמר לו מלכותא דארעא כעין מלכותא דרקיע וכתוב "לא ברוח ה' לא ברעש ה' לא באש ה' ואחר האש קול דממה דקה". כשבא המלך פתח רב ששת וברך עליו, אמר לו אותו מין את מי שאין אתה רואה אתה מברך? נתן בו רב ששת עיניו ויצאו ניצוצות של אש וכבו את עיניו של המין.

(ברכות נ"ח א')

פרשת השבוע

איש על העדה (כ"ז – ט"ז)

מסופר על חסידי רייסין שהסתופפו אצל המגיד הגדול ממעזריטש זיע"א, שהתאוננו פעם לפני רבם שהדרך למקומו רחוקה מאד, וקשה להם לבוא אליו בכל עת, ומאידך צר להם להיות זמן כה רב בלי מורה ומנדיג. הוציא המגיד בגד מבגדיו וחגורה ומקל, ואמר להם: קחו את החפצים הללו ותמסרו אותם לאיש ששמו מנדלי שנמצא בוויטעבסק, ובכל זמן שיהיה קשה לכם לבוא אלי, תוכלו להסתופף בצלו. נסעו החסידים לוויטעבסק והתחילו לחקור ולדרוש היכן גר כאן ר' מנדלי? והרה"ק רבי מנדלי עדיין לא נתפרסם. אז אמרו אנשי העיר לא נמצא כאן איש כזה, הוסיפו החסידים לחקור ולדרוש, עד אשר פגשו באשה אחת ואמרה להם, רבותי מה תבקשו? השיבו לה, את ר' מנדלי אנו מבקשים, אמרה להם רבי מענדיל אין כאן, אבל סתם מענדלים נמצאים כאן הרבה, וגם חתני נקרא בשם מנדלי. הבינו האנשים כי זהו האיש שהם מבקשים, סרו אל ביתה ומצאו את חתנה ומסרו לו את החפצים של המגיד. לקח רבי מענדל את הבגד ולבש אותו, חגר את החגורה ואת המקל אחז בידו, מיד לא הכירוהו האנשים כי לעיניהם נהפך לאיש אחר ופחדו נפל עליהם.

תחת אשר קינא לאלוקיו ויכפר על בני ישראל (כ"ה – י"ג)

נאמר לי משם קדוש ישראל, ה"ה הרה"ק מו"ה רבי שלמה מקארלין זצלה"ה הי"ד, (יומא דהילולא כ"ב תמוז) שאמר בשם המדרש, "בשעה שאמר הקדוש ברוך הוא לאליהו שיצטרך להיות בכל ברית מילה שבישראל, אמר אליהו, אתה ידעת שאני מקנא לשמך יתברך, הנה אם יהיה הבעל ברית בעל עבירה, לא אוכל לסבול להיות שם, והבטיחו השי"ת שיכפר להבעל ברית, ואז יהיה ריקן מעבירות. והשיב עוד, אפשר שיהיה המוהל בעל עבירה, הבטיחו השי"ת שיכפר גם לו, השיב עוד, אפשר יהיו הקהל העומדים שם בעלי עבירות ולא אוכל לסבול, הבטיחו השי"ת שיכפר לכל הקהל. כן שמעתי שיצאו הדברים מפיו הק' הנ"ל.

ונראה לי שזה שמרומז בפינחס זה אליהו, "תחת אשר קינא לאלוקיו ויכפר על בני ישראל", כי הואיל ומדתו קנאה, והוצרך להיות אצל כל ברית ולא יוכל לסבול, ע"י זה גורם הכפרה לישראל, כי הוצרך ה' יתברך להבטיחו כנ"ל.

(אגרא דפרקא)

זמני השבת

זמני יציאת השבת

ירושלים: 8:25 ת"א: 8:26 ר"ת: 8:59

פרשת פינחס

זמני כניסת השבת

ירושלים: 7:07 ת"א: 7:22

חכמתו של ר' שמואל

סיפור זה מספרים על יהודי ירא שמים וישר לבב, ששמו היה ר' שמואל, הוא היה תלמיד חכם גדול, בקי בהוויות העולם, ונערץ על כל סביבתו. ויהי היום, ומושל המחוז אשר עירו של ר' שמואל היתה שייכת אליו, שמע את שמעו של ר' שמואל, על כישוריו ועל חכמתו הגדולה, והחליט למנות אותו בתור מנהל עסקיו, ולא זו בלבד, אלא שהוא הפקיד בידי ר' שמואל את המפתחות של אוצרותיו, ביודעו כי מנהל העסקים היהודי הוא נקי כפיים ובר לבב ולא ישלח ידו ברכוש שאינו שלו.

בחצרו של המושל, שירת עוד מנהל שתפקידו ומעמדו היה נחות מזה של ר' שמואל, אשר הוא שימש עוזר של המנהל היהודי, הלה היה גוי שונא ישראל לא קטן, ובכל עת ובכל שעה חיפש תחבולות כיצד להעליל על הבוס היהודי, ובכך לסלקו ממשרתו. מטרתו של הגוי הרשע היתה כפולה, גם לתת פורקן לרגשי השנאה שקיננו בקרבו, וגם לרשת את משרתו הרמה של ר' שמואל. פעם אחת נסע המושל לאחד ממסעותיו הארוכים, וכדרכו השאיר את כל המפתחות אצל מנהל העסקים הנאמן שלו ר' שמואל. בשובו ערך המושל נשף גדול אליו הזמין את כל האנשים המכובדים בעירו, בשיאו של הנשף, שיבח המושל מאד באוזני המוזמנים הרבים, את מנהל העסקים היהודי שלו, על יושרו ונקיון כפיו, ר' שמואל עצמו היה בין המוזמנים, וכטוב לבם במשתה, ביקש אותו המושל להביא מבית גנזיו את היהלום הגדול אותו הוא ירש מאבותיו, יהלום זה, כך ריננו הבריות היה הגדול ביותר בעולם, וכל הקרואים ציפו בענין רב כדי לראותו. ערכו של היהלום לא יסולא בפז ממש עין לא ראתה, ועתה יזכו כל הנוכחים לראותו, הודות לנדיבות לבו של המושל ולא מעט הודות לייצר ההתבלטות שלו.

תוך דקות אחדות הופיע ר' שמואל, כשהוא מביא עמו ארגו עשוי זהב טהור ומקושט יהלומים רבים, כל האורחים התאספו סביב המושל כדי לראות את המעמד הנדיר, כיצד הוא פותח את הארגו כדי להראות להם את היהלום הגדול, המושל נשא נאום קצר בו הפליג בשבחיו של היהלום ותינה את כל מעלותיו. לאחר מכן פתח את

הארגו בצורה חגיגית, והנה שוד ושבר, הארגו ריק והיהלום איננו, זעזוע אחז בציצית ראשם של כל הנוכחים, המושל כמעט שפרץ בבכי מרוב צער על היעלמו של היהלום היקר, כל המבטים הופנו אל עבר היהודי ר' שמואל שהוא האחראי על אוצרות המושל, שעמד שם חיוור כסיד כשאימת מוות נפלה עליו, אחדים מהאורחים אמרו מייד כי אין זאת אלא שהיהודי גנב את האבן היקרה, ואחרים תבעו שיכריחו אותו להודות באשמה ולאחר מכן יתלו אותו בשל הפשע שביצע.

המושל עצמו התקשה להאמין כי עוזרו הנאמן הפך את עורו ונהיה לגנב, אולם הוא גם ידע כי לאיש זולתו לא היתה גישה אל האוצר. לבסוף התאושש המושל ואמר לר' שמואל לעיני כל הנוכחים, שנים רבות עבדת אצלי באמונה, אולם עתה נראה כי לא יכולת לעמוד בפני היצר הרע שהסיתך לקחת את היהלום, אני נותן לך את דיברתי שאם תחזיר את האבן בשלמות, לא אעניש אותך ולא יאונה לך כל רע. חלילה לי, השיב ר' שמואל באומץ, חלילה לי לגנוב את היהלום או כל דבר אחר שאינו שייך לי, אולם אני מבין כי בנסיבות הקיימות אינך יכול להעלות בדעתך אפשרות אחרת, כל מה שאני מבקש זו הודמנות להוכיח בפני עם ועדה, כי לא אני גנבתי את היהלום ועלי למצוא את הגנב האמיתי. לאחר מכן ביקש ר' שמואל לעכב במקום את כל האורחים אשר הגנב האמיתי נמצא בתוכם, הוא ביקש רשות ללכת הביתה לזמן קצר, כדי להביא משהו שיעזור לו למצוא את הגנב. הרשות ניתנה לו, והוא יצא לביתו מלווה בשני שומרים כדי שלא יברח.

עד מהרה חזר ר' שמואל, ולהפתעת כולם החזיק בידיו תרנגול שחור, הוא הסביר את הדבר באומרו, אורחים נכבדים, יש לי תרנגול מיוחד במינו הוא מרשה לאנשים ישרים והגונים שילטפו אותו, אולם אם נוגע בו גנב, מיד מתחיל הוא להכות בכנפיו, ולקרוא בקולי קולות "קוקוריקו", עתה הואיל ולפי דעתי הגנב נמצא כאן בתוכנו, אבקש לבחור בין כל האורחים כמה אנשים שיגשו אל התרנגול, אחד אחד, וילטפו אותו. מי שהתרנגול יקרא למגע ידו, הוא הוא שגנב את היהלום הנדיר של אדוננו.

משל ונמשל

לכן אמור הנני נותן לו את בריתי שלום (כה יב)

ראוי להתבונן מפני מה זכה פינחס אל מה שלא זכה משה רבינו שנאמר בו "לולי משה בחירו עמד בפרץ לפניו להשיב חמתו מהשחית" ולא פעם אחת עשה כמעשה פינחס, אלא פעמים רבות הציל את בני ישראל והשיב חמת ה' מעליהם, בעגל ובמרגלים, ועוד. ולא הובטח בברית שלום כמו שהובטח פינחס. וההסבר בזה על פי:

משל לאדם שהיו עליו הרבה בעלי חובות, ולא היה לו מה לשלם, ובכל עת שהיו באים אליו בעלי חובות לתבוע חובם, היה בא חבר אחד שהיה אוהבו, והיה משפיע עליהם שיאריכו את זמן הפרעון והיה דוחה אותם מחודש אל חודש. והנה לאיש הזה היה עוד אוהב אחר, ואותו אוהב בראותו את בעלי החובות שדוחקים אותו ואין לו מה לשלם להם, עמד ונתפשר עמדם שיקחו רק כעשרים אחוז מההלואה, כיון שעדיף מעט מאשר לא כלום, והוא עצמו שילם לכולם וקרע את שטרי החובות. בראות הלווה שהחוב נפרע כליל, הודה לו מקרב לב ובירך אותו בכל הברכות שבתורה. בנו של הלווה שישב לידו שאל את אביו מדוע לראשון לא הודית ובירכת אותו כל כך, ואילו את השני בירכת הרבה. השיב לו האב כיון שהראשון אמנם דחה את החוב, אבל חוב נשאר חוב, אבל השני פטר אותו לגמרי מן החוב וקרע את כל שטרי החוב.

והנמשל: במעשה העגל באה מדת הדין לנגוש את ישראל, בא משה רבינו ודחה אותה ונאמר שם "וינחם ה' על הרעה אשר דיבר לעשות לעמו" כלומר שמנע נגישת החוב מעליהם, אבל לא ביטלה לגמרי, וכמו שכתוב (שמות לב לד) "וביום פקדתי ופקדתי עליהם חטאתם" ונדחה החוב לזמן אחר, וכמו שנאמר ואולם חי אני וכו' אם יראה איש באנשים האלה, מה שאין כן פינחס שסילק את החוב לגמרי, לכן נאמר לו "הנני נותן לו את בריתי שלום".

(הגה"ק המגיד מדובנא זיע"א)

ככלותו את דבריו, בחר ר' שמואל חמישה אנשים, וביניהם גם עוזר המנהל הגוי ואמר, כי הוא מניח שהגנב נמצא בין חמישה אלה. הוא ביקש אותם איפוא לגשת אחד אחד וללטף את התרנגול. החמישה עשו כן, אולם למרבה ההשתוממות לא קרא התרנגול אצל אף אחד מהם. הנוכחים שתחילה הביטו על המחזה בענין רב, החלו עתה לתבוע בקולי קולות את הענשתו של היהודי החצוף, שלא די שגנב את היהלום של המושל, אלא הוא עוד מעז להתל בהם עם סיפורי בדים על תרנגול פלא. ר' שמואל הרגיע אותם באומרו כי עדיין לא סיים את המבחן, מיד תדעו רבותי מיהו הגנב האמיתי, רק עוד קצת סבלנות בבקשה, לאחר מכן הוא ביקש כי החמישה שליטפו את התרנגול ירימו את ידם הימנית אשר ליטפה את התרנגול לפני רגעים ספורים. ארבע ידיים היו שחורות כפיח, ואילו היד החמישית ידו של סגן המנהל היתה לבנה, הנה רבותי הגנב לפניכם, קרא ר' שמואל והצביע על סגנו שרעד מרוב פחד ובושה.

לאחר מכן הסביר ר' שמואל את הענין הפלאי שהתגלה לעיניהם של האורחים הרבים. התרנגול שלי הוא תרנגול פשוט כמו כל תרנגול אחר, אין לו שום תכונת פלא, ואין לו שום נטיות מיוחדות, אלא מה, בבית לפני שהבאתי אותו לכאן מרחתי אותו בפיח שחור, ידעתי כי הגנב האמיתי לא יעז לנגוע בו מפחד שמא ישמיע באמת קוקוריקו, ויזהה אותו לכן ידיהם של ארבעה האנשים הישרים שחורות, כי הם אכן ליטפו ונגעו בו בלי פחד, ואילו החמישי שהוא הגנב האמיתי רק עשה את עצמו כמלטף, אף למעשה לא נגע בו, ולכן ידו לבנה. הידד! קראו הנוכחים לאחר שהבינו את הענין שהציג בפניהם ר' שמואל, הם החלו מיד לטפל בגנב שהודה כי העתיק מפתחות לחדר האוצר, גנב את היהלום, חתך אותו לחתיכות ומכר אותו, תוך תקווה כי החשד יפול ממילא על המנהל היהודי שנוא נפשו, בכך הוא קיווה גם להיפרע וגם להיפטר ממנו. ונתקיים בו "בור כרה ויחפרהו" המושל ששמח כי ר' שמואל נוקה מכל חשד, ציווה לתלות את הגנב ומנהל העסקים היהודי המשיך לשרת במשרתו הבכירה.

צין אדם לחברו

רבי יוסף חיים בתפקיד שואב מים מסופר על הגה"ק רבי יוסף חיים זונענפעלד זיע"א שחזר פעם מתפילת שחרית עטור בטלית ותפילין, וראה בדרך שני ילדים עמלים לשאוב מים מהבור, ניגש אליהם ושאל: למה שואב המים לא מביא לכם מים הביתה? ענו הקטנים: אין לנו במה לשלם לו, ואיפה אבא ואימא? שאל רבי חיים, האבא חולה וגם אימא חלשה ולא חשה בטוב, מיד חלץ את התפילין ופשט את הטלית, הוציא מידם את החבל עם הדלי, ושאב להם מים, וליווה אותם עד לפתח ביתם.

והבאת שלום בין אדם לחברו וכו' פעם נודע להגה"ק ה"חפץ חיים" זיע"א, שעגלון אחד המתגורר בראדין, נמצא ביחסי מריבה עם אשתו, ה"חפץ חיים" לא התעצל, ובליל שבת מיד לאחר התפילה, הופיע בביתו של אותו עגלון, ישב שם דקות ארוכות עד שהשלים ביניהם.

לשון הרע ורכילות – שקרים מסופר על הרה"ק בעל "דברי יואל" מסאטמר זיע"א, שביקש להמחיש כמה שקר יש בדיבור לשון הרע ורכילות, על פי מעשה בעשרה בריונים שהתחבאו בעומק היער, וחילקו את תפקידם, חמשה מהם ישארו במערה וידאגו להכנת האוכל, והחמשה האחרים יצאו יום יום לצוד ציד ולשדוד, יום אחד החליטו הנשארים במערה, שאינו נכון הדבר שאין נותנים להם

לצאת ולשדוד, ולכן שמו רעל בתוך האוכל שהכינו כדי להרוג את חבריהם, אולם באותו עת גם היוצאים לשדוד החליטו, שאינם צריכים את החמשה הנשארים ומיותר לחלק עמדם את שללם, ונמנו וגמרו להורגם מיד בחזרתם, וכן עשו, אחר שהרגו אותם ישבו לאכול מהמוכן שם, והיות שהיה רעל באוכל מתו גם הם. והיה הרבי שואל משומעי לקחו, מה לא נכון בסיפור זה? כשנשתרר שקט השיב הרבי, אם כולם מתו איך יתכן שאני יודע מה אירע שם? ואמר: כשיפרתי את הסיפור היתה נשמעת כאמיתית, וכן הוא לגבי לשון הרע למיניהם, דאף שנשמעים כאמיתיים הם כולם שקרים.

לא תשנא את אחיך בלבבך מסופר על הרה"ק רבי יחיאל מאיר מגוסטינין זיע"א שהטיל פעם על שנים מאנשי שלומו, שיקבצו סכום כסף הגון לדבר שבצדקה, מאת החסידים העשירים שנסתופפו אותו שעה בצלו בגוסטינין, היה ביניהם עשיר אחד מווארשה שלא רצה ליתן אלא סכום מועט, וחרה הדבר לשניים שהתעסקו בוה, וסיפרו את הענין להרבי, אמר להם ר' יחיאל מאיר: כתוב "לא תשנא את אחיך בלבבך" אם חנך ה' בלב טוב הרי מתנה היא זו שנתן לך, וחלילה לך לשנוא את אחיך בגלל כך שאין לו לב טוב כמוך, לא תשנא את אחיך... בלבבך הטוב.

חילולא דצדקיא

שבת קודש י"ז תמוז יהודה בן אשר (בן הרא"ש – ה"א קנ"א) יום ראשון י"ח תמוז הרה"ק רבי משה דוד אשכנזי מטאלטשאווא ב"ר אשר אנשיל (תולדות אדם – תרט"ז) הרה"ק רבי יעקב אריה מראומין ב"ר שלמה (תרל"ד)

יום שני י"ט תמוז הרה"ק רבי אהרן שמואל ב"ר ישראל (תפארת שמואל על הרא"ש (תל"ט) הרה"ק רבי מאיר תאומים ב"ר יוסף (אבי הפרמ"ג – תקל"ג)

יום שלישי כ' תמוז הרה"ק רבי נתן נטע האנווער הי"ד ב"ר משה (שערי ציון – תפילות – תמ"ג)

יום רביעי כ"א תמוז רבי אליהו ב"ר משה לואנץ (בע"ש מווארמס – שצ"ו)

יום חמישי כ"ב תמוז הרה"ק רבי שלמה מקארלין ב"ר מאיר הלוי (תקנ"ב)

הרה"ק רבי אורי פייבל מקריסניפולי ב"ר אהרן (אור החכמה – תקע"א)

יום שישי כ"ג תמוז רבינו משה קורדיבירו ב"ר יעקב (רמ"ק – ש"ל)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

פרמראות

פעם שאל הרה"ק השר שלום מבעלזא זיע"א: למה בקטע "אחינו כל בית ישראל" לא תיקנו לומר "יהי רצון מלפני אבינו שבשמים" כמו שאומרים בכל הקטעים שלפני זה? ותירץ, כי כאשר יש "אחינו כל בית ישראל" כלומר, כשיש אחדות בין בני ישראל, זה עצמו גורם שיהיה רצון מלפני אבינו שבשמים.

מבצע שבוע הספר: שני כרכי 'שבת טיש' במחיר מיוחד! בחגיגות "ביתן הספר" וכן במשלוח עד הבית חנם! ספרא: 054-8539022

גיליון מס' 174
שנה 3

פרשת פינחס, י"ז בתמוז תשע"ו

שבת טיש

וקראת לשבת ענג

ספורים ואגדות פנינים ופרפראות מדות והליכות

פנינים

פינחס בראלעזר בראהרן הכהן (כה, יא) - נאמר בזהר, כי פשהרג פינחס את זמרי, התקבצו כל בני שבט שמעון להרגו, מיד פרחה נשמתו של **פינחס** ונכנסו בו נשמות נדב ואביהוא, ולכן נאמר **פינחס בראלעזר בראהרן הכהן**, שהיה נחשב כמו בן אהרן הכהן עצמו, וכך פרש הרבי ר' השיל מקרקא, ורמז לזה בתבות **בראהרן**, נוטריקון רצו הריגתו, נכנסו בו נשמות נדב ואביהוא. (איל וצבי)

את-בריתי שלום (כה, יב) - **שלום** ראשי תבות שומר לחיים ומחיה מתים. (שבט מוסר)

וא'ו של תבת **שלום וא'ו קטיעא**, וכתב בעל הטורים **שפינחס** זה **אליהו**, ונלקחה הוא'ו משמו למשבון, כי **אליהו** כתיב חסר ויעקוב כתיב מלא, שיעקב נטל הוא'ו מאליהו עד שיבוא לבשר על הנאלה. נמצא אפוא שהשלום חסר עד ביאת הנאלה, וכשיבוא **אליהו** יהיה השלום מלא, ולכן נאמר בשבת "תלמידי חכמים מרבים **שלום בעולם**", מפני שבשאלות של תלמידי החכמים הנותרות לעתים **בתיק**, נוטריקון תשבי יתרץ קשות ואבעיות, מתרבה העולם בתורה ואלהיו יבוא לתרצו בזמן הנאלה. (פכים קטנים)

בפרשת פינחס יש 168 פסוקים, במנין ראשי התבות **פינחס בראלעזר הכהן**, הוא עצמו אליהו הנביא, כמו שאמרו חז"ל. (שערי צדק)

פינחס בגימטריה 208, כאלהו כפול 4, לרמז על 400 שנה שהיה מזמן **פינחס** שהאריך ימים אחרי יהושע עד זמן **אליהו הנביא**. **פינחס בראלעזר בן אהרן הכהן** בגימטריה זה **אליהו נביא תשבי גלעדי**. (כפתור ופרח)

איש ביימות וכן אין לו (כו, ח) - בימיו של רבי חיים מבירסק, היה אדם צעיר לימים, שמת בטרג ילדה אשתו תאומים, בן ובת. בצאואו כתב להוריש שני שליש לבנו ושליש לאשתו, ואם תלך בת תירש האם שני שליש והבת שליש אחד. לא ידעו כיצד לחלק את הירשה, ורבי חיים מצא עצה גאונית, לחלק את הירשה לשבעה חלקים, הבן יירש ארבעה, האם שנים והבת אחד, כך שהבן נוטל פי שנים מאמו, והאם פי שנים מבתה. (מתוקים מדבש)

ספורים בפרשה

לכן אמר הנני נתן לו את-בריתי שלום (כה, יב)

בשבת-קדש פרשת פינחס שנת תשי"ב, התקיימה בבית הגר"י מבירסק ברית מילה, לנכדו של לוחם מלחמות השם הנודע רבי עמרם בלוי, ובמקום היה גם רבי איסר זלמן מלצר ותלמידי חכמים נוספים. בהנעתם יחד, אמר רבי עמרם לרבי איסר זלמן, כי מפרשת השבוע נראה כמה הועילה קנאותו של פינחס שהשיב את חמת הקנאה מישראל. אמר לו רבי איסר זלמן: "נכון הדבר, אולם ראה נא כי השבטים התרעמו עליו, ואמרו 'דאיתם ב'רפוט' זה שפטם אבי-אמו עגלים לעבודה זרה והרג נשיא שבט מישראל". נענה הגר"י ואמר: "אבל רואים אנו שהתורה מחשיבה את מעשה הקנאות של פינחס, והוסיף בשם רבי חיים מבירסק שאמר: "מנהג העולם, שגבור מלחמה מקבל הצטיינות על גבורה בקרב, ואדם שמצטין בהשקנת שלום בין שונאים מקבל את פרס השלום, ואילו אצל פינחס רואים אנו שעשה מלחמה וקבל את שלום, שנאמר 'הנני נתן לו את-בריתי שלום'. והסבה היא, מפני שהשיב את-חמתי מעל בני-ישראל, והביא לשלום בין ישראל לאביהם שבשמים. יוצא אפוא שקנאותו היתה לשם עשית שלום, ולכן 'בדין הוא שיטל את-שכרו' מדה כנגד מדה".

ויקרב משה את-משפטן לפני ה' (כו, ה)

הנו"ן של תבת משפטן רבתי, לפי המסורה. אמר על-כך רבי אליהו הכהן האתמרי מאיזמיר, כי רמז יש בכך על מנהג העולם, שמריבות ומשפטים רבים נערכים בעניני נחלות, בתים וחצרות. ולכן גדולה הנו"ן של משפטן, בנחלת בנות צלפחד, לרמז על הנחלות בהן המשפטים גדולים וקבוצים...

ולא תהיה עזת ה' בצאן אשר איר-להם רעה (כו, יז)

אחד מתלמידי ה"חפץ חיים" נפל למשכב והרופאים לא מצאו לו מזור. עלה התלמיד לרבו ובקש להתברך מפיו, ובכה לפניו על נבואת הרופאים כי אפסה לו תקוה. התמלא ה"חפץ חיים" בצער על יסורי תלמידו, ובקש לתת לו עצה, אלא שהתנה עמו שלא יגלה את הדבר לאיש. הסכים התלמיד, וה"חפץ חיים" בקש ממנו לנסע לאדם נסתר שהתגורר בעיירה קטנה, ולבקש להתברך מפיו. עשה התלמיד כדבריו, ולאחר שתזר לביתו, החלים בדרך גם. עברו למעלה מעשרים שנה, וגיסתו של התלמיד חלתה באותה מחלה בה חלה בצעירותו. באו בני המשפחה והפצירו בו לגלות להם כיצד התרפא בשעתו, אולם הוא סרב לגלות את הסוד, מפני שה"חפץ חיים" השביעו שלא יגלה את הדבר, אולם הללו לא הרפו ממנו עד שנאלץ לגלות להם את שם האיש הנסתר אליו נסע כדי להתברך. לא עברו ימים ארבים, והאיש החל לחוש שלא בטוב, והתמלא פחד וחלחלה. מיד פנה ונסע לרדיו, ונכנס אל ה"חפץ חיים" שהיה אז כבר זקן ושבוע ימים, וספר לו את דבר המארע מתחלה ועד סוף. שמע ה"חפץ חיים" את הדבר, ובקול שקט אמר: "צר לי, אך לא אוכל לעזר לך עתה להרפא ממחלתך. שכן אז, כאשר חלית בימי עלומיך, הייתי צעיר יותר בשנים והיה בלחי לצום עליך ארבעים יום רצופים כדי שתתרפא. אולם עתה זקנתי מעשות פן". התברר, כי ה"חפץ חיים" בקש להסתיר את תעניתו במשך ארבעים יום לזכות התלמיד, והסתיר את הדבר באלו בזכות אותו אדם נסתר התרפא התלמיד.

לקבלת הגיליון והנחיות

דוא"ל: 5806777@gmail.com

חדש! ניתן לרכוש את ספרי 'שבת טיש' במשלוח עד הבית חינם!

ספרא: 054-8539022

זמני השבת - ירושלים

הדלה"ג 7.07 צאת השבת 8.23 רבנו תם 8.59

היה היה

יפקד ה' אלמני הרוחת לכלי-בשר איש עליהעדה

בשנת תקפ"ו, הקתה עדת חסידי קוסוב קשות, עם הסתלקותו של רבם ורועם הנאמן, רבי מנחם מנדל הגר מקוסוב בעל "אהבת שלום", אבי שושלת קוסוב וכונו של רבי יעקב קופל חסיד מתלמידי הבעל-שם-טוב. תקפ"ו הצרות בנטילת המאורות, ורחק מנחם מצאן קדשים, וגדל המספד בישראל, שכן טרם מלאו לו "לאהבת שלום" אפלו ששים שנה. בתם ימי האבל, נותרו חסידיו ומעריציו נבוכים ואובדי עצות, שכן בניו של הרבי היו עדין צעירים, וכונו בכורו רבי חיים, היה אז בגיל חסד א"ל בלבד, בן שלשים ואחת, בעוד גדולי הדור וצדיקיו היו זקנים באים בימים, ואיך יוכל לעמוד במחצתם בעודו עול ימים. בשבת הראשונה לאחר הסתלקות ה"אהבת שלום", התכנסו בקוסוב חסידים רבים, כדי לקבל את מרותו של הבן הבכור רבי חיים, שהתמנה להיות איש עליהעדה, ולא היה עדת ה' בצאן אשר איך-להם רעה. בין האורחים החשובים, היה רבי צבי הירש בנו של החוזה מלבלין, אשר הפליג בשבחו של הרבי החדש, שעל-אף גילו הצעיר, נעלה הוא במעלותיו, וביחוד הפליא את כחו הגדול בעבודת התפלה. אולם עדין היו בני העיר במבוכה וחסר בהירות, שכן ה"אהבת שלום" כהן גם כרבה של העיר, ישב עלימדין והורה דבר תורה והוראה, לצד היותו מנהיג העדה כרוה נאמן, ואלו בנו רבי חיים התנהג תמיד בהצנע לכת והסתיר את דרכו מהבריות, כך שלא כלם הכירו בגדלותו ולא עמדו על שעור קומתו. החלו אפוא בני העיר לתור אחר מעמד מתאים, רב מפרסם וידוע-שם, כדי שינקל עליו את כהנת הרבנות בעיר, בעוד רבי חיים ישב על פסא אביו כמנהיג עדת החסידים, בנפרד מכהנת הרבנות בעיר.

אחד מגדולי הגאונים בדור ההוא, היה רבי אברהם דוד וורמן מבטשוטש, בעל "דעת קדושים", שהיה אחד מידיו הקרובים של ה"אהבת שלום". יחד עמו הסתופף בצל רבי צבי הירש המגיד מדבורנא, וכן אצל רבי משה ליב מססוב, אצלו למדו שניהם סתרי תורה וקבלה מעשית. משה רמה היתה הרבנות בעיר קוסוב המעטירה, וכשקבל רבי אברהם דוד את הצעת הרבנות, קבלה בתשואות חן ונאות להגיע לקוסוב כדי לשבות בה, ולהציג את מעמדותו בפני אנשי הקהלה. לקראת בוא האורח הדגול, נערכה לו קבלת פנים נלהבת, ורבים יצאו לקראתו בהגיעו העירה ביום חמישי בשבת. בצפייה דרוכה הכתינו בני העיר לקראת השבת הקרבה וקאה, פאשר זכפו לשמע את דרשותיו הערוכות לתלפיות של הרב, שהיה ידוע פפה מפיק מרגליות ונכאון עצום בתורה. לאחר תפלת ליל שבת, לוו המוני המתפללים את האורח הדגול אל אכסניתו, ופנו אל בתיהם לסעדת ליל השבת, אותה ערכו בנריזות, כדי להספיק לשוב להועד בצלו של האורח הדגול וליהנות מאור תורתו. יושב רבי אברהם דוד בראש השלחן בבית האכסניה, סמוך לו ישובים ראשי הקהלה ונשואי הנשים בעדה, ומסביב עומדים רבים מתושבי העיר, וכלם מטים את אזנם לשמע את נעם אמרי פיו. אולם, לפליאת הנוכחים, התכנס הרב הדגול בשתיקה רועמת, פאשר המבוכה ופזיר הדעת נכרים על-פניו. הנוכחים חשו, כי הרב מנסה מפעם לפעם להזכר בדבר-מה, ומנסה לפתח את פיו בדברי תורה, אלא שלמעשה לא אמר מאומה ונותר בשתיקתו. "ודאי עיף הוא הרב מתלאות הדור", נסו פרנסי העיר לצדד בזכותו, "ובודאי מחר יפתח את פיו וישמע את חדושי המאירים" קו וחקשו. בשבת-קדש בבקר, צפו ראשי הקהלה לשמע מפי הרב, כי בדתו לשאת את דבריו לפני קריאת התורה או לאחר תפלת מוסף, אולם לפליאתם המשיך הרב בשתיקתו המפלגת. נסו הפרנסיס לבקש מהרב לנקב בשעה מסוימת בשעות אחר-הצהרים של השבת, בה ישא מדברותיו בבית המדרש, אולם גם להצעה זו לא השיב הרב, איך-קול ואיך-ענה ואין קשב. שתיקתו היתרה של הרב עוררה תמיהה גדולה בקרב בני העיר, אולם הם התנחמו כי בודאי בסעדה השלישית, בעת רענן דרשיו, יפתח האורח בדברי תורה כמעין הנובע, אולם גם תוחלתם זו נכזבה. היטב ראו, כי הרב מנסה לפתח בדברים ומתאמץ להזכר בדבר-מה, אך לשון, רבי אברהם דוד חפז כל העת את מצחו בנסיון נואש להעיר את זכרונם שבעד בו פארח פלא, אולם ללא הצלחה, והעיר בקל נבוכה.

ביום ראשון בבקר, לאחר תפלת שחרית, כנס הרב מבטשוטש את ראשי הקהלה ואמר: "מתנצל אני על שלא עלה בידי לשאת מדברותי במשך כל השבת, שכן רואה אני כי מר-השמים מונעים ממני לקבל את הרבנות בעירכם. כל כחי בתורה נעלם ממני בארח פלא, וכל מאמצי להזכר במשא שהכנתי לכבודכם, עלו בתהו. אין לי אלא לשוב לביתי ולותר על הצעת הרבנות בקוסוב, שפננאה לא נועדה לי". כשהתפרסם הדבר בעיר, באו המונים ללוות את בעל "דעת קדושים" בעת יציאתו מהעיר, ובין המלוים היה גם הרבי החדש, רבי חיים מקוסוב. כשראהו הרב מבטשוטש, הכין מיד כי הדבר בא עליו מר-השמים כתוצאה מהקפדתו, על שבא לרשת את פסא הרבנות בעיר בלי לשאל את רשותו, ומיד נגש אליו ואמר: "הרב מקוסוב! עוזב אני את העיר ושב לביתי, אגא החזירו לי את כחי בתורה שנטל ממני". נענה לו רבי חיים, ואמר למשמעו: "זוכר אתה את העץ הפרשי, אותו קשרנו לפני שבת?" וכשהלה אשר את הדבר, מהר לשלח אותו להחזיר את האבנט מהעץ ולהשיבו אליו. ואמנם, מיד כשהתר האבנט מהעץ, חש רבי אברהם דוד כי זכרונם התרענן בבת-אחת וכל תורתו שבה אליו כבתחלה. באותה שעה עמדו כל בני העיר קוסוב על גדלתו של רבי חיים, בנו של רבם הקננת, ומאז דרך פוכבו וכלם נעשו כרוכים אחרי רב הערצה, וענו אחריו מקדש-מקדש.

מאורות

רבי יצחק הכהן רפאפורט בעל "בתי כהנה" וז"ל ליום ההולדת י"ז בתמוז תקט"ו

מגדולי רבני דורו והראשון לציון בירושלים. צאצא למשפחת רפאפורט העתיקה והמיוחסת מזרע אהרן הכהן, שנקראה על-שם העיר פורטו במחוז וירונה שבאוסטריה, אליה הגיעו אבות המשפחה ממוצא שפאשכנו. השם רפאפורט מרכב משתי מלים, רפא-פורט, על-שם העיר פורטו, ומשמעות המלה רפא היא עורב בגרמנית, כפי שמל המשפחה בו הופיע העורב, ויש אומרים שהוא על-שם אבות המשפחה שהיו רופאים. אחד מוצאצי המשפחה בבלבלין, רבי יהודה הכהן, עלה לירושלים, ובה נולד בנו רבי יצחק בעל "בתי כהנה". על אף היותו אשכנזי במוצאו, למד אצל גדולי התורה הספרדים בירושלים, ובראשם אצל ה"פרי חדש" בו ראה את רבו המובהק, וכל מנהגיהם היו נהירים לו לרבות השפה הספניולית. בשנת תס"ט יצא לתרביה לטובת עניי ירושלים, ושם פרסם כרוז נגד השבתאי חקמה חיון. בשבוע, עבר דרך העיר איזמיר, ושם הפצירו בו לקבל על עצמו את תפקיד הרבנות במקום, וכהן שם כשליש וחקש שנה והעמיד תלמידים רבים ומפרסמים. כתב חדושי תורה רבים, ותלמידו החיד"א מעיד, כי בעת שהיה עומד ומשמש לפניו בירושלים, ראה בביתו חכה מלאה מכתבי הקדש, אולם רק ספרו "בתי כהנה", בו שאלות ותשובות, באורים ודרושים, נדפס באיזמיר תצ"ו. בשנת תק"ט חזר לירושלים והתמנה בה לראשון לציון, והיה האשכנזי היחיד ששמש במשך רמה זו. בין תלמידיו נמנו גדולי הדור הבא.

יוסיף דעת

חיבת 'אתה' שבפסוק: "וְשֵׁם אִשֶּׁת עֲמָנִים יוֹכָבֵד בְּתִלְוִי אֲשֶׁר יָלְדָה אֶתְּהָ לְלוֹי בְּמִצְרַיִם", מתבארת לפי פשוטו של-מקרא על יוכבד, שאשת לוי ילדה אותה ללוי, וכך משמע מרש"י, שחטרה חיבת אשתו וכאלו נכתב "אשר ילדה אותה אשתו ללוי במצרים". אולם בדעת זקנים לבעלי התוספות מובא, ששם אשת לוי 'אתה', והפסוק מתבאר כך: יוכבד בת-לוי אשר אתה, היא אשת לוי, ילדה ללוי במצרים. והודיע זאת הכתוב לגלות שיוכבד לא הייתה דודתו של עמרם מר-האם שאמרה לבונה, אלא שיוכבד הייתה בתו של לוי מאשה אחרת, ולא מאותה אשה שילדה לו את קהת אבי עמרם, וכך מובא גם בסנהדרין שיוכבד נולדה מאשתו השנייה של לוי, בעניין המחלוקת בין רבי אליעזר ורבי עקיבא אם בורח מותר לשאת את אחות אביו או אמו, וכן מובא בפסיקתא זוטא שלוי נשא שתי נשים, ומהשנייה הוליד את יוכבד. ומי הייתה אשתו הראשונה של לוי? במדרש מובא שהשבתים נשאו את תאומותיהם או שנשאו כנעניות, ובספר הישר מובא ששמה עדינה, ולגרסה אחרת ענת, בתייעב בויקטן בן-עבר, וממנה נולדו שלושת בניו: גרשון, קהת ומררי. על-פי זה, יש מבארים את הכתוב כך: "אשר ילדה אותה ללוי", שרק אותה ילדה אשתו השנייה של לוי, ואילו בניו נולדו מהראשונה. דבר זה ששם אשת לוי הוא 'אתה', מובא גם בתוספות השלם בפרשת ויגש, ושם צוין כי מצינו בדברי הימים 'אתה' שם איש אחד, וכן מביא החיד"א בשם בעל פננת רוא בשם המדרש, ומוכיח זאת מהעדר המפיק בה"א של אתה וכן מהטעם תביר שבתבת אתה המפסיקה אותה מתיבת לוי שאחריה. אך תמהו על הדברים, שלא נמצא בתנ"ך השם אתה, ובכל הספרים המדויקים תיבת אתה מנוקדת במפיק ה"א כפי הדקדוק. יש להוסיף כי השם 'ענית' מופיע בעורא ודברי הימים, והשם 'את' בספוק "את-חנה בסופה" נדרש כשם אדם. יש שהספיק כי זה פירוש הפסוק "כי אתה אתם מקבשים", שפרעה ביקש ממש שזקנתו 'אתה' תישאר במצרים.

ולא תהיה עדת ה' בצאן אשר אינ־להם רעה

מגדולי הצדיקים היה רבי מאיר הלוי מאפטא. בעל "אור לשמים", ומגדולי תלמידיו של 'החזוֹנָה' מלבלין. מנגרותיו נפרו פשרונותיו הברוכים ורוע מעלתו. ואת תורתו קנה מרבי יצחק אברהם הכהן פ"ץ בעל "כתר פהנח" רבה של סטובניץ. ולמים פתח רבי מאיר בעיר זו ברבנות. רבו זה העריצו יותר מכל תלמידיו, ובצאתו בקש להעניק לו שמונה-עשר זהובים, "ונפשי בשאלתי, הלא ידוע לרוע מעלתו מגדל ידיעת התורה, כל תורתו למד ממני, וברא מזכה לאבא, וכמוהו שתלמיד הגון מזכה לרבו, וזרובי שיעלה לפניו לזכות נשמתי מה דאפשר, וזה חסד של אמת. ומבטחני שימלא בקשתי". בעקבות אחיו הגדול רבי מרדכי הלוי מסטשוב, נסע ללבלין אל המאור הגדול שבה, רבי יעקב יצחק הלוי הורוויץ 'החזוֹנָה' מלבלין, וכשהגיע אליו לראשונה, היה זה בפרשת פינחס. בעת קריאת התורה בבית-מדרשו, עמד 'החזוֹנָה' מלבלין על הבימה, וכשהגיע לעלית לוי, בקש מהגבאי להזמין את רבי מאיר ב"ר שמואל הלוי, וכשבקש בעל הקריאה להפסיק במקום המסמן בשלישי, בפסוק "אלה פקודי בני ישראל", צוה עליו 'החזוֹנָה' להמשיך ולקרא עד אחר רביעי, ולהפסיק בפסוקים: **"ויפקד ה' אלמני הרווחת לכל-יבשר איש על-העדה, אשר-יצא לפניו ואשר יביאם ואשר יביאם ולא תהיה עדת ה' בצאן אשר אינ־להם רעה"**. לאחר התפלה, העיד 'החזוֹנָה' ואמר: "רבי מאיר הוא לוי מיהם משבט לוי, ואני עצמי זוכרהו כלוי עד זקננו לוי בן-יעקב", שכן אף החזוֹנָה היה לוי מיהם ממשפחת הורוויץ המעטירה המיחסת מזרע שבט לוי. כך העיד גם 'החזוֹנָה' באזני רבי מרדכי מסטשוב אחיו של ה"אור לשמים": "רואה אני על עצמי עד קרח מזרע לוי בן-יעקב, ואף עליך רואה אני עד לוי בן-יעקב", ופעם אף התבטא ואמר: "מפירך אני עוד מבית-המקדש, בעת שעמדנו שנינו יחד קרובים זה אצל זה על-הדוכן". אולם, לא מיד הגיע רבי מאיר אל הנחלה והפך לאיש על-העדה בברכת רבו, כי בתחלה התפרסם ביסורי עני קשים ומרים.

כמעט בכל ימות השבוע, ישב רבי מאיר בתענית ולא אכל אל-פיו. אולם הוא לא שת לבו אל המחסור, והמשיך בעבודתו התמה ובתורתו בהתמדה, כשהוא משיפח מלבו את הכלי העולם וצרכי הגוף. בערב של יום אחד, לאחר תענית ממשכת וארצה, הכינה רבניתו המסורה תבשיל דיוסה של עניים. אותה היו נוהגים להכין בעסה המדבקת על דפנות קערה מסביב, ובאמצע היו שופכים חלב רותח שהיה הופך למין מרק מזין. מרב עניים, אפלו קערה ראויה לשמה לא היתה בביתם, ובעל-הכרה נאלצה הרבנית לטל את הכלי בהשאלה מאחת השכנות. היום ירד, השמש שקעה זה מכבר, ואלו רבי מאיר עדין לא שב לביתו מעבודתו בקדש. המתנה אשתו לשונו, ורבניתם הגיעה השכנה ודרשה לקבל בתורה את הקערה אליה נזקקה למאכלי ביתה. הפצירה בה אשתו של רבי מאיר להמתין עד שוב בעלה, אולם כאשר באה סבלנותה של השכנה אליהם, נטלה בכח את הקערה ופנתה לשוב לביתה. במר-נפשה, תפסה אף הרבנית את הקערה, שכן חסה על התבשיל שבה אותה הכינה לבעלה השרוי בתענית זה ימים מספר, ולמרב הצער נפלה הקערה בין שתייהן ארצה, וכל התבשיל שבה נגר ארצה. על רצפת האדמה לא הגזו קורות עץ או אריחי אבן, שכן עניים מרודים היו, ומכיון שדך נגרם התבשיל על האדמה הבצית שבבית, עד שלא היה ראוי למאכל כלל. פרצה הרבנית בכי מר, ובעוד היא עומדת בידים ריקות ודמעתה על-לחיה, מהרה השכנה להתחמק מהבית מרב מבוכה, והנה רבי מאיר שב לביתו. מה הצטער הצדיק לראות את הרבנית שרויה בצער פעניה סערה לא נחמה, וכששמע את דבר המקרה, החל לנחמה ואמר: "דעי לך שזה הנסיון האחרון שהעמידו לנו מן-השמים, ומבטחני בחסדי שמים, כי בקרוב נגשע ונזכה לאכל מקערה מזוהבת, ולא נחיה יותר פעניות מחפירה". ברכתו של 'החזוֹנָה' מלבלין החלה אז להאיר את מזלו, ולאחר זמן מעט, הגיע לביתו כתב הרבנות לעיר סטובניץ בה למד בנערותו. בחל המועד פסח שלאחר אותו מאורע, הגיע נגיד מפרסם מהעיר ודרשה כדי לחלות את פניו, ובכך קצרת זקב פמנחה. שמח הרבי אל מראה קצרת הזקב, וברב שמחה מסרה לידי הרבנית הצדקנית, ואמר לה: "ראי נא כי מן-השמים רחמו עלינו, והבטחתי כי נזכה לאכל מקערת זקב, התקיימה אל-נכון".

עברו שנים ארוכות, ושוב הגיעה שבת-קדש פרושת פינחס של שנת תקע"ה, השנה האחרונה לימי חייו של 'החזוֹנָה' מלבלין. הרבי היה שרוי זה מכבר בחליו הכבד, בה נחלה בשמחת תורה של שנת תקע"ה לאחר מאמציו לזרזו הגאולה, ונר אלמים טרם יכבה. אותה שבת פרושת פינחס, היתה בשלישה שבועות טרם הסתלקותו של 'החזוֹנָה', בתשיעה באב, יום האבל על חרבן בית-מקדשנו ותפארתנו, ובעת שקראו בתורה את פרושת השבוע, צוה 'החזוֹנָה' שוב להעלות לתורה את תלמידיו רבי מאיר מאפטא לעלית לוי, וגם הפעם שוב צוה לקורא שלא להפסיק את קריאתו בשלישי, אלא להמשיך עד אחר עלית רביעי. פשהגיע הקורא לפסוקים: **"ויפקד ה' אלמני הרווחת לכל-יבשר איש על-העדה וגו'"**, **"איש אשר-יוח בו וסמכת את-ידך עליו"**, הרים 'החזוֹנָה' את שתי ידיו והניחם על-ראשו של תלמידו זה, ובזה סמך אותו להיות ממלא מקומו בהנהגת העדה. התעלה אפוא רבי מאיר מאפטא בראשית ימיו להנהגת עדה בישראל ביד 'החזוֹנָה' מלבלין, בפרשת פינחס, ושוב התמנה בידיו בפרשת פינחס לשבת על-מקומו, להיות איש על-העדה, אשר-יצא לפניו ואשר יביאם ואשר יביאם ולא תהיה עדת ה' בצאן אשר אינ־להם רעה. ♦

פניני אור החיים

מדברי האור החיים הקדוש על הפרשה

אומרו לשלח, נתקנו למושיע ורב הבא לגאל מגלות האחרון הנקרא שלח, וזמן שיעקב קראו שילה לא ישתנה השם בזה, וצא ואלם משפחות הרשומות כמה השתנות בשמות, ואולי שרמז בסמיכות מאמר לשלח עם מאמר ויהי בני יהודה, שצריכין וישראל להצטער בשבילו ולקוות לישועתו וכו', ובה יהיו משפחת השלח פרוש דור שבין-דוד בא, וינקראו על-שמו דורו של משיח: עוד ירמו כמה שנקדקד אומרו השלח ואין אות הנו"ן בבנין השם ואין בו מנהגו להוסיף בשם המשפחה אות חדשה וזאת ה"א וי"ד באמרו בכל הקדמות, הנו"ן משפחת החנני וגו', אכן ירמו כמה שאמרו ז"ל בפסוק והחזיקו בכנף איש יהודי וגו' יצין שם דבריהם, והוא זה שרמז באמרו השלח פרוש שהאמות בלן יאמרו לכל אחד מישאל שלו אני, ואומר ולפרץ משפחת הפרצי ירמו על-דרך אומדן שהמלך פורץ דרך לעשות לו דרך, והנהגה כי ברא הבא מפרץ יהיו כל ישראל משפחת הפרצי מלכים, ועל אותו זמן הוא שאמרו ז"ל כל-ישראל בני מלכים, וכן אמר הנביא יראו וקמו וגו', גם ירמו על הפרצה הגדולה אשר יפיר באמות לאין תכלית, ואמרו לזרז משפחת הזרחי ירמו מה שאמר הכותב הנה החשך וגו' ושלח יזרח ה' וכתוב ונהיה לך ה' לאור עולם, והוא אומרו משפחת הזרחי אשר עלינו יזרח ה': ואמרו לישוע, ירמו שצריך להרבות בשיבה ולא דרך עראי, גם צריך להתישב בכל פרט ופרט מהתורה עד שיעמד על קצרו כמצטרף בעמק הלכה כי הוא זה עקר התורה, ובה נכללים חלק אחד מהמ"ח מעלות שהם בישוב, ומתישב לבו בתלמודו, שואל ומשיב, המכון את שמועתו וכו', גם מה שמנו שם שמיעת האזן, עריכת שפתים, בינת הלב וכו'.

דברי הימים

חמישה דברים אירעו לאבותינו ב"ז בתמוז. השתברו בו הלוחות הראשונים בידי משה לאחר מעשה העגל, בשנת ב'תמ"ח; הועמד צלם בהיכל בידי מנשה בן חזקיה המלך שחי בשנת ג'רכ"ח ומלך במשך 55 שנה יותר מכל המלכים, ויש אומרים שהצלם הועמד בידי אפוסטמוס המוזכר להלן; הובקעה חומת ירושלים בימי בית המקדש השני בשנת ג'תנ"ח, ובבית המקדש הראשון הובקעה החומה ב' בתמוז ג'של"ח כנאמר בירמיהו, אך בירושלמי מובא שגם אז הובקעה ב"ז בתמוז ומחמת הצרות שכחו וכתבו בטעות ט' בחודש; בוטל קרבן התמיד מפני המצור; ונשרף ספר תורה בפרהסיא בידי אפוסטמוס הרשע, שהיה אחד משרי יוון בזמן בית המקדש השני, ויש אומרים שהוא אנטיכוס אפיפנס כמוכא בספר חשמונאים.

ב"ז בתמוז שנת קנ"א, נהרג על-קידוש השם רבנו יהודה מטוליטולה היה טולידו שבספרד, נכד הרא"ש, יחד עם בני משפחתו. היה זה במהלך גזירות השמד בספרד של שנת קנ"א, בה מסרו רבים את נפשם על קידוש השם, ואחרים הפכו לנאוסים.

ב"ז בתמוז מתחילים שלושת השבועות של ימי האבל על חורבן בית המקדש הראשון והשני, שייבנה בב"א, ומכונים בכינוי "בין המצרים" על-שם הפסוק באיכה **"כל-ידך פיה השיגה בין המצרים"**.

ב"ח בתמוז רח"צ, חפץ ליום פורים ליהודי קנדיא היא האי היווני כרתים. היה זה במלחמת השולטן התורכי סולימאן שביקש לכבוש את האי, ויהודי העיר נצטוו לטול חלק במלחמה, אלא שהעלילו עליהם כי הם מסייעים למרגלים התורכיים, ולאחר שניצלו מהעלילה קבעו את י"ח בתמוז ליום משהת ושמחה, ונהגו הנשים שם שלא לעשות בו מלאכה.

משבח

מטעים

ובחדש הראשון בארבעה עשר (כח, טו)

טעמי הפסוק מרמזים על פדר בדיקת חמץ: תחלה שופר ורביעי, כלומר שפיר חבית והרביעי והנקהו לכבוד הרגל, אחר כך מאריך ויחבי טפחא ואתחא, כלומר תאריכו בבדיקת החמץ הקרמזת על שבירת כחו של היצר הרע, ואז טפחא אותיות חטפא יש לחטף את החמץ ולהניח אותו במקום צנוע עד שרפתו, ואחר כך טפחא סוף פסוק, כלומר כשיגיע זמן שריפתו חטף אותו ושרפהו, וזוהו סליקו. וכן בפסוק הבא: ובחמשה עשר יום לחודש הזה חג שבועת ימים מצות יאכל - תחלה אולא מאריך תביר, ללכת לבית הכנסת ולהאריך בתפילה מתוך הכניעה, אחר כך מאריך טפחא ואתחא להאריך בספור יציאת מצרים, ולחטף מצה ולהניחה לאפיקומן, שופר מהפך וזקח טפחא סוף פסוק, לזקח עינים למרום, לחטף וללכלך את האפיקומן ולסלק השלחן. (עילת שלמה)

בני שמעון למשפחתם (כו, יב)

בטעמי זקא סגל, וכן רב שמות השבטים לחקן, וסמך זא"ב ישא"ג: וזולן, אפרים, בנימין, יהודה, שמעון, אשר, גד, והשאר בפשטא וא טפחא וסמך: ידיו" - יששכר, דן, יוסף, נפתלי, ולסלק הוא הסמן הראשון, שכן הארי שואג וכל הזאב. הסבה לשנוי הטעמים היא, לפי ארץ הפסוקים והסגל מחלק את הפסוק לשלשה. (נפלאות מותרות)

מדגש

שני פסוקים בלבד יש בתורה בלה שכל תבניתה מסתמזת באות מ"ם, אחד בפרשת וישלח "עזים מאתים ותשיש עשרים רחלים מאתים ואילים עשרים", והשני בפרשת פינחס: "וימנחתם ונספחתם לפרים לאילם ולבגדים במספרם במשפטים". בעל הטורים הסמך אותם זה לזה, שביביל תק"ג בהבחות ששלח יעקב דורון לעשו, על אף שהקב"ה הבטיח שישמר עליו, החרבו בניו לתקן הדבר ולהביא תק"ג קרבנות בשנה. רבים תמחו, כיצד הוא החשבון של תק"ג קרבנות, אלא שמורה"ם מרוטנבוגר כתב שאין להחשיב את הקרבנות של שמיני עצרת שהם דורון ומתנה, והחשבון הוא כך: מוספי שבת וראשי חודש: 236, מוספי פסח והעומר: 78, מוספי עצרת ושתי חלקים 24, ראש השנה 10, יום הכפורים עם איל ושיעורים 13, סבות עם שבועים הפורים 189, סך הכל 550.

ממלח

תלמיד חכם פקח אחד, נקלע פעם אל קהלה רחוקה ובלתי מוכרת, ומפני הנימוס ומדת דרך ארץ, עלה אל ביתו של הרב המקומי כדי לבלות ולדרוש בשלומם. נכנס האורח בדברי תורה עם הרב, ואנב הכי תהה על קנקנו, וילעצרו מצאו בור יעשיהו ארץ, ורחוק אף מיראת שמים. נאנח האיש ואמר: "עכשו הבנתי את דברי משה רבנו במונב בפרשת פינחס 'ולא תהיה עדת ה' בצאן אשר איך להם יעה'. בקש משה רבנו מהקב"ה, שלא תהיה עדת ה' בצאן אשר איך - אשר אדם שהוא בגדר איך, שאין בו לא תורה ולא חקמה, הוא יהיה חלילה הרועה לעדת ה'..."

אל ביתו של החכם רבי פראג' עלוש, רבה של העיר גאבס שבטוניסיה ובעל שו"ת "אהב משפט", הגיע פעם אחד מבני קהלתו ודמעתו על-לחיו. חפץ הוא לתת ספר ברייתות לאשתו, בטענה שאינה מכבדת אותו כפי ערכו. הצטער הרב לשמע הדברים ונסה לדבר על לבו לבלע את עלבונו ולשתק, אלא שהלה עמד בתקיפות על-דעתו ודרש מהרב לסדר את הגט תכף ומיד. ראה הרב כי אין השעה בשרה להשיב את רוחו, ולכן התנצל בפניו כי השעה מאחרת, והזמינו לבוא אליו למקרה בבקר. בשעה המועד, הגיע האיש אל הרב, ופתח בנכונה הרבנית וכלה מלאה טענות קרמון. "במה שונים אנחנו מכל המשפחות בעיר? למה שולח אתה שליח במקומך לקנות לנו את צרכי הבית, ואיך הולך בעצמך אל השוק? ראה נא אלו ידקות כמושים קנה השלית, מסוג ירוד מאד שאינם ראויים לאכילה", ובדברה השליכה לפניו בזלזול את סל הירקות. החל הרב לדבר על-לבה ולפיסה, עד שרוחה שבה אליה ויצאה מלפניו כלעמם שבאה. כל אותה עת ישב האיש והביט בפליאה בנעשה לפניו, ולפתע קם ואמר לרב: "סלח נא על שהטרת את מנוחתך. מתחרט אני על פקדתי לגרש את אשתי, כי עכשו רואה אני כי לעמם הרבנית, אשתי מכבדת אותי לאין ערוד". שב האיש לביתו שמח וטוב לב, והשלים שב לשפן במעונו. עברו שנים רבות, ואחז פטירתו של רבי פראג' עלוש. התגלה הסוד. היה זה השליח שרכש את הירקות הכמושים שספר, כי הרב הוא שצוה עליו לרכש דוקא ירקות כאלו ופקד על הרבנית לבוא אליו בטענות. כדי להשפין בקד שלום בין איש לאשתו, ואף-על-פי שהרבנית התקשתה לעשות פן ולצער את בעלה הגדול, אולם מפני השלום הפציר בה לעשות פן, מפני שגדול השלום ואף השם הקדוש שנקבת בקדשה נמחה על המים, כדי להטיל שלום בין איש לאשתו.

רבי ברוך מסרט, שזוח פעם אודות זקנו רבי מנחם מנדל מקוסוב בעל "אהבת שלום", ואמר: "זקני בעל 'אהבת שלום', לא נקרא בתאר זה רק בגלל שלא אהב את המחלוקת, אלא גם בגלל שהוא היה שותף רבות להשקפת שלום. מעשה ביהודי נכבד בשם ר' יעקב, שהתגורר באחד הישובים הסמוכים לקוסוב, שהגיע לשבות בצל רבו בשלהי חודש אלו בשבת קדש פרשת נצבים וילך. באותה שבת, הגיעו לקוסוב כמה אורחים חשובים, רבנים ומורי הוראה, שמפיון שלא יכלו לעזוב את צאן מרעייתם בראש השנה, באו בשבת שקדם לכן אל רבם. מפני כבודם ומעלתם, בקדו הגבאים את הרבנים האורחים בעליות לתורה, ור' יעקב לא נותרה עליה. במוצאי שבת קדש, בעת שנקנס ר' יעקב להפריד מרבו, החל הרבי להתנצל בפניו על שלא השתדל לכבדו בעליה לתורה, והסביר לו כי העליות בשבת זו, שהיא פרשה קצרה, מעטות, ומפני שצאלץ לכבד את הרבנים החשובים לא נותרה בעבורו עליה. ובה המשיך להצטרף בפניו כדי להוציא מלבו כל שמץ של טרינה וצער, ואף הוסיף לומר לו, כי מפיון שהוא גר בסמיכות מקום לקוסוב, בלי ספק ודמן לבוא שוב באחת משבתות החרף, ואז יכבדהו בעליה ביאה לכבודו, וכל זאת עשה הרבי למען השלום."

רבי מאיר שמחה מדווינסק בעל "אור שמח", השתדל בכל בחותיו להביא שלום בין אדם לחברו ובין איש לאשתו. לא היה גבול לאשרו, כאשר עלה בידו להשפין שלום בחיי משפחה, ולעתים אף היו מקרים שעוררו תמהון בעיני אחרים, אך הוא עשה הכל למען השלום. ספר פעם נאמן ביתו רבי משה שקרוטא הי"ד רבה של רציצה, שהיה עד ראיה למקרה דלוקמן. פעם הגיע זוג צעיר לביתו של רבי מאיר שמחה, ולאחר ששאו אצלו זמן רב, נשמעו מהחדר קול וקיעת רגלים. התפלל רבי משה על הדבר, וכשהציץ דרך

חור הדלת, ראה את הרב רוקד משמחה והזוג שפא לפניו שמחים אף הם כנגדו. כשיצאו מלפניו, אמר הרב לרבי משה: "אל יתפלא מר עלי ועל מעשי. ממשפחה חשובה הם בני הזוג, והוריהם הם מידידי ומכרי. למרבה הצער, בקש הבעל להפריד מאשתו על לא דבר, ודברתי רבות על-לבו שלא יעשה פן. לאחר מאמצים קרבים עלה בידו להשפין ביניהם שלום, ומרב שמחה עמדתו לרקוד ולהודות לה' על שזכיתי להחזיר את השלום בין בניו אהוביו של הקב"ה". על מקרה אחר ספר רבי יעקב קלמס רבה של מוסקבה. מעשה בבני זוג בדיינסקי, להם היה ילד קטן כבן חמש, שהחליטו מסבות שונות להפריד. הזמין רבי מאיר שמחה את בני הזוג אליו, ונסה לדבר אתם רבות ולהשלים ביניהם, אך דבריו נפלו על אוזניים ערלות. נטל רבי מאיר שמחה את הילד, הושיבו על-ברכיו והחל לשוחח עמו בנעים ובחבה. המחה האבתי בה רבש את ההורים, עד שהכלו פרצו בכבי והבינו כמה נזק יגרם לבנם אהובם בהפרדם. התקשרו להלכות וההדורים ביניהם ישרו בשלום ושלחה.

כך היה אומר רבי זאנוויל:
זה לא שבת טיש
בלי שבת טיש!

כ"ח שבת טיש הפשוטה כבר מורידה את אור שנים חובות ברכות ביום כ"ח ובמלך עשרים וחמש. חנוך איתן שומרים את שילוח חובות לכל המשפחות המצטרפות עם שנה לשבת "שבת טיש" והשבת שלום חירות אחרות.

מחיר מיוחד
חידוש! נתן לחמין את ספרי "שבת טיש" במשלוח עד הבית תלוי: 054-8539022

לחשיג בכל חיות השנים המובחרות לפרטים והזמנת מרובות במחיר מיוחד: 02-586777 וואט: 5806777@gmail.com

ספר רבי פרץ חנס השוחט מנהריה, ממעריציו של רבי אברהם יעקב מסדיגורא בעל "אביר יעקב": "מעשה בבני זוג מקרובי משפחתי, שהשלום לא היה שרירי ביניהם, ולדעתי היה עליהם להפריד. שלחתי מכתב אל הרבי כדי לשמוע את חות דעתו, ולאחר כמה ימים קבלתי את מכתב תשובתו, בו הוא מתפלא כיצד יהודי כמוני מעלה על דעתו לעשות פרוד בין איש לאשתו, והוסיף לברך שיהיו השלום לשריר ביניהם. ברכתו של הרבי התקיימה והכל שב על מקומו בשלום. לאחר זמן מה, בקרתי אצל הרבי בתל-אביב, ושוב שאל אותו הרבי כיצד העליתי על-דעתי דבר כזה, והוסיף ואמר, 'רוצה אתה לדעת כמה הדבר נוגע לי?' ומיד שלף את סודרו והראה לי, כי מכתבי מנח ביו דפי סודרו בתפלת העמידה, והראה לי כי הוא מתפלל עליהם מדי יום."

רבנו משה איסר'ל'ס - הרמ"א, מתחיל את הגזירותיו על השלחן-ערוך בסדר 'אריח-חיים' בפסוק 'שוית ה' לנגדי תמיד', ומסיים בפסוק: 'וטוב-לב משהתה תמיד', כי טוב לאדם שיהיו שני ה'תמידים' הכללי יחד, עבודת ה' מתוך יראה ושמחה, והרימו לזה בפסוק 'שנים ליום עליה תמיד' (רבי יעקב מליסא)

מדות והליכות בראי הפרשה

מדות טיש

פרשת
פינחסמבית
שבת טיש

נושא השבוע: שִׁכְר מִצָּוָה

תדפיס
מחזור הספר "מדות טיש"
שיצא לאור בעזרת השם
על פרשות השבוע
עם המדורים הקבועים
והאחרים

משבחה

מאמר פתיחה

מדגש מהות המדה

חז"ל הפליגו רבות בגדל השִׁכְר העצום אשר עתיד הקב"ה להנחיל לכל אוהביו ושומרי מצותיו, ואמרו שעתיד הקב"ה להנחיל לצדיקים שלש מאות ועשרה עולמות של שִׁכְר טוב, כנגד מעשיהם הטובים, שנאמר "להנחיל אהבי יי"ש ואצרתיהם אמלא", יי"ש בגימטריה שלש מאות ועשר. וכן ידועים דברי חז"ל שיש ששה דברים שהאדם אוכל פרותיהם בעולם הזה והקדוה נקמת לו לעולם הבא, וכתב עליה הפה"ש"א שעל כל המצוות יש שִׁכְר בעולם הזה, ורצה הקב"ה לזכות את ישראל גם בעולם הזה, לפיכך הרבה להם תורה ומצוות, אלא שמצוות אלו מכריעות את הדיון. וכן פרש ה"תפארת ישראל" את דברי המשנה באבות: "היום קצר והמלאכה קרבה, והפועלים עצלים והשִׁכְר הרבה", ופרש ש"השִׁכְר הרבה" פירושו, השִׁכְר שהוא גם בעולם הזה וגם בעולם הבא. אלא שמנגד מביאים חז"ל במסכת קדושין את דעתו של רבי יעקב שאמר כי "שִׁכְר מצוה בהאי עלמא ליפא", דהיינו שאין שִׁכְר של מצוה בעולם הזה, אולם כבר כתבו הקדמונים שאפילו לשיטת רבי יעקב יש מצוות רבות ואפנים שונים שגם עליהם מקבלים שִׁכְר בעולם, לבד מהקדוה הנקמט לעולם הבא, שעליה נאמר "עין לא ראתה אלקים וזולתה יעשה למחפה לו", דהיינו שהאדם לא יכול לשער את השִׁכְר הגדול המצפה לו לעולם הבא על כל מצוה ומצוה שעשה בעולם הזה. ואחת המצוות החשובות שעליהם יש שִׁכְר בעולם הזה ללא ספק, היא כפי שכתב הרמב"ם, על כל המצוות והמעשים הטובים שבין אדם לחברו.

על שִׁכְרו של פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן, שקנא את קנאת ה', נאמר בראש הפרשה: "הנני נתן לו את ברייתי שלום". ומוכח במדרש רבה: "אמר הקב"ה, בדין הוא שיטל שִׁכְרו". דברים אלו שבמדרש התפרשו באפנים שונים, שכן לכאורה הדברים נסתרים על פי דברי חז"ל במסכת קדושין כי שִׁכְר מצוה בהאי עלמא ליפא, ותרוצים שונים מובאים על תמיכה זו. רבים מקרשים וכותבים, שפינחס קבל את שִׁכְרו בעולם הזה, מפני שחי וקם לעולם, כדברי חז"ל שפינחס הוא אליהו, ומכיון ששִׁכְר לא שייך לומר אצלו "היום לעשתם ומחר לקבל שכרם", דהיינו היום לעשתם בעולם הזה ומחר לקבל שִׁכְר בעולם הבא, שכן הוא נותר תמיד בעולם הזה, ולכן מגיע לו שִׁכְר בעולם הזה על מעשה קנאותו שבכך השיב את חמת הקב"ה מעם ישראל. אחרים פרשו שמכיון שפינחס קנא את קנאת ה' וראו כל עמי הארץ כי שם השם נקרא עליה ותעצר המגפה, ובכך קדש שם שמים בדרים, לכן בדין הוא שיטל שִׁכְרו. עוד יש שפרשו, שמכיון שפינחס זכה את עם ישראל בלו במעשהו, והרי אמרו חז"ל ש"כל המצוה את הרבים אין חטא בא על ידו", לכן מן הדין הוא שיטל שִׁכְרו בעולם הזה. מפני שכל הטעם מדוע שִׁכְר מצוה בהאי עלמא ליפא, הוא מפני שחוששים שפא יתחרט על מעשיו הטובים ונמצא תורה על הראשונות, אולם המצוה את הרבים אין חטא בא על ידו, ולא יתכן שיחרט על העבר, ולכן בדין הוא שיטל שִׁכְרו. וכן פרשו, שהכלל כי שִׁכְר מצוה בהאי עלמא ליפא, הוא רק למי שמצוה ועושה, מפני שהוא חייב לעשות את המצוות ולשם כך הוא בא לעולם. אולם מי שעושה מעשים טובים לפני משורת הדין ומקיים גם דברים שאינם מצוה עליהם, מגיע לו על כך שִׁכְר גם בעולם הזה. ונמצא אס"ן, שפינחס שלא נצטוו על מעשהו ועושהו לפני משורת הדין, בדין הוא שיטל שִׁכְרו בעולם הזה. ויסוד חשוב נוסף מובא בכמה ספרים, על פי דברי הקדמונים, שעל כל המעשים הטובים והחסדים שבין אדם לחברו, מקבלים שִׁכְר גם בעולם הזה, לבד מהקדוה הנקמט לעולם הבא. לכן זכה פינחס לשִׁכְר הגדול שקבל בדין הוא שיטל שִׁכְרו בעולם הזה. שהרי מעשה הקנאות שעשה, לא היה רק בין אדם למקום אלא גם בין אדם לחברו, שכן בזכות מעשהו נעצרה המגפה, ובזכותו נצלו בני ישראל מפיתה חלילה במגפה. ונמצא אפוא שהיטיב להם והתחסד עמם במעשהו, ולכן בדין הוא שיטל שִׁכְרו, ומכאן נלמד כמה חשובה היא גמילות חסדים והטבה עם האל, שעליהן משלם הקב"ה לאדם את שִׁכְרו גם בעולם הזה.

את דברי חז"ל באבות "ששִׁכְר מצוה - מצוה", באר הפעל"ש טוב, כפי שמביא תלמידו ה"תולדות יעקב יוסף" כן: "שאין לה שִׁכְר גדול ממה שיש לו תענוג מהמצוה עצמה, בעשותה אותה בשמחה. ואף אם לא היה לו שִׁכְר יותר, די לו בכך, ובאמת יש שִׁכְר עד אין תכלית על מצוה שעושים בשמחה. אלא ששִׁכְר מצוה בהאי עלמא ליפא, כי אין כל העולם יכול לקבל אור השִׁכְר של מצוה ודבור הגון, כי הוא מאין סוף ברוך הוא, והעולם יש לו סוף". וכן אמר רבי צבי הירש ברוידיא מקלם: "אם נקבץ אל תוך רגע אחד את כל השעות והרגעים של אשר נחת שיש לאדם במשך כל ימי חייו, ונצטרף לזה את כל האשר והנחת שיש לכל חבריו בכל חייהם, ונתן את הכל לאדם אחד, האם אפשר לשער את מדרגת האשר אשר ירגיש האדם ההוא ברגע ההוא? ואם נצטרף את כל האשר והנחת שיש לאנשי כל עיר מגוריו במשך כל ימי חייהם, ונצטרף לזה את האשר של כל דרי העולם, מכל מקום כל זה עדן בגדר של חיי העולם הזה". ואף אם נצטרף את כל האשר שבכל הדורות מראשית הבריאה עד סוף כל הדורות, וכל זאת נתן לאדם אחד ברגע אחד, האם יש לה אשר גדול מזה? ובכן, על כל האשר הזה אמרו חז"ל: "פה שעה אחת של קרת רוח בעולם הבא, מכל חיי העולם הזה!"

"איני מבין, מדוע צריך אני

לקבל שִׁכְר בעולם הבא בעבור מצוותי?

והלא את כל נשמת חייתי מוסר

לשם הזכות לקיים

ולו מצוה אחת בלבד!"

(רבי מרדכי מלעכוויטש)

נמשל

למה הדבר דומה

חשובים שערה בגליון הנזר שלפניו, ואף ספר במו ידיו סיר מלא בגרעיני חטה, והכפיל ושלש את הפמות לפי גבה ורחב הערמה, נקב במספר כלשהו, והציג אותה בפני החכם. "ובכן", המשיך החכם בספוק ושאל: "ועכשו, צא וחשוב, כמה גרגרי חטה יהיו בקרון שלם של רכבת, שכלו מלא בגרגרים מהרצפה ועד התקרה, ללא אפס מקום". בינתיים התאספו במקום אנשים רבים ששמעו הוכוח הגיע לאזניהם, וכלם הביטו בקצרות על שלמה, ובקשו לשמע את תשובתו. מצחו של שלמה התמלא בקמטים, ובמשך שעה ארוכה היה שקוע בחשוביו הסבוכים. ואז בבת אחת אורו עיניו, הרים את ראשו ונקב בסכום עצום, אליו הגיע לאחר חשוב ארוך. "ובכן", המשיך החכם ולא הרפה, "ועכשו צא וחשוב, כמה גרגרי חטה יהיו באגף רכבות, שבכל אחת מהן יש אגף קרונות, וכל קרון מלא וגדוש עד אפס מקום בגרגרי החטה". תדהמה נפלה על השוהים במקום, אולם שלמה הגאון לא הסכים להודות בקושי, ומיד הסתער שוב על גליונות הנזר שלפניו, וצלל אל תוך החשבון הסבוך והמפוק, למרות שמעולם לא פתר תרגיל כזה מספק. עברו כמעט חמש שעות תמימות, ובסיומן הפך שלמה את גליון הנזר שלפניו על רחבו, ורשם עליו מספר ארוך בן ספרות רבות, עד שקצהו כמעט לא נראה. "זוהי התוצאה הסופית", אמר שלמה בספוק ובאשרות של גאונה, אולם החכם לא הרפה והטיל על ראשו את הפצצה: "ועכשו הגעתי אל החידה האמיתית. על גרן ענקית של תבואה, שראשה מגיע השמימה ורחבה כרחב פדור הארץ כולו, ישבה צפור אחת, ונקרה את גרגרי החטה שבערמה. במשך מאה ימים רצופים הצליחה הצפור לכרסם רק גרגר אחד, ובמים שלאחר מכן המשיכה בכרסומיה. ובכן, כמה זמן ידרש לה לאותה צפור כדי לאכל את הגרן כולה על כל גרגרי החטה שבו?" פניו של שלמה הלבינו והוא כמעט קרס תחתיו בעלפון. ראשו החל להסתחרר, ובדמיונו ראה סביבו צפרים רבות המנקרות גרגרי חטה ומצוחות בקול גדול. "אין לי תשובה" לחש בשפל-קול, וכל הנוכחים פוצו בצחוק גדול.

הנמשל

במשל נפלא זה, השתמש ה"חפץ חיים" על מנת להמשיך לנו, כיצד אין שום בן אנוש שיכול לחשב מהו שכר מצוה לפי המשגים שלנו בעולם הזה. שכן העולם הזה מגבל, קצוב ומדוד, לעומת העולם הבא שהוא אינסופי ובלתי מגבל, ולכן אין לנו הבנה בשכר המצות שאין להם גבול ומדה. ויותר מאותו חשוב מסבך ובלתי נתפס של פמות הזמן של אכילת כל הגרגרים הרבים בערמה הענקית עד לב השמים, מצפה לנו על כל מצותינו ומעשינו הטובים, פרותיהם בעולם הזה והקרן קיימת לנו לעולם הבא.

כלם הפירו את שלמה, הממחה בחשבון. כמעט כל חזיו נעו על ציר החשובים והחשובות. בכל רגע פנוי היה שלמה אוהב לחשב חשבונות מעניינים ומסבכים, ולא דוקא חשבונות מעשיים מחיי היום יום. יכול היה לשבת שעות ארוכות על גפי גליונות ניר ארפים, ולחשב תרגילים ארפים ומסבכים, שאף אחד כמעט לא מצא בהם את ידיו ואת רגליו, ואלו שלמה שט בים המספרים כזקן ורגיל, ושלב נחת וספוק דוקא מפענח של חשבונות ארפים ומסבכים, ופצוח חידות מתמטיות מסבכות. חבתו לתורת המספרים, החלה אצל שלמה עוד מימי ילדותו, ומעולם לא התקשה בשעורי החשבון. אם במקצועות אחרים לא מצא ספוק וענין, הרי שרק במקצוע זה, שנהאה לרב האנשים במקצוע יבש וחסר חיים, חש כמו דג במים. כשהתגבר, הפך את תחביבו למטה לחם, ומצא את פרנסתו פרואה חשבון מנסה ומכשר, ורבים שכרו את שירותיו לחשוב המאזנים של מפעליהם ועסקיהם. אך גם בהיותו עסוק בעבודתו כמנהל חשבונות, המשיך בכל עת פנויה להרהר ולחשב חשבונות רבים, וכל העת רצדו מספרים לנגד עיניו וחידות מתמטיות שונות ומשונות. יכול היה לעמוד שעה ארוכה מול עץ בעל עלווה רבה, ולאמוד בעיניו את פמות העלים שעל העץ, בעודו מחשב ומכפיל את פמות העלים במספר העצים שבשדרה כלה. זמן רב הקדיש שלמה להעשרת ידיעותיו בחכמת החשבון, ולשם כך רכש ושאל ספרים רבים מן הגרן ומן היקב, ומעיניו החידות לא נמלט שום מאמר מדעי העוסק בתחום המתמטיקה שלא קראו על פרעיו ועל קרבו. הגיעו הדברים לידי כך, ששלמה החל להתרברב באזני כל מכיריו, כי פלדז לא אניס לה, ואין שום חשוב מתמטי שלא יעלה בידו לפתור, יהיה קשה ככל שיהיה. חבריו נענו לאתגר, והחלו להמטיר עליו תרגילים שונים ומשונים, השליכו מספרים אסטרונומיים בזה אחר זה, אולם שלמה עמד בגבורה והשיב מלחמה שגרה. על כל השאלות ענה בבהירות, והוכיח את תשובותיו בעזרת תרגילים שרשם במוהירות בגליונות הנזר שלפניו, שהלכו והתמלאו בקצב מסחרר בזה אחר זה.

יום אחד, נקלע שלמה לביתו של אחד מגדולי חכמי דורו, וכששמע על כשרונו הגדול של אורחו בחשבון ועל טענתו כי אין תרגיל בלתי פתיר, החליט חלה להעמידו במבחן. "שמע נא", פנה החכם אל שלמה ואמר. "מבקש אני להציג בפניך חשוב מתמטי מסבך, ומבקש אני לראות אם יעלה בידך לפתור את החשוב הזה". חיוך של נצחון התפשט על פני שלמה, ובברברנות פסק ואמר: "מוכן ומזמן אני לשמע את החידה, ובטוח אני בעצמי כי אוכל לפצחה על נקלה". "לאט לא", אמר החכם, "אל תתגאה יתר על המידה, כי עליך נאמר 'אל יתהלל חגר כמפתח'. ועתה אגש אל החידה עצמה. ובכן, כמה גרגרי חטה יש בערמה זו המונחת לפנינו?" הביט שלמה בערמת החטה שלפניו, אמד את רחבה ואת ארפה, ולאחר

מִדָּבָר

הַלְכוֹת וְהַלִּיכוֹת

הָאֵה, מִפְּנֵי שֶׁהוּא מְזַכֵּה אֶת חֲבֵרוֹ בְּלִמּוּד הַתּוֹרָה. (ספר המגיד)

• בִּיחוד מְשַׁלֵּם הַקֶּבֶץ"ה שֶׁכֶּר בְּעוֹלָם הָאֵה לְמִי שֶׁאֵדִיר אֶפְלוֹ בְּמִצְוֹת קְלוֹת שֶׁאֵדֵם דָּשׁ בְּעַקְבֵּיוֹ, וְאִם הוּא זֹהִיר בְּכָךְ מִקֶּבֶל הוּא עַל־כֵּן שֶׁכֶּר בְּחֵיָו. (מַעְגְלֵי צִדִּיק)

• וְכֵן אִם הָאֵדֵם מִתְאַמֵּץ לְקַיֵּם מִצְוָה נְדִירָה שֶׁרַבִּים נִכְשָׁלִים בָּהּ, וְהוּא מִיִּחִידִי סִגְלָה מְתוֹאֲמָצִים בָּהּ, יִקְבֵּל שֶׁכֶּר גַּם בְּעוֹלָם הָאֵה. (הַחַת"ם סוֹפֵר)

• הָאֵדִיר בְּמִצְוֹת צִיּוּת, זֹכֶה גַּם לְשֶׁכֶר נִגְלָה בְּעוֹלָם הָאֵה, מִלְּבַד שֶׁכֶּר נִסְתָּר שֶׁל עוֹלָם הַבָּא. (כִּלִּי יָקָר)

• מִי שֶׁאֵדִיר בְּתַפְלָה בְּצַבּוֹר בְּכֹנֶה מִקֶּבֶל שֶׁכֶּר בְּעוֹלָם הָאֵה, שְׁנֵאֲמַר "וְעַבְדְּתֶם אֶת ה' אֱלֹהֵיכֶם וְגִבְרָה אֶת־לַחֲמוֹךְ וְאֶת־מִימֶךָ", לָמָּה הִתְחִיל בְּלִשׁוֹן רַבִּים וְסִיִּים בְּלִשׁוֹן יְחִיד? מִפְּנֵי שֶׁהַרְבִּים בָּאִים יַחַד לְהִתְפַּלֵּל, וְהַקֶּבֶץ"ה נֹתֵן לְכָל אֶחָד שֶׁכֶּר לְפִי כֹנֶתוֹ וְכִפִּי הַמִּגִּיעַ לוֹ. (רַבִּי יְהוֹנָתָן אֵיִיבִישִׁין)

• הַמִּתְפַּלֵּל עַל חֲבֵרוֹ וּמִבְקֵשׁ בְּעֵדוֹ, זֹכֶה לְקֶבֶל שֶׁכֶּר בְּעוֹלָם הָאֵה. (שׁוּמַע תְּפִלָּה)

• מִי שֶׁעוֹשֶׂה אֶת הַמִּצְוֹת מִתּוֹךְ אֲהֶבֶת ה' וְעוֹבְדוֹ בְּאַהֲבָה, מִקֶּבֶל שֶׁכֶּר גַּם בְּעוֹלָם הָאֵה. (אֲמֹרֵי אֵשׁ)

• עַל מִצְוֹת תְּפִלָּין זֹכֶה הָאֵדֵם לְקֶבֶל שֶׁכֶּר מִרְגַּע הַנְּחִתּוֹ, וְכֵן הָאֵדִיר בְּמִצְוֹת, בְּכַבּוֹד אֵב וְאֵם, בְּקִימָה וְהִדּוּר פְּנֵי זָקֵן, עַל לִמּוּד הַתּוֹרָה, וְהַפְשָׁכִים לְבֵית הַמִּדְרָשׁ, וְכֵן עַל לִמּוּד תּוֹרָה שֶׁל תִּשְׁבֵּר"ר וְהַמְגִיד בְּנֵיו לְתַלְמוּד תּוֹרָה, הַמְכַבֵּד תַּלְמִידֵי חֲכָמִים וּמְשַׁמְשֵׁם, לְמִי שֶׁעוֹנָה מֵאָה בְּרָכוֹת בְּכָל יוֹם, וְכֵן לְמִי שֶׁמְעַנֵּג אֶת הַשִּׁפְתַּי וּמְכַבֵּדָהּ, עַל אֲמוּנָה בְּה' וְקִיָּם מִצְוֹתָיו בְּאַמוּנָה, וְעוֹד. (שֹׁכֵר מִצְוֹת)

• אֲמֹרֵי חֲזוֹ"ל, "שֶׁכֶּר מִצְוָה בְּהֵא עֲלָמָא לִיכָא". בְּאִירוֹ הוּא, מִפְּנֵי שֶׁהָעוֹלָם הָאֵה לֹא יָכוֹל לְהַכִּיל בְּקִרְבּוֹ שֶׁכֶּר שֶׁל עֲשִׂית מִצְוָה, וְגַם אִם יִקְבֵּל הָאֵדֵם אֶת־כָּל הָעוֹלָם הָאֵה, זֶה עֵדוֹן לֹא מִגִּיעַ לְשֶׁכֶּר שֶׁל מִצְוָה אַחַת. וְלָכֵן נִבְרָא מְקוֹם הָעֵדוֹן הַבְּנוּי לְשֵׁם כֵּן, כִּדִּי שֶׁשֵּׁם יוֹכִלוֹ לְקֶבֶל אֶת הַשֶּׁכֶר, וְהוּא הָעוֹלָם הַבָּא. (מִסִּילַת יִשְׂרָאֵל)

• בְּכָל הַמִּצְוֹת שֶׁבְּעוֹלָם, הֵן בְּתוֹרָה, הֵן בְּתַפְלָה, הֵן בְּמִצְוֹת מַעֲשִׂיּוֹת, יִרְגִּיל אֶת עַצְמוֹ לִזְמֹר בְּזֶה הַלִּשׁוֹן: "הִרְגִּי עוֹשִׂית זֹאת לְשֵׁם יְחִיד קִדְשָׁא־בְּרִיָּה הוּא וּשְׂכִינִתָּהּ, לַעֲשׂוֹת נַחַת רוּחַ לְבוֹרָא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ. וְיִרְגִּיל אֶת־עַצְמוֹ לִזְמֹר זֹאת בְּתוֹכָהּ פְּנִימִיּוֹת הַלֵּב, וּבְהַמְשִׁיךְ הָאֵמֶן יִרְגִּישׁ הָאֲרָה גְּדוּלָּה בְּאִמְרָה זֹאת. (צַעֲטִיל קֶטֶן לְרַבִּי ר' אֱלִימֶלֶךְ מִלִּיז'עֶנְסֶק)

• אִין מִקֶּבֶלִּים שֶׁכֶּר בְּעוֹלָם הָאֵה אֵלָּא לְפִי הַמַּעֲשִׂה, וּמִכָּאֵן נִלְמַד, שֶׁעַל כָּל מִצְוֹת עֲשֵׂה יֵשׁ שֶׁכֶּר בְּעוֹלָם הָאֵה, וְהַקֶּבֶץ מִיָּמֵת לְעוֹלָם הַבָּא. (מַכִּילְתָּא)

• עַל כָּל הַמִּצְוֹת שֶׁבִּין אָדָם לְחֲבֵרוֹ, וְכָל הַמַּעֲשִׂים שֶׁל צִדְקָה וְגִמְלוֹת חֲסִדִּים, יֵשׁ גְּלִיָּהוֹן שֶׁכֶּר גַּם בְּעוֹלָם הָאֵה לְבַד מִשֶּׁכֶּר בְּעוֹלָם הַבָּא. (תּוֹסֵפּוֹת יוֹסֵ'טוֹב)

• עַל טוֹבָה שֶׁעוֹשֶׂה אָדָם לְחֲבֵרוֹ, מִגִּיעַ לוֹ שֶׁכֶּר מִצְוָה גַּם בְּעוֹלָם הָאֵה. (הַרְמְב"ם)

• מִי שֶׁדָּן אֶת חֲבֵרוֹ לְכַף־זִכְרוֹת, הוּא אֶחָד מֵאוֹתָם שֶׁמִּקֶּבֶלִּים שֶׁכֶּר בְּעוֹלָם הָאֵה. (מִסְכַּת שַׁבָּת)

• עַל מַחֲשָׁבָה טוֹבָה שֶׁאָדָם חוֹשֵׁב לַעֲשׂוֹת מִצְוָה, עַל־אֵף שֶׁלֹּא עֲשָׂאָה בְּסוֹפּוֹ שֶׁל דְּבַר, זֹכֶה הוּא לְקֶבֶל שֶׁכֶּר בְּעוֹלָם הָאֵה, כִּי הַקֶּבֶץ"ה מְצַרֵּף מַחֲשָׁבָה טוֹבָה לְמַעֲשֵׂהָ. (עַרְבֵי נַחַל)

• מִי שֶׁשׁוֹמֵר אֶת עַצְמוֹ מִלֹּא־תַעֲשֶׂה וּמִשְׁבֵּר בְּלִבּוֹ אֶת הַיֵּצֶר הָרַע כִּדִּי שֶׁלֹּא לַעֲבֹר עַל אֶחָד מֵהָאֲסוּרִים שֶׁבְּתוֹרָה, זֹכֶה לְשֶׁכֶר גְּדוֹל אֵף בְּעוֹלָם הָאֵה, מִפְּנֵי שֶׁאֵלּוֹ הָיָה חוֹטֵא תְּלִילָה הֵיךְ מַלְקִים אוֹתוֹ בְּבֵית־דִּין, וּמִדָּה טוֹבָה מְרַבֶּה מִמִּדַּת פְּרָעָנוּת. (חֻקֵּי יִצְחָק)

• בְּמִצְוֹת שֶׁהָאֵמֶן גִּרְמָן, מִפְּנֵי שֶׁהֵן בָּאוֹת רַק בְּעוֹלָם הָאֵה שֶׁהוּא תִּלְוִי בְּזִמְן וּבְהֵן תְּלִוּיוֹת הַמִּצְוֹת, לָכֵן גַּם גְּלִיָּהוֹן יֵשׁ שֶׁכֶּר בְּעוֹלָם הָאֵה. (קִנְיָן סוֹפֵרִים)

• עַל מִצְוֹת עֲשֵׂה שֶׁאִין בָּהֶם עֲנֵשׁ, אִינוֹ מִקֶּבֶל שֶׁכֶּר בְּעוֹלָם הָאֵה, אוֹלָם עַל מִצְוֹת עֲשֵׂה שֶׁיֵּשׁ עֲנֵשׁ לְמִי שֶׁלֹּא מִקְיָן, כְּגוֹן מִצְוֹת מִיָּלָה, יֵשׁ עַל־כֵּן שֶׁכֶּר בְּעוֹלָם הָאֵה. (תְּבוּאוֹת שׁוּר)

• מִי שֶׁמְקַיֵּם מִצְוֹת שֶׁהַשֶּׁכֶל מְחַיֵּב אוֹתוֹ, כְּגוֹן כְּבוֹד אֵב וְאֵם, וְעוֹשֶׂה אוֹתוֹן מִתּוֹךְ צוּרֵי ה', מִקֶּבֶל עַל־כֵּן שֶׁכֶּר גַּם בְּעוֹלָם הָאֵה. (מַעְגְלֵי צִדִּיק)

• מִי שֶׁמְקַיֵּם גַּם מִצְוֹת דְּרַבָּנִין, מִקֶּבֶל עַל־כֵּן שֶׁכֶּר גַּם בְּעוֹלָם הָאֵה, כִּי הַקֶּבֶץ"ה מְקַיֵּם בּוֹ כְּבִיכּוֹל אֶת הַצּוּרִי שֶׁל "בְּיֹמוֹ תִּתֵּן שֶׁכֶּר", עוֹד בְּטָרֵם תְּבוּא הַשֶּׁמֶשׁ עַל־הָאֵדֵם, דִּהְיִינוּ בְּעוֹדוֹ בְּחֵיָו בְּעוֹלָם הָאֵה. (תְּפִלַּת בְּנִים)

• מִי שֶׁמְזַכֵּה אֶת הַרְבִּים וְגוֹרִם לַרְבִּים לַעֲשׂוֹת מַעֲשִׂים טוֹבִים, הוּא מִקֶּבֶל שֶׁכֶּר גַּם בְּעוֹלָם הָאֵה. (מַהֲרַש"א)

• הָעוֹשֶׂה מִצְוָה בְּרַבִּים וּמִקְדָּשׁ שֵׁם שְׁמִים, מְשַׁלֵּם לוֹ הַקֶּבֶץ"ה אֶת שֶׁכֶּר גַּם בְּעוֹלָם הָאֵה. (יְרֵיעוֹת שְׁלֹמֹה)

• מִי שֶׁלּוֹמֵד תּוֹרָה עִם אֲחֵרִים, יֵשׁ לוֹ שֶׁכֶּר מִצְוָה גַּם בְּעוֹלָם

עלון שבועי מבית 'בני אמוץ' ובל מאמרים

פרשת פינחס

פניני אמן ותפלה בפרשה

מאצרות אמונים

שובת הוא גם בראש חודש, ולכן נקראת פרשת מוספי השבת בראש חודש.

ג. בספר 'משנה הלכה' (סי רפג) הוסיף: בכל יום ויום הצטוונו לזכור את יום השבת, ככתוב (שמות כ ז): "זכור את יום השבת לקדשו", ולפיכך בכל ראש חודש מזכירים לנו שעלינו לזכור את השבת גם בימי החול.

קרבנות השבת לא נועדו לכפרה

"עלת שבת בשבתו" (כח י)

מפני מה לא הצטוו ישראל להקריב קרבן חטאת עם מוסף יום השבת, כככל מוספי המועדים?

באר החזקוני: כיון שהשבת עצמה מכפרת על ישראל (ראה שבת קיח ב), לפיכך קרבנותיה נועדים אך ורק לריבוי נחות וקרבן ללפני ה' ואין צורך להוסיף להם קרבן לכפרה. רמז לדבר נזכר למצא בנסח תפלת מוסף של יום השבת: "תפנת שבת רצית קרבנותיה" - יחידיותם של קרבנות השבת הוא בכך שכלם נועדו כדי לעלות לרצון לפניך.

מטעם זה תקנו חכמים לקרא בתורה את פרשת מוסף היום בראשי חודשים ובמועדים, כי בימים אלו מקריבים חטאת לכפרה, ובזמן זה שאין לנו מזבח וזקוקים אנו לקרא בפרשתם במקום ההקדשה. אך ביום השבת שוקרנו אינו נועד לכפרה, אין אנו צריכים לקרא בפרשת המוסף שלו.

תמידים כסדרם ומוספים כהלכתם

ובראשי חודשים מקריבו עלה לה; ושעיר עזים אחד לחטאת לה' על עלת התמיד עשה ונסכו" (כח יא-יט)

בגוש תפלת המוסף בראשי חודשים ובמועדים אנו מזכירים: "תמידים כסדרם ומוספים כהלכתם", ויש להבין מפני מה נאמר 'כסדרם' כלפי התמידים, ו'כהלכתם' כלפי המוספים, ולא להפך?

באופן נפלא באר זאת הגאון רבי בצלאל הכהן מוילנא:

התמידים הקרבו לפי הסדר שנקתבו בתורה, לפיכך נאמר בהם 'כסדרם', ואילו המוספים לא הקרבו כסדר כתיבתם אלא 'כהלכתם' שנאמרה בתורה שבעל פה, שהרי התורה הקדימה את המוסף לחטאת, ובפעל ההלכה היא שתמיד יש להקריב את החטאת לפני המוסף, כמבאר במשנה (זכחים פט א) שהחטאת קודמת תמיד לעולה.

הנהגות 'חשק שלמה' ר"ח ח ב

התלהבות דקדשה

"והקרבתם אשה עלה לה" (כח יט)

בדרך רמז דרש הצדיק רבי לוי יצחק מברדיטשוב:

רק אם התקרבותנו לבוור יתברך בתפלה ובמעשים טובים היא בבחינת 'אשה' - באש ובהתלהבות דקדשה, אזי נדע כי עלו מעשינו לרצון לפני ה'.

'קדשת לוי'

בצויו זה עומד הקדוש ברוך הוא ומבקש מבני ישראל: שמרו מאד והזהרו בתפלות שתקנתי לכם בקר וערב כנגד קרבן התמיד (ברכות כו ב) שלא לאחור לאחור המועד הראוי להן על פי ההלכה, כפי שהנני דואג לתת לכם את כל צרכיכם בעתם ובזמנם, ככתוב (תהלים קמה טו): "ואתה נותן להם את אכלם בעתו".

מי הים' פינחס אות מט

קרבן מוסף שבת 'פראוי'

"וביום השבת שני כבשים בני שנה" (כח ט)

בפרושם על התורה הביאו בעלי התוספות בשם מדרש 'שוחר טוב':

לאחר שהצטוו ישראל על הקרבת המוספים, טענה השבת לפני הקדוש ברוך הוא וקבלה לפניו: "מפני מה קרבן מוסף שמקריבים בי הוא הקטן מכל מוספי המועדים שהזכרו בתורה?" השיבה הקדוש ברוך הוא: "כשם שלחמך כפול ככתוב: (שם טו כב): 'וזה ביום הששי לקטו להם משנה', כך כפול גם קרבנך".

בזאת בארו בעלי התוספות את גסח תפלת מוסף של יום השבת: "ותצוננו... להקריב בה קרבן מוסף שבת פראוי", כלומר: קרבן מוסף של שבת שהוא שני כבשים, נתקן באופן זה כי כך ראוי לה לשבת שהרי לחמה כפול.

עניית אמן מעצימה את התפלה

"אלה משפחות נפתלי" (כו ג)

הנה ידוע כי השם 'נפתלי' מורה על תפלה, כפי שהביא רש"י על הפסוק (בראשית ח ל): "נפתולי אלקים נפתלתי", שדחל קראה לבן שגולד לשפחתה 'נפתלי', על שם התפלות הרבות ששפכה כדי לזכות בכנים.

בפרשנותו, לאחר שמנתה התורה את משפחות בני נפתלי נאמר: "אלה משפחות נפתלי" - ראשי תבות 'אמן', מכאן נזכר ללמד כי כח התפלה גדל שבעתים כאשר עונים אחריה 'אמן'.

'באר משה'

טעם קריאת מוסף שבת בראש חודש

כידוע נקראת פרשת "וביום השבת" בקריאת התורה של ראש חודש. כמה טעמים מצוינו להלכה זאת:

א. הר"ן (מגלה יב א) באר: ראש חודש חל פעמים רבות ביום השבת, ולפיכך תקנו את קריאת מוספי השבת בראש חודש. ב. המרדכי (פסחים קח א) כתב: לשם שבשבת שובת הגיהנם כך

מעשהו של פינחס התקים לדורי דורות

"ויכפר על בני ישראל" (כה יא)

בספר תהלים נאמר בשבחו של פינחס (קו ל-לא): "ויצמד פינחס ויפלל ותצטר המגפה; ותחשב לו לצדקה לדר ודר עד עולם". ויש להבין כמה גדול מעשהו של פינחס עד שנחשב לו לצדקה לעולם עד, יותר ממעשהו של אהרן שאף הוא עצר את המגפה באמצעות הקטרת, כנאמר לעיל (יז א): "ויצמד בין המתים ובין החיים ותעצר המגפה" אך לא נאמר לגביו שמעשהו נחשב לצדקה עד עולם?

באר התפארת שלמה מראדומסק: אהרן גלה לישראל על כחה של הקטרת לעצור מגפה, והועיל בכך רק לדורות שהיה בהם בית המקדש, ונתן היה להקטירי קטרת. לעמת זאת פינחס התאמץ לעצור את המגפה בכח התפלה הנוהגת בכל דור ודור, ובמעשהו זה הואיל גם לדורות האחרונים, שבהם בעוונותינו אין לנו כהן ובית מקדש, לפיכך החשיב לו זאת הכתוב: "לצדקה לדר ודר עד עולם".

'תפארת שלמה' תהלים קו

להעמיד עצמו על מקומו בתפלה

על הפסוק שלפנינו דרשו חכמים במסכת ברכות (ו ב): "אין עמידה אלא תפלה, שנאמר: ויצמד פינחס ויפלל".

באר המשגיח רבי חיים פרידלנדר זצ"ל: בדברים אלו הגדירו חז"ל את מהות התפלה וצורתה שהיא: עמידה, הינו שמעמיד אדם עצמו על מקומו הנכון בשעת התפלה. כשם שפינחס ידע והכיר בעובדה כי אין בכחו להרג את זמרי והמדינית בלא סייעתא דשמיא ועל כן התפלל מעומק לבו אל ה', כך צריך כל אדם טרם התפלה להעמיד עצמו על מקומו ולהתירש בקרבו את ההפרה שאין בכחו לעשות דבר ללא עזרה ממרום, ורק מתוך הכרה זו יכול הוא לעמד להתפלל על: שיעותו.

שפתי חיים - מדות, ח"ב עמ רלו

עמידה מסלקת מחצות

באופן נוסף באר זאת הגאון רבי שמשון פינקוס זצ"ל: בנגוד ל'שיבה' המסמלת את כבדות הגוף ואת גשמייותו, בעמידתו על רגליו מראה האדם את התבטלות גופו כלפי הקדוש ברוך הוא, ומתוך כך סרה ומתבטלת המחצת המוצעת תמיד בין האדם לקונו, הלא היא מחצת הגוף הגשמי ותאוותיו.

כאשר האדם מבטל את מציאותו לפני ה', אף בטרם יפתח את פיו להתפלל כבר קים בכך חלק נכבד מתכלית התפלה, שהרי כתב בעל 'חובת הלבבות' (ח א): "פי כוננתו בתפלה אינה כי אם כלות הנפש אל האלקים וכניעתה לפניו עם וזממותה לבווראה ושכחה והודאתה לשמו והשכלת כל יבדיו עליו".

'שערים בתפלה' עמ קל

חשיבותה של תפלה בזמנה

"את קרבני לחמי לאשי... תשמרו להקריב לי במועדי" (כח ב) דרש הרב הקדוש רבי יחיאל מאיר מווקטינין:

כל העונה אמן בכל פחו פותחין לו שערי גן עדן (שבט קיט ב)

רמז נפלא להבטחה זו מוצאים אנו בפסוק שנאמר בפרשתנו: "לכן אמר הנני נתן לו את בריתי שלום" (כה יב):

במלים 'לכן אמר' מסתרת המלה 'אמן' - ללמדנו כי בשכר עניית אמן זוכה האדם לשלום הנצחי הקים רק בחיי העולם הבא.

(צ"ח רכב בפרשתנו)

נקפיד לענות אמן בכונה ונזפה לברכת: "הנני נתן לו את בריתי שלום" ולהיות מנוחלי עולם הבא. אמן ואמן.

{ אז נדברז }

פרשת פנחס ע"ז | גליון מספר: 340 | לסדר: "ונתת מהודך עליו..."

להצטרפות לרשימת

התפוצה במייל:

a8447168@gmail.com

**גיליון זה מוקדש
לזכות החפץ בעילום
שמו שיזכה למצא את
זיווגו במהרה ובנקל,
ימלא ה' משאלות לבו
לטובה**

**גיליון זה נתרם בחלקו
לזכות הבחור שמעון בן
פעסי שיח' שיזכה למצא
את זיווגו במהרה ובנקל.**

**להשתתפות
בהוצאות הגליון:
- בבנק באמצעות**

חשבון 53957

בנק דיסקונט

סניף 106

- בדואר לכתובת

זבולון 9 חיפה

משפחת פולק

תודה מראש!!!

”

פרשת התמיד בפנחס מול בטל התמיד שבי"ז בתמוז...

בפרשת השבוע אנחנו קוראים על לחם!!!! קרבני לחמי לאשוי!!!!
יש מוצרי בשר... מוצרי גבינה... תוספות... אבל יש לחם!!!! יום אחד יש עוף... ויום אחד יש דגים... יום אחד חלבי...
יום אחד בשרי... יום אחד ירקות...
אבל לחם?? לחם יש כל יום! כל יום! כל יום! לחם זה תמיד!!!!
בפרשת שבוע הקב"ה מצווה אותנו להקריב קרבן התמיד!!! קרבני לחמי!!!
כמו לחם שאין לו איזה עונה מסוימת... כי הוא תמיד בעונה... ככה צריך שיהיה משהו מסוים בינינו לבין הקב"ה
שהוא לחם! תמיד!!!!

בבית המקדש היו מקריבים כל יום רבבות קרבנות... אלפי מנחות... אבל עם כל הכבוד... היה כבש אחד קטן בן
שנה שהיה חשוב יותר מהכל... והוא: קרבן התמיד!!!! עומד לו גביר עם אלף שוורים גדולים שהוא הקדיש
לביהמ"ק... ואומרים לו: חכה!!! יש קרבן אחד שקודם לך! עד שלא מקריבים אותו אי אפשר להתחיל עם צי
הקרבנות שהבאת היום... אותו גביר מחכה... ו... ואז מגיע שעפסאלע קטן... כבש בן שנה... קרבן התמיד!!! וקרבן
התמיד הזה זוכה לכ"כ הרבה תשומת לב... יש עליו פייס... פותחים במיוחד בשבילו את דלתות ההיכל... תוקעים
עליו... ההכל... מה קרה?? למה הכבש הקטן הזה יותר חשוב מאלף שוורים שאני הבאתי היום?? מה התשובה??
אתה תפסת חיזוק והבאת ביום אחד אלף פרים... אבל הכבש הקטנטן הזה הוא תמיד!!!! הוא קרב פה כבר
ארבע מאות שנה יום יום ללא פספוס!!!!
כבש קטן קבוע... שווה יותר מאלף פרים שמנינים שמגיעים והולכים...

גם אנחנו שזכינו להיות שתולים בבית ה'... ואנחנו נמצאים כבר עמוק בתוך הבימ"ד ולומדים בלאו הכי שעות
רבבות... עדיין המ"ב אומר שגם אנחנו צריכים לקבוע עת מסוים לתורה!!! שזה יהיה על תקן של קרבן תמיד!!! את
השעה הזו אני לא מבטל בשום אופן שבעולם!!!! הלימוד זה הוא קרבני לחמי!!!! הוא כמו לחם!!!! שאת זה לא
מבטלים בשום פנים ואופן! יתהפך העולם...

בשבעה עשר בתמוז בטל התמיד!!!! אחד מהאסונות הגדולים שקרו ביום הזה שקרבן התמיד התבטל!!! מה
פירושו?? **ההנהגה בזה היא כך:** אתה מבין לבד שהמצב בירושלים לא היה פשוט... כבר שלוש שנים יש מצור... כבר
שלוש שנים אנחנו צועדים לקראת ותבקע העיר... אבל כל זמן שיש קרבן תמיד!!!! שכבר 420 שנה הוא קרב... ו...
וגם היום ב"ה זכינו להקריב אותו... אז זה בסדר... אנחנו במסלול... כל בוקר שהיהודים ראו שהקרבן תמיד הוקרב
הם נשמו לרווחה... זה בסדר... אם קרבן התמיד עדיין קרב... ירושלים תעמוד!!!! כי תבין: קרבן התמיד הוא כבר
בן 420 שנה!! במשך השנים קרבן התמיד הספיק להכיר הרבה מלחמות... והרבה אויבים שניסו להכניע אותו...
אבל התמיד הנהן בראשו מולם... והוקרב על אפס ועל חמתם... ואת כככולם הוא בילה... כולם נפלו לצידו חללים
והוא המשיך להיקרב בתמידותו מידי יום... אז כמו שקרבן התמיד במשך ההיסטוריה של 420 שנה... הספיק
להנהן בראשו לעשרות אויבים שנפלו לצידו... אז גם עכשיו זה מה שיקרה...

אבל ברגע שהתמיד התבטל??? אוה... כעת נפל דבר!!! כעת ישראל הפנימו שהפעם זה סופי!!! אם קרבן התמיד
שלא נכנע לשמונים שנות מלכות היוונים... אותו תמיד שלא נכנע לכל מיני מצבים נוראים שהיו בירושלים והיום
הוא כן נכנע?? סימן שהחזית הוכרעה!!! ואכן באותו יום נבקעה העיר... היא לא נבקעה מחולשה של רעב... אלא
מחולשה של התמיד והקביעות שביום זה הופסקה... התמיד הזה!! הקביעות הזו שעד היום החזיקה את ישראל
כחלמיש!! ביום שהיא התבטלה מיד רפו ידיים... ו... ותבקע העיר...

ביום שבעה עשר בתמוז אנחנו מתאבלים על הכח הזה!! על התמיד הזה שהתבטל... ועל התוצאה
הישירה שיצאה ממנו שהובקעה העיר... בדיוק בתקופה הזו של סוף זמן קיץ... כשכבר עייפים... וריח
בין הזמנים מתחיל לנשב בנחיריים... זה הזמן המסוכן שבו מתחיל להיסדק התמיד... פתאום אני לא
כ"כ מכיר את עצמי... את השעה הזו אני אף פעם לא מכיר מהנוף של המיטה... ו... ואת כמויות הבטלה
שבזבזתי אל תוך הלילה בשבוע הזה רשם לעצמו שיאים חדשים... אז זהו!! זו ההזדמנות לחזק את
התמיד!! את המקום הרוחני שאני כבר אוהב בו!! ונהיה אצלי כטבע שני... לאחוז אותו בשיניים ולא
לתת לסוף הזמן לבטל ממני את התמיד הזה... אתה לא רוצה להרגיש "ותבקע העיר..." תשמור על
התמיד... תשמור על הקיים... עזב חיזוק... עכשיו זה לא הזמן לתפוס חיזוקים... עכשיו זה הזמן
להחזיק בשיניים את התמיד!! שמירת הקיים!!!!

“

קנאות לדבר ה' היא ההוכחה לחיבור הכי עמוק של יהודי לרצון ה'! אז כמובן שהנושא הזה צריך להיות מאוד מאוד בערבון מוגבל... וצריך לאחוז במדרגה גבוהה שעל פי רוב אנחנו לא שם... אבל מה כן??? איפה אנחנו כן יכולים למצא את עצמנו בקנאות?? בבין אדם לחבירו!!! כל אחד מאיתנו פוגש במשך השנה איזה סיטואציה מזעזעת של בין אדם לחבירו... איזה אחד שמשפיל את חבירו ברבים... או מצער או מתעלל בו מילולית... כאן מקום המבחן שלנו!!! האם אנחנו מסוגלים לקום ולומר: טטופ או לא... פה מומלץ להתאמן... כ"י... קנאות בבין אדם לחבירו זה לא ככה פופולרי!! בית הקנאות לבין אדם למקום נשאר לבנתיים... כי בזה אין לאף אחד מהקטנים ביטוח שלא מצטרפים לזה הרבה נגיעות זרות מעבר לקנאות הטוהר לדבר ה'... בא נחיל בבין אדם לחבירו...

איך נשיר את שיר ה' על אדמת

נכר...

כשעזרא עלה מבבל לארץ ישראל הוא היה מאוד מתוכנן... הוא עשה רשימה מסודרת של עשרה סוגים של אנשים... מה שנקרא "עשרה יוחסים"... עזרא רשימה מפורטת מי רוצה לעלות לירושלים... עזרא רצה לעלות לירושלים בשביל לבנות את בית המקדש ו... ולהתחיל כמה שיותר מהר את עבודת הקרבנות... בשביל זה צריך כהנים ולוויים... כהנים בשביל לעבוד... ולוויים בשביל לשורר במקדש בכלים ובפה... ואכן עלו איתו כהנים ולוויים וישראלים... הכל הלך לפי התכנית! יצאו מבבל... הגיעו לירושלים...

ואז לפתע התבררה פשלה שאף אחד לא חלם ולא העלה על דעתו!!!! משהו הזוי... שאף אחד לא יכל לצפות אותה מראש... מה קרה???

פשוט כך: כשהגיעו לירושלים... עזרא קרא לכהנים שיתחילו ללמוד ולהתכונן לעבודת הקרבנות... ואז הוא קרא ללוויים שגם הם יתחילו להתלמד כדי לנגן במקדש... **ואז!!!! מה התברר???** שככלל הלוויים שעלו עם עזרא מהגולה... **כולם!!!! לא יוצא מן הכלל!!!!** זה אותם לוויים שעליהם נתחבר פרק קל"ז בתהילים... זה אותם לוויים שלפני שבעים שנה גלו... **ו... ואז!!!!** הם ישבו על נהרות בבל... שם ישבו גם בכוכ... הם תלו את הכינורות ומררו בבכי בזכרם את ציון... ואז הכשדים באו וראו מחזה אומנותי של קבוצה של משוררים מוזיקליים יושבים על שפת הנהר עם כנורות תלוים על העצים ו... והם בוכים... הכשדים התעניינו מה יש... ואז הם ביקשו מהלוויים לא פחות ולא יותר: "שירו לנו משיר ציון!!!! הלוויים כ"כ הזדעזעו מעצם הבקשה: מה?? שאנחנו נשב פה על נהרות בבל ואנחנו נעשה הופעת בכורה... ועוד מ"שיר ציון??" היו לא תהיה! "איך נשיר את שיר ה' על אדמת נכר" איך!!!! איך אפשר!

מה עשו אותם לוויים?? מרוב זעזוע הם פשוט נשכו את בהונות ידיהם וקיצצו אותם בשיניהם!!!! כלומר: במילים אחרות: הם לקחו את אצבעות הזהב שלהם!!!! ואת האומנות המדהימה שהייתה בידיהם שלהם ופשוט קיצצו את הכישור המדהים שלהם למול עיניהם הנדהמות של הכשדים... ואז הם הרימו את ידיהם הקצוצות מול הכשדים ואמרו: **"אם אשכחך ירושלים תשכח ימיני תדבק לשוני לחוזי אם לא אזכרכי..."** המקום שלנו לשורר ולזמר זה רק לפני ה' בירושלים... אתם רוצים כאן שנשיר?? בבקשה... קבלו... פה הידיים שלנו קצוצות!!!!!!

עד כאן הסיפור... עכשיו ככה: הסיפור הזה אמנם קרה... אבל זה קרה **רק לחלק** מהלוויים!!!! היו לוויים שלא קצצו את בהונות ידיהם... ואל תשכח שבמשך שבעים שנה של גלות בבל הסיפיקו להיוולד להם כמה נכדים ונינים שלא היו במעמד הזה ובהונות ידיהם לא היו קצוצות...

והנה!!!! עזרא עולה מהגולה עם שיירה שלימה של לוויים... ויש לו מטרה ברורה: אני צריך לוויים שינגנו במקדש... מגיעים לירושלים... ולא תאמין מה

מתברר!!!! כל הלוויים שעלו עם עזרא כולם!!!! ללא יוצא מן הכלל... זה אותם אלו!!!! אותם אלו שקצצו בשעתו את אצבעות הידיים!!!! **ורק הם!!!! רק הם עלו עם עזרא!!!!** המשמעות היא שהם לא יכולים לנגן במקדש... לא עלה אפילו לוי אחד לרפואה שהיו לו אצבעות בריאות...

כזה דבר אף אחד לא צפה מראש!!! עזרא כעס מאוד על הלוויים הבריאיים שלא עלו איתו ו... והעניש אותם שבאותו דור המעשר ראשון לא יגיע אליהם אלא לכהנים... עד כאן הסיפור!!!! (עין קידושין סט: ברש"י שם ד"ה ואבינה בעם)... **עכשיו מה הפשט בזה?? באמת איך קרה כזה דבר???** איך קרה **שבדיוק אותם אלו** שלא היו כשירים לנגן במקדש הם אלו שכן עלו לבבל... **ובדיוק אותם אלו** שכן היו כשירים... דווקא הם נשארו בבבל... איך זה קרה???? מה... זה סוג של חוק מרפיי???

התשובה היא מאוד מאוד פשוטה:

לפני שבעים שנה... כשנחרב בית המקדש... ואותם לוויים גלו לבבל... הלוויים ידעו להכיר את הכשרונות שלהם... והם ידעו שיש בידיהם שלהם כשרון מוזיקלי יחיד בעולם... והם הבינו מצוין שמבחינתם אין להם מה לדאוג לפרנסה... כי מהר מאוד הם יתפרסמו... ותהיה הצפה של ביקוש להופעות אופרה מדהימות מקבוצת האומנים המוזיקליים הגולים שהגיעו זה עתה מפלסטינה... הלוויים קלטו את המפה והבינו שזה עניין של זמן עד שאנחנו פשוט נשתקע פה עמוק עמוק בבבל ותוך תקופה קצרה אנחנו נשכח מאיזה תפארת ציון הגענו...

הלוויים החליטו בינם לבין עצמם: לא יקום ולא יהיה!!!! אנחנו לא ניתן לעצמנו להשתקע כאן!!!! אנחנו נעשה הכל כדי להשאר פה על תקן של מחנה פליטים... על תקן של היהודי הגולה... וכל היום נשב מול נהרות בבל... ונתרפק ונחכה מתי נחזור לציון שנמצאת מהעבר השני של הנהר

הלוויים לא רק דיברו... הם גם עשו מעשה!!!! הם קיצצו במו ידיהם את מקור ההכנסה המכובד שיכול היה להיות להם פה... והכל בשביל מה?? **כדי לא להשתקע כאן ולזכור שיום אחד עוד נחזור לירושלים!**

ואכן בזכות מעשה זה... אותם לוויים לא שכחו לרגע את ירושלים... והם נשארו שם על נהרות בבל... הכנורות נשארו שם תלוים מחוסר עניין... והם כל הזמן התרפקו בכליון עיניים מתי נשוב לציון... ו... ואכן ברגע!!!! ברגע שעזרא אמר לעלות... הם היו הראשונים שעלו...

לעומת זאת: חברים שלהם... שהם נשארו עם אצבעות הזהב... אלו שלא קיצצו את בהונות ידיהם... הם באמת תוך תקופה קצרה השתלבו יפה בחברה... התפרנסו בכבוד מהכשרון המוזיקלי הנדיר שאפיין את הלוויים... ומה הפלא שכשעזרא קרא לכולם לעלות איתו מבבל... זה לא היה בא בחשבון כי כאן נולדתי כאן נולדו ילדי... כאן מקור הפרנסה שלי... כאן מקום הקריירה שלי... איך אני יכול לעזוב... אין על מה לדבר...

מי יכל לעזוב?? מי יכל לתפוס את הרגלים לאחר שבעים שנות ריחוק ולעלות לירושלים?? רק מי שקצץ את הכישורים שלו!!!! מי ששם גבול ברור לכשרונות שלו והשביע אותם!! אתם מנווטים רק לכיוון עבודת ה'... אנחנו לא ניתן לכם- כשרונות לקבוע יתד ולהשתקע בבבל...

יש בזה מסר כללי גם לנו:

היום... בדור שלנו... כל בחור חרדי נמצא בישיבה!! נמצא בבית המקדש!! זוכה לשורר לפני ה' את הניגון המתוק של הגמ'... אז אם הוא זוכה אזי גם אחרי החתונה הוא ממשיך לנגן את המנגינה העריבה של עסק התורה... ואכן יש שזוכים להמשיך בכולל כל ימי חייהם... יש כאלו שרק עשר שנים... ויש כאלו שפחות... כן!!!! יש שנאלצים מכל מיני סיבות לעזוב את היכל ה'... ולצאת לעבוד לפרנסתם... **וכאן מתחיל הסיפור הגדול!!!!** כשיוצאים מבית המדרש... כשיוצאים מבית המקדש... **כאן מתחילה פרשת דרכים מאוד מאוד גורלית!!!!** **וכאן הציבור מתחלק לשני סוגים מאוד בולטים:** יש כאלו שיצאו מבית המדרש ונשארו תמיד מחוברים!!!! נשארו תמיד שייכים לבית המדרש!!! העיניים שלהם תמיד נשארו נשואות בערגה לבית המדרש... ואיפה זה מגיע לידי ביטוי בעיקר?? שברגע שהם רק מתפנים... באופן הכי ספונטני הרגלים שלהם מיד מוליכות אותם למקום הטבעי שלהם... ומקור החיבור שלהם הלא הוא ביהמ"ד ותורת ה'... ברגע שעזרא הסופר רק מגיע ומציע להם לשוב לציון... הם מיד מקפלים ציוד ושבבים איתו לבית חייהם... זה סוג האנשים שבעיקר מוכרים לנו מהדור הקודם ולדאבוננו קצת פחות בדור הזה...

אבל!!!!!! יש את אותם אלו שאמנם כשהם נאלצו לצאת מבית המדרש הם יצאו בלב כבד... אבל מאז שהם יצאו הם כל הזמן במגמת התרחקות... ותוך שנה שנתיים שלוש הוא כבר מנותק לגמרי... הוא כבר לא מסתכל אחורה מאיפה הוא יצא... ואז גם בסוף היום או בסוף השבוע כשמתאפשר יותר לקבוע עיתים לתורה זה לא בתכנית... גם כשעזרא מגיע ומציע לו בא נשוב לציון הוא לא מבין מה עזרא רוצה ממנו... מה הקשר ביני לשם?? אני פה... אני כבר ממזמן לא בעניין... מה... אתה לא יודע שאני בעלבת?? אני לא שייך לבית מדרש...

שני הסוגים ושתי הקבוצות האלו מאוד מוכרים לנו!!!!

מה פה הנקודה?? מהו סוד ההבדל ביניהם???

הלוויים מזמן עזרא הסופר נותנים לנו את התמונה!!!!

רק אותם לוויים שקיצצו את הכישורים שלהם והבהירו לכולם... הכישורים שלנו מנווטים אך ורק ליעד סופי ששמו בית המקדש... רק הם אלו שחזרו

חשבה שקרתה פה חלילה טעות... ואולי בעלה הפשוט הוא לא השידוך הראוי לה...

רק מה כן?? **אשת לפידות!!!!** היא עשתה פתילות... ושלחה את בעלה שיאיר את בית המדרש... **דבורה מעבירה לנו מסר:** נכון שהמצב האידיאלי שאשה שולחת את בעלה **ללמוד בבית המדרש...** אבל אם ללמוד זה לא הולך!!! **אז תשלחי אותו שיאיר!!!!!!** שיאיר את בית המדרש...

אם אתה לא יכול ללמוד... לא מתנתקים!! אם לא ללמוד אז לפחות לקבוע עיתים לתורה... לפחות להאיר את הבית מדרש... להחזיק את הבית מדרש... לדאוג להחזקת תלמידי חכמים... להשאר מחובר... להשאר בחצרות ה'...

ישנה טעות נפוצה: שיש כאלו שחושבים שיש שני תפקידים שונים:

התפקיד של אברכים זה **ללמוד תורה!!!!**

והתפקיד של בעלי בתים זה **להחזיק תורה!!!!**

טעות!!!! טעות מוחלטת!!!! ממש לא!!!!

כל אחד מאיתנו חייב גם ללמוד תורה וגם להחזיק תורה... רק מה?? כל אחד צריך ללמוד את המפה... לפי האפשרויות ולפי התנאים הסביבתיים שעומדים מולו... ולפי הנתונים האלו צריך שיתברר ויתאמת אצלו מה התפקיד היותר דומיננטי שלו בזה העולם... אז יש אחד שהתפקיד שלו זה הרבה ללמוד תורה וקצת להחזיק תורה (אבל הוא עדיין לא פטור לגמרי מזה). ויש אחד שהתפקיד של החזקת תורה יותר דומיננטי אצלו (וגם הוא כמובן לא נפטר מלימוד התורה...) אז מי ככה ומי ככה?? **איש אינו יודע!!!!** בודאי ובודאי ובודאי שלא בחור ישיבה שעדיין לא התחיל לעצב אישיות ועדיין לא התחיל להכיר את עצמו... אפילו לא בצחוק... (דא עקא... שדווקא הבחורי הישיבות מהלכים בתחושה שהם מכירים את עצמם הכי טוב בעולם... הלוואי ותצליחו להסביר לי מי אני...) אתה מוזמן לפתוח תומר דבורה שמדבר על ספירת תפארת- תורה ולתפארת יש ששה קצוות- דהיינו במילים אחרות: התורה מתפצלת לששה חלקי עבודה... ששנים מתוכם זה נצח והוד שזה החזקת תורה...

צריכים אנו לקחת דוגמא מאותם לווים שברגע שרגליהם עמדו בבבל הם מיד עמדו עם שתי רגלים על הריצפה... ולא ניסו לטייח את החששות והבינו מצוין מה יקרה אם הם לא יקצצו ויציבו לעצמם גבולות ברורים

כך צריך כל אחד שנאלץ לצאת מגבולות הבית מדרש לקצץ ולהציב גבולות ברורים ולהבטיח לעצמו ולשנן: אני לא מחפש לצאת לעולם הגדול... אני בסה"כ רוצה שהיה לי אפשרות ליהנות מיגיע כפי ולזכות בכל שעה פנויה לשוב!!! לשוב לציון... לשערים המצוינים בהלכה...

ואתה צריך לצאת לפרנסתך ואתה לא יכול להיות בבימ"ד... אז לפחות תהיה בחצר של הגמ'... אם זה לתחזק את הבית מדרש... אם זה לעודד ולחזק את לימוד התורה בכל מיני אפשרויות... ולא חסר רעיונות בדברים האלו... הלוואי וזו תהיה הבעיה שלנו...

תבין: כשנמצאים בבית המדרש היעד הוא שטייגן!! להתעלות!! להתקדם!!! להשתדרג בתורה כמה שיותר... אבל מי שיוצא לשוק העבודה... כאן אדרבה... תפקידו של היהודי זה ההיפך!!! לא לעשות שטייגן ולא לנסות להתקדם הלאה... אדרבה... להסתכל כל הזמן אחורה בגעגועים ולהגיד: **אם אשכנח גמ' תשכח מימיני!!! תדבק לשוני לחיכי אם לא אזכרכי-- התורה הקדושה!!** אמנם לא צריך להיות בטל... מותר להתפרנס ובכבוד... ומותר גם לנהל עסקים ואפילו מסועפים... השאלה היא לאיפה חותרים... אם החתירה היא להתקדמות בחיים... אז זהו!!! שמה נעשה... שהיהדות שלנו היא היחידה שלא מוכנה להתכחש לעובדה המצערת שבעוה"ז האדם מתקדם רק למקום אחד... לקבר... למאה ועשרים... רק לשם הוא מתקרב כל הזמן... ובצעדי ענק...

מי שמציב לעצמו יעד של התקדמות בחיים הוא... הוא פשוט לא אינטלגנט!!! הוא פשוט שכח שיש בית ההלוויות שמגר... הוא שכח שיש עורך דין לענייני ירושות... הוא פשוט שכח... זה הכל... מה נעשה שהיהדות שלנו לא מעודדת שכחה טראגית שכזו... לכן מי שמציב לעצמו יעד של התקדמות בחיים... התורה שלנו מתנגדת לאישיות שלו נקודה!!! לתורה שלנו אין התנגדות שבני אדם יהנו מהחיים... בכיף... אבל בהחלט יש לתורה התנגדות עזה לאנשים מנותקים מהמציאות!!!! אדם שמציב לעצמו יעד של קריירה ומימוש עצמי... הוא טרף בהשקפת התורה!! הוא אדם נמוך... צר אופקים... והוא מקבל תואר רשמי של חינוך מיוחד...

דבורה אשת לפידות!!!! דבורה... אשה גדולה... בתור בת ישראל צעירה היא תמיד חלמה בערגה שהיא תזכה בבעל שיושב ולומד כל היום תורה... אבל לפעמים לקב"ה יש תכניות אחרות!!! וגזרה חכמתו העליונה והיא נישאה ליהודי פשוט שלא זכה ללמוד תורה...

נו... מה עושים עכשיו??? שאלה!!! שאלה מוכרת!!! מה עושה בת סמינר שכל חייה חונכה והשתוקקה בבעל שישב וילמד כל היום תורה... והנה היא התחתנה עם בחור בעל מידות... ירא שמים... והם חיים באושר ועושר... אבל עם הזמן היא פתאום מבינה ש... שככל הנראה הכוילל זה לא המקום שלו... ואנחנו לא מדברים פה על איזה דירדור רוחני או איזה קלקול פתאומי... אלא זה... זה פשוט לא מתאים לו... ולא משנה כעת למה... בעלה חוזר כל היום עצוב... חסר סיפוק ולא מוצא את עצמו... נו... מה עושים עכשיו?? בשלמה הוא... הוא ילך לרבו וייתעץ איתו מה צריך לעשות... אבל היא??? מה היא תעשה??? היא שכל מפעל החיים שלה קורס מול עיניה!!! היא שחלום חייה מתנפץ לנגד עיניה!!!! איך היא אמורה לחשוב??? איך היא יכולה לוותר על משאת נפשה??

אז בשביל זה יש לנו את דבורה שהיא מלמדת אותנו כיצד לנהוג!!!!

דבורה נשארה אשה גדולה!!! ומאידך... היא לרגע לא

בבא היום עם עזרא... לעומת זאת: אותם לווים שאם כבר יצאנו בגלות אז בא ניקח כבר את הכישורים שלנו ונתקדם בחיים... נממש את עצמנו... הם לא חזרו!!!! הם נשארו בבבל... הם לא נצפו יותר בציון...

זה היסוד!!!! אדם שנאלץ כבר לצאת לשוק העבודה... המשמעות היא שהוא מתחיל להשתמש עם הכישורים שלו!!! כל השאלה היא: בשביל מה??? מה היעד?? לאיפה אני שואף להגיע עם הכישורים שלי???

אם היעד הוא כן!! יש לי כישורים!! ובאמצעותם יש לי את האפשרות לעבוד ולהתפרנס בכבוד... **אבל בשביל מה??** בשביל שאוכל לכה"פ בסוף יום לחזור למקור החיות שלי ולהיפגש עם תורת ה'... או בשביל שאוכל לעשות עם הכסף הזה איזה פרויקט שקשור להחזקת תורה... לא יודע מה... אם זה לפתוח איזה כולל בעלי בתים... או שיעור ביום ששי... או להתגייס לתחזק איזה כולל ולהעמידו על חרבותיו... או לקחת איזה תלמיד חכם ולדאוג לסדר אותו בחיים... וכמובן שהילדים שלו יוכלו לשבת וללמוד תורה ללא מחסור ודאגה... אם זה המהלך... אם בשביל זה יצאת לעבוד... בשביל לחיות... ו... וכל הזמן לשמור קשר עין עם המקום שממנו יצאתי...?? **כשה היעד!!!!!! כשה החלום!!!! וכשה האופק!!!!** אדם כזה תמיד נשאר מחובר... ותמיד שייך... והוא תמיד ישאר בן תורה בכל מצב... והעובדות מוכיחות שברגע!!!! שרק מתאפשר לו... ועזרא קורא לו לשוב לציון... הוא מיד הראשון שנמשך אחריו כמים...

אבל!!!! מי שיוצא לעבוד... ואם כבר יצאתי מהבית מדרש... אז יאלה... עד הסוף... יש לי יעד **"להתקדם בחיים..." "מימוש עצמי"** להתפתח... לגדול... לשדרג את רמת החיים ליותר ויותר... מי שיוצא לעבוד לפרנסתו מתוך יעד שכזה... הוא במילים אחרות אומר שלום ולא להתראות לבית המדרש!!! וגם אם!!!! גם אם הוא יצא בלב כבד מהכולל... גם אם הוא גלה בשלשלאות של ברזל מירושלים והוא מירר בבכי כל הדרך... אבל כשהוא יגיע לבבל... ברגע שהוא יתחיל להשתמש עם הכישורים שלו כדי להשתקע ולהתקדם בחיים מהר מאוד הוא יפתח קריירה ויצלול שם עמוק... ואז כשעזרא יעמוד ויכריז: מי רוצה לשוב לירושלים... אין סיכוי שהוא ימשך אחריו!!!! הוא כבר נמצא עמוק עמוק בתוך חיי החומר בשביל לשוב בחזרה לבית המדרש... **זה היסוד!!!!!! נאלצת לצאת לשוק העבודה??** תקצץ את בהונות ידיך!!! תשים גבול ברור לכישורים!!!!

אני כעת יוצא להשתמש עם הכישורים שלי לא בשביל להתקדם בחיים... אלא בשביל להסתכל כל הזמן אחורה בערגה לבית מדרש מתי... מתי אבא ואראה פני אלוקים... להיות בעבודה וכל הזמן לראות אותה ברקע של הבימ"ד ולחשוב איך אני מצליח לגייס את הכישורים שלי ולהוסיף משהו לבית ה'... ללומדי ה'... ולחצרות ה'...

נכספה וגם כלתה נפשי לחצרות ה'!!! מה זה חצרות ה'?? מה פירוש חצרות??? אתה יודע מה הפשט: אם נאלצת להוציא את הראש מהגמ'.

להידור

בגמ' יומא (ב): גבני כרוז מהו אומר עמדו כהנים לעבודתכם וליום לדונכם וישראל למעמדם והיה קולו נשמע בשלש פרסאות מעשה באגריפס המלך שהיה בא בדרך ושמע קולו בשלש פרסאות וכשבא לביתו שיגר לו מתנות ואף על פי כן כהן גדול משוכה ממנו דאמר מר וכבר אמר אנא השם ושמע קולו ביריהו, משמע שגבני כרוז היה נשמע רק עד ג' פרסאות ולא יותר וקשה: דהא משנה ערוכה היא בתמיד: "מיריהו היו שומעים קול גבני כרוז", ובגמ' יומא (לט): "אמר רבה בר בר חנה מירושלים ליריהו עשרה פרסאות", משמע שגבני כרוז היה נשמע עשרה פרסאות ולא רק ג' ועד דאיתן להא: אפשר להמשיך ולהקשות על דרך ההידור: דהא ביומא (סו) מצוין שבי"ב חופשו בכל מיני תחבולות לדעת מתי הגיע שיעור למדבר (דהב"ז לא היה מקריב אילו ואילו העם עד שלא נזקק השעיר כסדר המקראות) כלשון המשנה: "ומנין היו יודעים שהגיע שיעור למדבר", ואם קולו של גבני כרוז נשמע עד "פרסאות, הוזה להו לשלוח אותו עם השעיר, ולאחר ששלחו, היה מכריז בקולו האדיר "הגיע שיעור למדבר", ובדאי היה נשמע קולו בי' מילין ק"ו מעשרה פרסאות?

אם הקב"ה כ"כ אוהב את עם ישראל... והוא כל הזמן סופר אותם אחד אחד... מה הבעיה?? היד ה' תקצר??? שיברא עוד כמה מיליונים יהודים... ו... ואז יהיו עוד ועוד ועוד?? אם המספר כ"כ חביב על הקב"ה... אז שיגדיל אותו??

התשובה היא פשוטה מאוד:

זה כמו להבדיל בכנסת... כמה מריבות יש על הרקבת הקואליציה... כמה מריבות יש על כל חבר כנסת... ויש רוטציה ויש את החוק הנורבגי... מה...?? מה הבעיה?? יש לי פתרון פשוט: כמה חברי כנסת יש במדינה... מאה עשרים?? אני מוכן להשיג קרבן שמוכן להרחיב את בנין הכנסת מכספם... אני מתנדב גם להשיג נגר שיתרום כסאות ושולחנות ונרחיב את הכנסת... ונכפיל אותה... מהיום יהיו 400 חברי כנסת... ו... ואז תהיה הרווחה... ואז בעצם אולי גם אני אוכל להיות חבר כנסת... לפעמים אפילו נחפש צענטער'...

מה התשובה??? הוי... שתהיה בריא...

בכנסת אין עניין שיהיה הרבה אנשים... אין עניין שיהיה הרבה כסאות... זה ממש לא העניין!!! צריך שיהיו נציגויות! כל אחד שיושב בכנסת הוא מספר!!! הוא מייצג משהו!!! הוא לא עוד איזה מאה עשרים קילו שהבאנו אותו שישב פה...

אותו דבר: אם הקב"ה היה סופר את עם ישראל לפי ערך של כמיוות... לא היתה לו בעיה לברא עוד כמה מליארידים יהודים... ו... ולמה לא... שיהיה עוד כמה שאפשר לספור...

אז זהו שלא!!! זה לא עניין של מספרים!!!

כמו שאין שום עניין שיהיה בכנסת עוד כמה קילוגרמים של אנשים... ולמה?? כי זה לא מסעדה כאן... כאן יושבים נבחרים ציבור... כאן יושבים אנשים שמייצגים דרך מסוימת...

אותו דבר בעם ישראל!!! אין עניין שיהיה הרבה קילוגרמים בעם ישראל... כי כל יהודי הוא מייצג את יהוד ה' בעולם... ממילא אין טעם במספר כמותי של יהודים בלי הבחנה...

מה כן??? כאשר מדינת ישראל תתרבה באוכלוסין אז בהחלט תהיה הצדקה ויהיה צורך בבית נבחרים שיהיה בו ארבע מאות מושבים... כי... כי יהיה צורך אמיתי בכזו כמות של נציגויות! ככה תקוותנו שיום יבא וכבוד שמים יתרבה בעולם ואז באופן אוטומטי עם הנבחר יתרבה ויגדל לאין שיעור בהתאמה לצורך בנבחרים... אבל סתם להוסיף מושבים נוספים??? אין טעם ואין תועלת... הדברים לא לגמרי ברורים... בהזדמנות נאריך בזה...

מה ההבדל בין מגן זהב למכבי שלי? ומה ההבדל בין ב"ח פרטי לממשלי...?

אסון נורא... כל הביפרים של אנשי איחוד הצלה וזק"א הבהבו... תאונת דרכים קטלנית בקצה כביש שש... הסיפור היה עצוב... עצוב מאוד... מדובר ביהודי יקר שבסה"כ נסע לחתונה בירושלים... והוא פתאום איבד שליטה על הרכב... ובמקום לרדת לשוליים הוא פנה ימינה... ונתקע ברכב שלימינו בעוצמה... הגיעו כוחות ההצלה והתברר שאין מה לעשות... שלא נדע... ושלעולם לא נתנסה בכזו חוויה נוראית... הנהג היה מזועזע עד אימה... הוא היה פגוע חרדה... מבלבל... ולא יודע איפה לשים את עצמו... כל הזמן הוא מילמל לעצמו איך... איך זה קרה לי?? למה זה קרה לי?? למה נגזר עלי להיות שליח לכזה אסון ולקפד חיי אדם...?? אבל מהר מאוד ניגשו אליו כוחות ההצלה והסבירו לו שכעת אין זמן להיות מאובן... כעת חייבים לגלות תושיה ו... וצריך לתפוס את הרגלים ולברוח לעיר מקלט... כי... כי לגואל הדם יש רשות להרוג אותו ו... וזה אפילו מצוה... וממילא אסור עכשיו לחשוב!!!! כעת צריך לעשות מה שצריך... ו... ואח"כ נתחיל לחשוב מה קרה למה קרה... אז כמו שיש היום ארגון זק"א שמתעסק בזיהוי קרבות אסון!!! ככה אז היה ארגון זקס"א- זיהוי קרובי (משפחה) קרבות אסון!!! תבין: כמו שצריך להעניק חסד של אמת לנהרגים... לפעמים צריך להעניק חסד לא פחות של אמת לאותו אומלל... שהיה השליח להרוג... וכעת הוא נמצא בסיכון לא פחות גדול... ו... ואם לא נתעשת ונעזור לו להגיע למקום מבטחים... אז קרוב לוודאי שיהיה פה עוד אסון!!! וכן אדם בכזו סיטואציה איממה נמצא בדרך כלל בכזו סערת רגשות שמאוד מאוד קשה לו לחשוב ריאליט ולעזור לעצמו... אז הוא צריך עזרה מבחוץ ועל זה הוקם ארגון זקס"א שגם הם מגיעים עם ניידת... והם מיד ניגשים לעזרה... אז כמו שבטיפול נמרץ עושים איבחון קצר מהי רמת הפגיעה... אם זה פגיעת ראש... או גפיים... או הלם... כדי לדעת לאיזה בית חולים נוסעים... וגם מהי עוצמת הדחיפות... אז על אותו משקל: זה תפקידו של זקס"א לעשות בירור מפוכח וזריז לאיזה עיר מקלט אנחנו טסים!!!

יש פה מכלול של שיקולים: עכשיו ככה: שלושת הבתי מקלט האידיאלים זה קדש באזור אליפלט שם בצפון... או שכם שבשומרון... או קרית ארבע שליד חברון... אלו שלושת ערי מקלט הקונבנציונליות שלאחד משלושתם אנחנו צריכים להגיע!!!! השאלה היא לאיזה מהם!!! זה כבר מאוד תלוי בזיהוי של הנהרג... ומי הם הקרובי משפחה שלו והכי חשוב: איפה הם גרים!!!! כדי שנדע להיערך מאיפה יכולים להגיע לנו גואלי הדם... אבל עכשיו!!! עכשיו הסיפור הרבה יותר מסובך... כי אנחנו נמצאים בסוף כביש שש... ככה לקראת בן שמן... והבירור הראשוני העלה שלנהרג יש משפחה מסועפת... חלקם גרים באזור ירושלים... חלקם גרים באזור חדרה וחריש... נני לאיפה נוסעים!!! לצפון?? או ואבוי... באזור שם מחלף עירון אתה יכול להיפגש עם גואלי הדם... אז אולי ניסע לכיוון קרית ארבע...?? עוד יותר גרוע... יש לו בירושלים שלוש ילדים... ו... ועד שנגיע לשם... גואלי הדם הירושלמים כבר ישיגו אותנו... טוב!!! הברירה היחידה שנותרת זה שכם!!! לחזור בכביש שש אחורה... להגיע עד אזור קלקיליה... שם להיכנס לגנין... ומשם לכיוון שכם... הניידת הדלקה סירנה ויצאנו ביציאה הראשונה לכיוון קלקיליה... אבל!!!! באמצע הדרך הגיע כיפר... שלא!!! בשום אופן לא!!! ולמה?? כי כעת התברר שאח של הנהרג גר לא פחות ולא יותר בעמנואל... לא כ"כ רחוק משכם... ו... וחם לבב... והוא כבר בדרך... אז לא!!! שוב עושים פרסה... נני... לאיפה נוסעים עכשיו?? אין זמן!!! חייבים לקבל החלטה!!! עוד מעט אנחנו מכותרים... לאחר שיקול דעת זריז קר ושקול... הוחלט שהפעם אין ברירה!!! אנחנו נאלץ לעשות משהו שבדרך כלל לא כדאי לעשות!!! מה יש?? חוץ משלושת ערי מקלט!!! יש עוד ארבעים ערים שקולטות... איזה ערים?? ערי הלוויים!!! כל שבט צריך להפריש ללוויים כמה חלקים שבהם הם יקימו ערים ומגרשים... אגב: עיר הכוונה ל-120 נפשות!!! כלומר: ברוב הפעמים מדובר בקבוצה של שלושים משפחות... עכשיו... למה לכתחילה אנחנו לא מעדיפים להגיע לערי הלוויים?? מה ההבדל בין שלושת ערי המקלט הרגילות לבין ערי הלוויים? התשובה היא: זה בדיוק כמו ההבדל שבין בית חולים פרטי לבית חולים ממשלתי... בבית חולים ממשלתי המדינה מממנת... אבל בבית חולים פרטי אתה צריך לשלם על כל יום אשפוז... אותו דבר כאן: שלושת ערי מקלט הרגילות הממנות אותם... רוצח שברח לשם לא משלם שכירות... זה בחינם... אבל רוצח שברח לעיר הלוויים זה כמו ב"ח פרטי... הוא הגיע לשטח פרטי והוא צריך לשלם שכירות... אבל כשאין ברירה אין ברירה!!! ניידת זק"א עשתה פרסה... וטסה על מהירות 160 קמ"ש עד שהגיע לעיר בית שמש... אחת מערי הכהנים... הכנסנו את הרוצח בשגה לתוך גבולות העיר... ו... ואז לראשונה יכולנו לנשום לרווחה... זהו... המבצע הוכתר בהצלחה!!! ההודעה הועברה לבני המשפחה- גואלי הדם שאין להם לאיפה למהר... הרוצח כבר הגיע במקום מבטחים... זהו!!! מוטי הרוצח בשגה התקבל בחמימות ובזרועות פתוחות ע"י הכהנים...

עכשיו ככה... יש פה בעיה... העיר בית שמש היא מערי הכהנים!! והכהנים תמיד מעדיפים לגור לבד!! בינם לבין עצמם!! כי... כי מתוקף קדושתם ככהנים הם צריכים לאכול חולין על טהרת תרומה וחלק מהשנה גם על טהרת קודש... ו... וזה לא כ"כ הולך כשהם נמצאים בחברת ישראלים... לכן ערי הכהנים בדרך כלל לא אזור צבאי שמור!!! שטח פרטי שרק כהנים מסתובבים בו... אבל!!!!!! מה נעשה... יש לנו פה רוצח בשגה ש... שהאירוע קרה באזור שלנו... והוא נמצא בסיכון מיוחד וסגר עליו המדבר... והדרך היחידה להציל אותו זה היה בעיר שלנו... אז מה... לא נקבל אותו בזרועות פתוחות??? בשביל זה אנחנו לא רק נכדים של אהרן הכהן... אלא גם נינים של אברהם אבינו... ומוטי הרוצח בשגה התקבל בחמימות ובזרועות פתוחות ע"י הכהנים... למחרת: הרבה אסף את כל הילדים של החידר הפרטי של הכהנים ואמר להם: תקשיבו... הגיע אלינו אורח חדש!!! יהודי יקר... יהודי צדיק... שקרה לו דבר מאוד עצוב... הוא רצח נפש בשגה... למה זה קרה לזו? זה לא עניינינו!!! מה שכן נוגע אלינו... שאנחנו צריכים לקבל אותו בזרועות פתוחות!!! לעטוף אותו בשיא החמימות ולתת לו להתרפאות נפשית מהמשבר הנוראי שנפל עליו בשבוע הזה... מוטי הנהג יושב שם בעיר הכהנים... והם העבירו אותו קורס מזוזה איך אוכלים חולין על טהרת קודש... ממה צריך להיזהר... סוף סוף מוטי הנהג הוא ישראלי ומעולם הוא לא הקפיד לאכול חולין אפילו על טהרת תרומה... בשלב מסוים דאגו שגם בני משפחתו של מוטי יעברו קורס איך אוכלים חולין על טהרת קודש... כדי שנאפשר להם להגיע לבקר את אבא שלהם... עד אז זה בלתי אפשרי!!! תבין: אנחנו חיים פה באוירה סטרילית... כולם פה טהורים!!! יש פה בכניסה לשוב אבטחה כבדה לא ממחבלים!! אלא מטומאה... כל רכב שנכנס לכאן... הנהג צריך להוציא תעודה מזהה שהוא חבר... אבל לא סתם חבר שאוכל חולין בטהרה... אלא על טהרת קודש!!! אתה קולט? כמו שבמכבי יש כרטיס מכבי רגיל... ויש כרטיס מגן זהב... ויש כרטיס מכבי שלי... ככה יש כרטיס חבר בסיסי שאתה אוכל חולין בטהרה!!! יש כרטיס חבר שאתה אוכל חולין על טהרת תרומה! ויש כרטיס חבר הכי הכי מושלם שהוא: אוכל חולין על טהרת קודש... ולכאן נכנס רק אחד שמציג תעודה כזו... אז אם הילדים של הרוצח רוצים להגיע לביקור עם צריכים לעבור קורס זריז עם תקופת הכשרה כדי לזכות בכרטיס הזה... יהי רצון שתפילתו של מוטי הנהג לא נתקבל והכהן גדול ימשיך להאריך ימים...

יש דיאטת ענבים ויש דיאטת אנשים...

תמיד התחמקתי מזה... לא הייתי מוכן נפשית לקבל את זה... אבל יום אחד עמדתי כנה מול הספר ששמו חפץ חיים... ומכל מה שלמדתי שם... יצא לי בשורה התחתונה ש... ש... ש... שאסור לדבר על אנשים!!!! מטוב ועד רע... אם אתה מדבר רע... זה לשון הרע... אם אתה מדבר טוב... הרבה פעמים זה אבק לשון הרע... ואם אתה הולך וסתם ככה מספר לאחד מה חבר שלו אמר עליו... בין דבר טוב בין דבר רע... זה גובל ברכילות... בקיצור: שורה תחתונה: התוצאה הסופית היא: לא לדבר על אנשים מטוב ועד רע!!!!!! שום דבר!!!! **תמיד התחמקתי מההבנה הזו** **תמיד ברחתי מלהבין שלהם החפץ חיים חותר** ... כי... כי... כי הרגשתי גרינים!!! מה? החפץ חיים באמת רוצה שאני אפסיק לדבר על אנשים?? אז... אז על מה אני אדבר?? על מה? על מה??? רבש"ע: על מה אני אדבר... על החסה שבשטחים???? תחשוב רגע: תנסה לדמין את עצמך במשך שבוע עושה **דיאטת אנשים**... במשך שבוע לא טוחן אנשים... לא מזכיר שם של אדם ולא מדבר על אף בן אדם מטוב ועד רע... תנסה!!!! זה כמעט כמו **דיאטת ענבים**... כמו שלאכול רק ענבים במשך שבוע ימים... במילים אחרות זה לצום שבוע ימים... ככה לא לדבר על אנשים שבוע ימים... זה במילים אחרות לשתוק ולשתוק ולשתוק... אז לפני הכל!!!!!! כאן חשוב לעצור רגע ולהבהיר: זה ברור שמעיקר הדין זה לא ככה!!! זה ברור שמעיקר הדין אין איסור לדבר על אנשים במידה והדיבור הוא מסונן מכל דגנוד לשון הרע ורכילות... אני מדבר כעת על הלך הרוח של הספר חפץ חיים... שלאורך כל הספר הוא חותר לשכנע את הקורא ש... ש... שנזוב... עדיף לא לדבר על אף אחד... על זה באתי!!!! לא על החלק ההלכתי שבזה!! אלא על הגישה שהחפץ חיים מצפה להסמיע בי ובך... שתפסיקו לדבר על אנשים... ואני עומד ושואל: רבה... רבינו החפץ חיים?? איך?? איך אתם מצפים ממני לכוזה דבר?? זה לקחת דבק ולשים לי על הפה?? זה לקחת ממני את כל התקשורת הסביבתית שלי????

---אז זהו שלא!!!! **איש בשורה אני**... ואני חייב לספר לך שבתקופה האחרונה יצא לי להיות בקשר עם יהודי מאוד פשוט... ובכל השיחות שלי איתו... מאוד בלט לי הנקודה שמעולם לא שמעתי אותו מדבר על אף בן אדם ולא מזכיר שם של אנשים... וזה תפס אותי... התחלתי לעקוב אחריו... תשמע... סוף סוף מבחינתי זה סוג של עב"ם... אדם שחי בתענית דיבור על בסיס קבע... **אז זהו שלא!** התברר לי שהוא בן אדם מאוד נורמלי... מאוד נחמד... ומאוד אנושי... ו... והכי הכי: מאוד משוחרר... הוא לא כל היום חוסם את הפה ולא כל היום עסוק בלחזור בתשובה על לשון הרע... פשוט לא יוצא לו לדבר על אף אחד!!! כי... כי... כי הוא פשוט חי את החיים שלו. ולא ככזה מעניין אותו מה אחרים עושים... כתוצאה מהמעקב אחריו גיליתי דבר מאוד פשוט...

בא נגיד את זה ככה:

אני אתן לך דוגמא... מתי יצא לך פעם אחרונה לדבר על **מכסחת דשא??** אולי לפני עשר שנים ואולי גם אז לא... **אבל!!!** תאר לעצמך שאתה מתחיל לעבוד בזה... אתה תהיה המשועשע הראשי של המכסחות דשא בישראל... מה יקרה?? פתאום אתה מתחיל לדבר על **מכסחות דשא** מהבוקר עד הלילה... הלו... אתה רוצה **מכסחה??** טוב... אז תקח את **המכסחה** הזו... ואת **המכסחה** השנייה תשאיר בצד... רגע... תחכה לי שניה על הקו... הההלו... אתה בקשר **למכסחה** בקיצור: **מכסחה מכסחה מכסחה**... מהבוקר עד הלילה אתה תדבר רק על מכסחות דשא... איך זה יכול להיות?? הרי עד לפני שנה לא ידעתי איך מאיימים את המילה מכסחה... אז איך עכשיו פתאום אני מדבר על זה מהבוקר עד הלילה?? מה התשובה?? פשוט מאוד: **פעם זה לא היה הנושא שלך!!!! והיום זה הנושא שלך!!!!** זה התחיל להיות **העסק שלך!!** ממילא אתה כל היום מסתובב סביב זה... ברגע שאתה כל היום סביב זה... וכל היום אתה מתעסק עם זה... ממילא כל היום אתה מדבר רק על זה... משהו פה לא מובן??

עוד דוגמא: תגיד לי קורא יקר: מתי פעם אחרונה נזכרת בישוב ששמו "**רעננה??** לא יודע... אולי לפני שנה... ואולי אף פעם לא... אבל תאר לעצמך שאני פתאום מציע לך איזה משרה תורנית **ברעננה**... ואתה עובר דירה **לרעננה**... ואתה משתקע **ברעננה**... ומתברר שם עמוק עמוק בקהילת **רעננה**... ו... ומאז אתה כל היום חי **ברעננה**... אתה הולך לבית כנסת של **רעננה**... הולך לקופת חולים של **רעננה**... מחפש דירה **ברעננה**... מתלהב מעוד אברך חדש שהגיע **לרעננה**... **ורעננה רעננה ורעננה**... מה קרה?? עד לפני שנתיים לא ידעת איפה זה בכלל... האם זה בנגב או באצבע הגליל והיום אתה לא מפסיק לדבר על רעננה?? מה קרה?? פשוט מאוד!! עד היום רעננה לא היתה קשורה אליך!! לא היתה הנושא שלך... ממילא לא ראית אותה בעיניים... אבל ברגע שנכנסת לתוך רעננה... אז בבת אחת אתה יכול למצא את עצמך כל היום וכל הלילה מדבר על רעננה... **יש מביין? יש פה משהו לא מובין??**

אותו דבר בדיוק: לא תאמינו!!!! אבל לדבר על אנשים זה סוג מאוד מסוים של נושא שיחה!!!! בדיוק כמו שלדבר על רעננה כל היום... זה לדבר על סוג מאוד מסוים של ישוב!!!! ככה לדבר על אנשים זה סוג מאוד מסוים של נושא שיחה... אה... אתה בטוח שאין משהו אחר?? כן... גם אני גרתי שנים בקריות ולא ידעתי שיש משהו חוץ מהשטעטלע שלנו... אז קח בחשבון!!!! ואני יודע שזה קשה... אבל לפחות תנסה לקחת בחשבון: שלדבר על אנשים זה נושא שיחה מאוד מצומצם... ויש עוד אינספור נושאים אחרים מרתקים ומעניינים שאפשר לדבר עליהם... חוץ!!!! מזה!!! כי... כי כל הזמן אנחנו עסוקים בזה... את כל נושאי השיחה שלנו גייסנו לדבר על אנשים... ולא השארנו בדל של התעניינות לפתח נושאים מרתקים אחרים... לכן נדמה לנו!!!! נדמה לנו שהנושא שיחה היחיד שקיים זה אנשים!!!!

כמו שילד שנולד ברעננה... בטוח שהחיים מתחילים ונגמרים ברעננה... והוא ימשיך ככה לחשוב עד שיום אחד הוא יצא מגבולות רעננה ויתחיל לראות עולם... נכון?? אותו דבר אדם שנולד בעיר הגדולה ורואה מול העיניים שלו רק אנשים... ואנשים... ואנשים... וכל היום הוא מדבר עם אנשים... ומסתכל על אנשים... וחושב על אנשים... ומתחרה עם אנשים... ועוקב אחרי האנשים

מה הם עושים (כדי לדעת מה הוא אמור לעשות) אדם כזה מעולם לא יצא מרעננה!!!! הוא בטוח שהחיים מתחילים ונגמרים באנשים... מה הפלא שכשהחפץ חיים אומר לו תפסיק לדבר על אנשים... הוא בטוח שהחפץ חיים רוצה להכניס אותו למנזר השתקנים... בקיצור: מה אני בא לומר??? זה שנראה לנו שלדבר על אנשים זה תשעים אחוז מנושאי השיחה... זה כי אנחנו נמצאים בתוך קופסא... ומבחינתנו האישית בחרנו להתעלל בעצמנו וברגשותנו ובעיקר ביהדות שלנו ובחרנו להתעסק עם נושא אחד ויחיד ששמו אנשים!!! אבל אם רק נרצה... אפשר בכל רגע נתון לפתח נושאים אחרים ולגלות עולם שלם מגוון... יפה... אמין יותר... טבעי... אוטנטי... כפי שרק בורא עולם יודע לעשות... אני חייב להיות כנה ולהודות שאני אומר את זה לא מהניסיון!!!! כי אני בשלב זה עדיין תקוע יחד איתך בנושא הנדוש והאחד ויחיד ששמו אנשים...

--- כעת יש פה נקודה נוספת:

אני מכיר שף אחד שכל היום מדבר רק על אוכל... אני מסתכל עליו בבזו... אני מסתכל עליו כמו בן אדם שנמצא בבועה... **ולמה???? כי תבין:** אני עושה חשבון מתמטי פשוט!!!! כמה זמן ביום אני מדבר על אוכל?? נניח חמש דקות ביום!!! והוא??? חמש שעות!!!! זאת אומרת: **אני בעל כשר'ן פי חמישים ממנו!!!** הנה לך... נושא שאני מצליח למצות תוך חמש דקות... הוא שמצה אותו רק אחרי חמש שעות!!! **אה... לא פשוט??** אני מסתכל עליו כמו בן אדם שנמצא בבועה!!!! כי... כי אני דיברתי על אוכל חמש דקות... ו... ודי... המשכתי הלאה... לעוד לקוח מרוצה... אבל הוא?? נשאר תקוע שמה... באוכל... נו...

אז הוא בבועה!!!! **רגע... הוא בבועה... ו... ואני ? ! ? ! ? !**

אני לא בבועה... אני כל היום מדבר על אנשים... אני יושב וכל היום מדבר על משה גפני... יעקב ליצמן... אריה דרעי... הלך... חזר... עשה... אמר... דרש... תבע... ואז הטבח הזה התכנה שתי דקות לפטפט איתנו... שמע שמשה גפני ככה... ויעקב ליצמן ככה... שאל שתיים שלוש שאלות ענייניות... עניתי לו על ראשון ראשון ואחרון אחרון... תוך דקה הוא הבין את העניין!!! הסתדר לו בראש... ו... ו... והמשיך הלאה... הוא חזר למטבח... הספיק לחתוך ירקות... לקלף תפ"א... לעשות קישקע... לצרוח על מישהו שמה בטלפון... בקיצור: הוא הספיק להרים שבת!!!! אחרי שעתיים הוא חוזר... ו... והוא רואה אותנו באותה פזוזה... מה פה גפני... יעקב ליצמן... אריה דרעי... הלך... חזר... ביקש... אמר... הטבח בהלם... אתם עדיין מסתכלים עליו אני תוך שתי דקות הבנתי שיעקב ליצמן הלך לפה ומשה גפני הלך לשם...

ואתם עדיין תקועים באותו מקום??? **נו... אז מי בבועה?? אני או האנ??** התשובה היא: כלנו בבועה!!!! כל אחד מחליט לעצמו באיזה בועה להיכנס!! ובאיזו בועה לא!!!! לא להיכנס!! כל אחד בוחר איזה נושא שיחה לפתח!! ואיזה נושא לא!!!! לא לפתח!!!! וממילא: בנושא שיחה שאני כן בחרתי לפתח... בזה אני יושב ודש וטוחן כל היום וכל הלילה... וכל נושא אחר שבחרתי לא לפתח אותו... בזה אני מסתפק במידע כללי של שתי דקות פה... שתי דקות שם... ואז!!!! ואז מה קורה??

כשאני פוגש בן אדם שמתעסק הרבה שעות בנושא שאני מתעסק בו רק שתי דקות... איך הוא מצטייר אצלי?? כאדם שנמצא בבועה!!!!

אז זהו שלא!!!! זה הבועה שלו וזה הבועה שלי!!! רק הוא... יאמר לשבחו... בחר בבועה שהתורה מרשה להיות... ואני בחרתי בבועה שמסכנת אותי כל דקה ברשימה ארוכה של עשין ולאוין... ו... ועל זה!!! בדיוק על זה סוגי החפץ חיים במקמה ברורה להוציא לי את כל החשק לבחור בנושא שיחה ששמו אנשים... החפץ חיים פשוט מציע לי... עזוב... אם אתה כבר חי בבועה... תבחר בבועה כשרה... לא חבל??

מישהו העיר את תשומת לבי: שאנחנו חיים מתוך נקודת הנחה שהרעיון שעומד מאחורי איסור לשון הרע זה סוג של בין אדם לחבירו... אל תהיה רע... אל תזיק לחבר שלך וכו'... אז זהו שלא!!!! לא בהכרח!!!! לא זו הנקודה!!! הרעיון היותר עמוק שמאחורי איסור רכילות ולשון הרע... שאדם צריך באופן כללי להתרגל לחיות את החיים שלו!!!! להיות בעולם שלו!!! לא להתעסק ולא לבחוש בחיים של השני... וזה לאו דווקא קשור ללשון הרע ורכילות... זה הרבה הרבה לפני כן... תחיה את החיים שלך!!!! למה אתה צריך לפזול לעברו של השני... כדי לאשר את המעשים שלך... או לחילופין לבטל אותו בשביל להצדיק את עצמך...

---בזמן האחרון התחלתי לעשות רפורמה עם עצמי... פשוט נמאס לי לדבר על אנשים... כמו שנמאס לי כל הזמן לאכול חציל במינוז... די... עבר לי... רציתי לגוון... הוצאתי מהמחסן של ההורים שלי כמה ספרי טבע מכיתה ד' ה' ו' ז' ח'... שכמובן בחיידר לא הקשבתי בשיעור... התחלתי לקרא... ותאמין לי: גיליתי עולם!!!! התחלתי להכיר כל מיני עצים... ופרחים... גוף האדם... ותאמין לי: אני מתחיל להרגיש שהחיים קיבלו צבע מגוון יותר!!!! לא הכל אנשים... ונייעס ושטעלע... ורווע... והוי אסור... לשון הרע... די!!!! התחלתי פתאום להסתובב ברחוב... ופתאום שמתי לב שיש לי עץ קלמנטינות מתחת הבית... וממול עץ תאנים... איפה?? איפה העצים האלו היו עד היום?? פשוט עד היום הסתכלתי על אנשים ברחוב... היום התחלתי להסתכל גם על עצים וציפורים... לכה"פ גם... רק מה!!!! מה אני רוצה לספר לך??? שבאותו יום שתפסתי את היוזמה והחלטתי לקחת ספר טבע והנחתי אותו ליד המיטה שלי... הרגשתי רע... הרגשתי ביטול תורה!!! הרגשתי שאני בטלן!!! הרגשתי שאני כמו כל אותם אלו שמסתכלים בספרים החיצוניים!! ו... ו... ו... ואני קצת צודק!! כי ספר טבע מול לשבת וללמוד גמ' זה בהחלט ביטול תורה... **אבל שקר ונוכל שכמותך!!!!!!** מי מדבר עכשיו על גמ'??? לדבר נייעס על בניו של מקום שעה וחצי ביום מותר... ו... ולהמיר את זה בקריאת ספר טבע אסור?? לקרא מה השיקולים הפוליטיים שעומדים מאחורי המינויים של הדיינים זה... זה מותר... ולקרא על הגאות והשפל שיש בים אסור...??? ו... ו... ואני אומר לך: שיהיו כאלו שיהנהנו בראש ויגידו כן! עדיף!!! **אז זהו שלא!!!!** תעשה טיימר ותספור לפי דקות כמה זמן ביום אתה מנייעס על אנשים... תעשה הסבת מקצוע ותתחיל להתעסק עם עצים פרחים ושעשועי מדע... תשמע לי... הגיע הזמן לפתח נושאים חדשים... אם כבר מתבטלים... אם כבר רוצים לקרא משהו... יש עוד נושאים לפתח...

לקט אמרות חז"ל
רעיונות, עובדות
והנהגות מגדולי
ישראל,
על מדות טובות
שמביאות לאהבת
הזולת הנלמדות
מפרשת השבוע

איש לרעהו

מכון אהבת אמת – המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת

ע"ש ר' צבי יהודה דומוביץ ז"ל – רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402
טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812 דוא"ל: paypal: ahavemet@012.net.il

ליקוט ועריכת: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור להעתיק, לצלם ולהדפיס בלי רשות בכתב

שבת קודש יז תמוז תשע"ו: הדלקת נרות: ירושלים 7:07 תל-אביב: 7:22 חיפה: 7:15 מוצאי שבת: ירושלים: 8:23 תל-אביב: 8:25 חיפה: 8:26 ר"ת: 8:58

פרשת פינחס

תפלה על הזולת

מופץ השבוע
"בריאות ורפואה" – 94

כיצד מתפללין?

סיפר הגה"צ רבי חיים חייקין זצ"ל (ראש ישיבת עקסלבן בצרפת): פעם בא יהודי לפני החפץ חיים ותינה את צרתו וביקש מהח"ח שיתפלל בעדו שיושע. שאל אותו הח"ח: "האם אתה התפללת כבר בעצמך להשי"ת שיושע אותך?" והשיב היהודי שוודאי כבר התפלל ועדיין לא נענה.

אמר לו החפץ חיים: "לך נא והבא אלי את ספר התהלים שלך ואראה האם התפללת כהוגן". הלך היהודי והביא עמו את ספר התהלים שלו. פתח אותו הח"ח והביט על דפי התהלים אחת הנה ואחת הנה, ואז פנה אל היהודי והביע את תמיהתו: "הרי דפי ספר התהלים שלך הם נאים וחלקים בלי כתם ובלי כל סימנים של דמעות, האם לזו תקרא תפלה כהוגן? המתן רגע ואראה לך כיצד יש להתפלל".

הלך החפץ חיים, הביא סולם טיפס ועלה לארון הספרים שלו. הוציא מלמעלה ספר תהלים ישן ומקומט. פתח אותו הח"ח והראה לאותו יהודי כי דפי התהלים מלאים בכתמי דמעות ואמר לו: "ראה כי לזאת יקרא תפלה. זה ספר התהלים של אמי ע"ה, אשר בו התפללה ושפכה הרבה דמעות שנשרו והרטיבו את ספר התהלים שלה. כך צריך להתפלל".

בדידי הוי עובדא

להתפלל ולבקש רחמים על היחיד ועל הרבים הזקוקים לישועה!

נלמד מהפסוק: פינחס בן אלעזר... ולא כליתי את בני ישראל בקנאתי" (פרק כה-יא)

ובגמרא (סנהדרין פב:) מבואר מעלתו הנשגבה של פנחס, שכאשר הרג את זמרי, נכנסו שבטו להרוג את פנחס. מה עשה הקב"ה? שלח מלאך והשחית בעם [כדי להטריד בני שבטו של זמרי שלא יהרגו לפנחס] כיון שראה פנחס את הנגף, עמד והיה מתפלל שנאמר: "ויעמד פנחס ויפלל ותעצר המגיפה". שעשה פלילות עם קונו וחבטן לפני המקום. אמר לפניו, רבונו של עולם, על אלה יפלו כ"ד אלף מישראל! מכאן נדון ק"ו בעצמנו: אם פנחס שהיה שרוי בסכנה מאותם אנשים שביקשו את נפשו ובכל זאת התפלל להצלתם. על אחת כמה וכמה שיש על כל אחד מישראל להרגיש בצרתו של הזולת [שהוא ערב לו] ולהתפלל לישועתו.

על הפסוק "אלף למטה אלף למטה לכל מטות ישראל תשלחו לצבא" אומרים חז"ל (במדרש תנחומא): "יש אומרים, אלפיים מכל שבט ושבט שלח, ויש אומרים, שלושת אלפים מכל שבט ושבט, שנים עשר אלף חלוצי צבא ושנים עשר אלף לשמור את הכלים... ושנים עשר אלף לתפלה.

ושאל המשגיח הגה"צ רבי יחזקאל לוינסקי זצ"ל (בשיחת חיזוק שנשא בעיר קובה שביפן בשנות המלחמה): מה מקום היה כאן לתפלה הלא מלחמת ה' היתה זאת לנקום את נקמת ה' במדין.

אלא בהכרח צריך לומר - אמר המשגיח - שתפלה היא היא הכלי זיין של עם ישראל בכל מלחמה שהיא. ולומדים אנו עד כמה גדול כח התפלה במלחמה. שהרי רואים כי מניין הנשלחים למלחמת מדין לשם תפלה, היה שנים עשר אלף איש, ממש כמו מספר חלוצי הצבא האוחזים בנשק. כל זאת כדי שלא להעניק משקל-יותר לאנשי הצבא, ויבואו הבריות לטעות שהושג הנצחון יותר בזכותם, מאשר בזכות המתפללים.

כי על כן, האמת היא שכשם שאי אפשר למלחמה בלי לוחמים, כך לא ניתן לנצח בלא המתפללים.

כוחה של תפלה...

באחד הימים קרא החזון איש לגה"צ רבי יעקב גלינסקי זצ"ל וביקש ממנו לסייע במזון לבחור מקיבוץ ה"שומר הצעיר" שברח משם וחזר בתשובה שלמה. היה זה בשנים ששרר בארץ שלטון הצנע והיה קשה להשיג תלושי מזון.

הביע רבי יעקב את תמיהתו לפני החזון"א: היאך יתכן שבחור כזה התעורר לשוב בתשובה (היה זה הרבה שנים לפני תנועת התשובה הפורחת בימינו) והרי הוא נולד בקיבוץ, ללא זיק של יהדות, מחלל שבת ואוכל נבילות וטריפות וכו' רח"ל?

השיב לו החזון איש: "כשאביו של הבחור הזה הדרדר לעברי פי פחת, הבאיש ונעשה חילוני, בכה עליו אביו בדמעות שליש. הוא ישב שבעה על בנו שהגיע לשמד. לבן עצמו, כבר לא עזר דבר, אבל הנכד חזר בתשובה! בניגוד לכל חגיון, מעבר לכל צפיה. למדנו ששערי דמעות לא ננעלו!"

רבי יעקב אומר

מעשה קנאות לכבוד השי"ת גורם להרבות שלום בעולם ולא מחלוקת! נלמד מהפסוק: "הנני נותן לו את בריתי שלום" (פרק כה-יב)

ואמרו חז"ל בגמרא: אמר לו הקב"ה למשה, הקדים לו שלום שנאמר הנני נותן לו את בריתי שלום (סנהדרין פב:). ועל הנאמר בפסוק: "תחת אשר קינא לאלוקיו" (כה-יג) כתב הספורנו: מאחר שרב את ריביו, גם אני אצילהו מכל מיני ריב והתנגדות והיה לו שלום מדה כנגד מדה.

קנאותו של פנחס – לכפר ולהציל את ישראל

על מעשה קנאותו של פנחס אומרים חז"ל (סנהדרין פב:). שזו הלכה, אבל הבא לשאול אם לקנא קנאת ה', אין מורין לו. וביאר הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל (בשיחות מוסר מאמר כו) שאמנם כך היא ההלכה ש"קנאים פוגעים בו", אך מאידך "אין מורין לו" – לא תתכן בזה הוראת דין, שכן הרשות לפגוע לא ניתנה אלא לאדם כזה שקנאת ה' בוערת בקרבו, ומתוך קנאה זו הריהו פוגע בחוטא, אבל אם לא הגיע למדרגה כזו, הרי זו רציחה ככל אדם.

את זאת מלמדינו הפסוק "וירא פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן" מה ראה הכתוב לייחס את פנחס לאהרן הכהן? אלא ללמדינו שמדתו של פנחס היתה כמדתו של אהרן שהיה אוהב שלום ורודף שלום. רק מכח מדה זו קינא פנחס את קנאת ה'. ומכאן, שבקנאותו לא היה מעורב כל שיקול אחר, מלבד קנאת ה' שבערה בקרבו.

עפי"ז יובן מדוע זכה פנחס לשכר של "ברית שלום" ו"ברית כהונת עולם" לו ולזרעו אחריו, וכפי שפירש רש"י: "לא נתכהן פנחס עד שהרג לזמרי".

ולכאורה תמוה (וכן הקשה החדושי הרי"ם): הרי נפסק (בטור או"ח סי' קכ"ח) שכהן שהרג את הנפש אפילו בשגגה פסול לכהונה. וכיצד מצינו כאן שעל הריגת זמרי זכה לכהונה?

אכן לאור האמור שכל מעשהו נבע רק מתוך אהבת ישראל כדי לכפר עליהם ולהצילם וכמדתו של אהרן הכהן, מובן שדוקא מעשהו זה יזכהו בכהונת עולם.

תועלתה ודרכה של הקנאות

מעניינים דברי חז"ל (במדרש פליאה): "אין שלום אמר ה' לרשעים" (ישעיה מ-כב): "מכאן שהקב"ה אוהב את הרשעים"... מה פשרם ומובנם של דברי חז"ל אלו?

וביאר הגאון רבי יוסף צבי דושינסקי זצ"ל (בתורת מהרי"ץ) שכאשר רואים הרשעים שעומדים כנגדם כמו חומה בצורה מבלי להרתע ומבלי להתפשר, או-אז יסוגו אחור ויתנו מרגוע לנפשם וינחו מזעפם. וכדברי חז"ל (סנהדרין עא:): "פיזור לרשעים הנאה להם והנאה לעולם". כלומר: מה שמפזרים אותם ומתרחקים מהם ומהמונם, היא הנאה להם ולעולם. שכן עי"ז ירגעו מהאש האוכלת בקרבם להרע ולעקור כל חלקה טובה ביהדות. נמצא, שבמניעת הקב"ה את השלום מאיתם, הוא גם להנאתם ולטובתם, ומכאן שהקב"ה אוהב את הרשעים.

ניתן להגדיר את טיבה ודרכה של הקנאות כאמרת חז"ל (וימא כג:): "כל תלמיד חכם שאינו נוקם ונוטר כנחש"... כלומר: רק כשיש פריצת גדר כלשון הפסוק (קהלת י-ח) "ופורץ גדר ישכנו נחש" רק אז יש לה לקנאות מקום!

או בדרך נוספת: אמרו חז"ל (תענית ח). בעתיד שואלים את הנחש מה הנאה יש לך. "אם ישך הנחש בלא לחש ומה יתרון לבעל הלשון"? כך צריכה להיות אופיה של קנאות: כנחש! ללא כל הנאה וחשבון אישי. אלא כולה לכבוד השי"ת בלבד!

"לא לכל מלחמה יוצאים לנצח"...

פעם שאל הגאון רבי ברוך שמעון סלמון זצ"ל (רבה של פ"ח) את הגרי"ש אלישיב זצ"ל אודות תקנה מסויימת שתיקנו גדולי ישראל כדי לסכור פרצה במחנה היראים לדבר ה'. ורבים טענו כי התקנה הזו לא תועיל משום שלא ישמעו לפסיקת הרבנים.

ואם כן, השאלה: מדוע יתקנו כזו תקנה ללא תועלת ושתהיה לריק והרי למדנו (ויבמות סה:): כשם שמצוה לומר דבר הנשמע, כך מצוה שלא לומר דבר שאינו נשמע?!

השיב לו הגרי"ש: "לא לכל מלחמה יוצאים כדי לנצח! לפעמים הולכים כי צריך להלחם, ומקוים שהקב"ה יעזור לנצח"...

ישא ברכה

"רק על פי ההלכה"...

בתקופה הראשונה בה התגורר הגאון רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל בלונדון, בשנת תרצ"ב, התיידד עם יהודי שהרבה להטיב עם רבי יחזקאל. הוא היה מסייע לו בעת הצורך בעניינים שונים, וגם רבי יחזקאל הכיר לו טובה על כך והייתה ידידות אמיתית שרויה ביניהם.

ואולם פעם השיא הלה את בתו באחד מבתי הכנסת בלונדון במקום שלא נהגו שם כהלכה ואשר הרבנים הביעו את מורת רוחם והתנגדותם על כך. הלה הזמין את ידידו רבי יחזקאל להשתתף בשמחתו ולסדר שם את הקידושים.

השיב לו מיד רבי יחזקאל בתקיפות: "לא תדרוך כף רגלי במקום שאינו מתנהג עפ"י השולחן ערוך! תראו קודם כל לבטל את המנהג הרע שנוהגים באותו בית הכנסת, ורק לאחר מכן אוכל לבוא למקום זה!..."

פניני רבינו יחזקאל

בקנאו את קנאתי...

באחד מבתי הכנסת באמריקה, נשכר חזן מפורסם לעבור לפני התיבה בשבת.

לקראת מאורע זה נמכרו כרטיסים כדי לקדם את פעילויות בית הכנסת שהיה במצב כלכלי קשה.

בשבת לאחר תפלת שחרית עבר הצדיק רבי יעקב יוסף הרמן זצ"ל ליד בית הכנסת ולגודל חרדתו הבחין כי מוכרים כרטיסי כניסה בעצם יום השבת...

הוא נכנס לבית הכנסת ובעת שהנסיק החזן לדקות ספורות, רץ לבימה וזעק בזעם: "אם ברצונכם לאסוף כסף למען קיומו של בית הכנסת זה, על ידי חילול שבת, עדיף שבית הכנסת יסגר!"

הכל היו המומים ונבוכים. הקהל געש ורגז, מכיון שהחזן סירב להמשיך. אך הכרטיסים לא נמכרו עוד באותה שבת...

הרב הרמן עזב את בית הכנסת כשהוא מלווה בקריאות בוז מכל עבר, אך מאושר שקיים את חיובו לכבוד השי"ת.

הכל לאדון הכל

להתמסר ככל האפשר לזיכוי הרבים והצלת הכלל והפרט!

נלמד מהפסוק: "פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן השיב את חמתי... בקנאו את קנאתי בתוכם" (פרק כה-יא)

ופירש הכלי יקר: הכל לרבותא נקט. כי אף על פי שהיה בן אלעזר שלקח מבנות פוטיאל מיתרו שפיטס לעבודה זרה, ולא מנע את עצמו, אף שיאמרו לו ליצני הדור, בת יתרו מי התיר לך. וכן היה בן אהרן הכהן שעשה העגל ויקניטו לו בזה. אף על פי כן לא חס על כבודו. עוד הודיענו הכתוב שבחו של פנחס, אף שהיה בתוך העדה – מקום מסוכן מפני קרובי זמרי, מכל מקום מסר נפשו להצלת ישראל. ונרמז בפסוק "ויקח רמח בידו" היינו ששם כל רמ"ח איבריו בכפו.

תמה הגאון רבי זלמן סורוצקין זצ"ל: הרי ב"ד אלפים מישראל מתו בידי שמים במגיפה בגלל אותו מעשה, ובכל זאת הפרצה לא נגדרה. העם המשיך לזנות אל בנות מואב וביתר שאת, והנה רק כאשר קם פנחס מתוך העדה והרג חוטא אחד "בידי אדם", נעצרה לא רק המגיפה אלא כל מעשי החטא שגרמו למגיפה. במה היה כוחו של פנחס יפה יותר מהמגיפה מן השמים?!

ונראה בביאור הענין, כי עד שקם פנחס ורומח בידו, היה נדמה להם לחוטאים, כי אין בכח בשר ודם לכבוש את יצרם הרע, ונפל ספק בלבם שמא אין בכוחם להתעלות ולהתגבר ולקיים את חוקי התורה כנתינתה, וגם אחר שפרצה המגיפה עדיין נתחזקו בדעתם כי אין ביכולתם לעמוד בדרישות התורה מול חוזקו של היצר.

ואולם רק כאשר ראו כיצד פנחס מזנק בגבורה ומקנא קנאת ה', נכחו לדעת "שאפשר גם אחרת", הם גילו לפתע כי ישנם כוחות עצומים וטמירים בנפש האדם שיכולים להביאו לגבור לא רק על היצר הטבעי אלא אף ליטול סיכונים ולהיות מוכן למסור את הנפש ממש כדי לקיים את חוקי התורה בדקדקנות. מראה זה עורר בהם את הכוחות הגנוזים בהם להתגבר על יצרם ולהמנע מן החטא וממילא גם המגיפה נעצרה.

הכהנים למדו מפנחס למסור נפשם בעבודת המקדש

על מעשהו זה של פנחס שנעשה במסירות נפש, אמרו חז"ל (במדרש): אמר הקב"ה: בדין הוא שיטול שכרו. מה באים חז"ל להשמיענו בזה ועל איזה שכר מדובר כאן? **וביאר כ"ק האדמו"ר גאב"ד אונגוואר – הגאון רבי מנשה קליין זצ"ל** (בספרו **מגיד משנה** עה"ת) עפ"י מה שאמרו חז"ל שכל הכהנים הגדולים מבית ראשון ושני היו יוצאי חלציו של פנחס. וכהנים אלו היו צדיקים שמסרו נפשם לעבוד עבודת ה' בבית המקדש אף שכל אחד מהם ידע שבוודאי ימות באותו יום [כדברי חז"ל שקשרו חבל של ברזל על רגלו של הכהן כשנכנס לפני ולפנים].

מנין למדו מסירות כזו? מפנחס שגם הוא מסר נפשו להצלת ישראל אף שבוודאי ייהרגו. זו כוונת חז"ל באומרם "בדין הוא שיטול שכרו", דכיון שמסר נפשו להצלת כלל ישראל, בדין הוא שיטול שכרו כעין זה שיבואו בני בניו הכהנים וימסרו עצמן בעבור כלל ישראל.

זכות המציל נפש מישראל...

סיפר החתם סופר: בתקופת המהרש"א היה רשע עריץ המפורסם ברשעו, ונפטר לבית עולמו. אמרו: ברוך המקום שהרגו. החברא קדישא עליו שהרי "באבוד רשעים רינה". אחד מהם אף הגדיל לעשות והכה בשחוק על חוטמו של המת והכל גיחכו.

בלילה הופיע אצלו הנפטר בחלום והזמינו לבוא לדין בפני בית דין שלמעלה על שביישו... בתחילה לא שת לבו אך כשחזר החלום ונשנה והרגיש חולשה גדולה מאוד, חשש שקיצו קרב מפני התביעה.

שלח לשאול את המהרש"א מה עליו לעשות? הורה לו המהרש"א שיבוא לישון בחדרו ואם יופיע אצלו המת בחלום הלילה שיעירנו משנתו.

בא הנפטר בחלום ומיד החל האיש לזעוק. קם המהרש"א ופנה בשאלה לנפטר: "כשיש דין למטה אין דין למעלה! מה יש לך נגדו?" השיבו הנפטר: "על שביישני ברבים!" אמר לו המהרש"א: "עליך להודות לו כי על ידי כן הפחית מעונשך בעולם הבא, וכי לא הגיע לך ביוש זה על מעשיך?"

ענה הנפטר: "לא! כי פעם אחת עברתי על גדות הנהר כאשר חצו בו תלמידי הישיבה ולפתע נסחף אחד בשבולת הנהר ואבד במצולות. קפצתי אחריו וחילצתי וכיום הוא גדול בישראל ומרביץ תורה. על כן כשהגעתי למרום עשו לי כבוד גדול, וכל התורה והמצוות של אותו תלמיד שהצלתי נזקפים שם גם לזכותי!"

השיבו המהרש"א: "אם כן, הזהר עתה מהשטן שרוצה לנשל אותך מכל זכויותיך ולנקום בך על כל עוונותיך. שהרי כל זכותך היא שקיימת נפש אחת מישראל, ועתה הוא מסית אותך לאבד אדם זה מהעולם על כל התורה והמצוות שעתיד לעשות. על כן שמע לעצתי והנה לאדם זה, לטובתך!..."

מאז לא הוסיף עוד הנפטר להטרידו, ואותו אדם נרפא מחולשתו.

הגדת החת"ס

מסירות להציל ולהחיות

אחר פטירת רבה של חברון הגאון **רבי משה פיירר זצ"ל**, בקיץ תרכ"ה, הפצירה הקהילה בגאון **רבי אליהו מני זצ"ל** שיקבל עליו את עול הרבנות. רבי אליהו ששנא את הכבוד והשררה מטבעו, השתמט מהם, ומכיון שבאותה עת פרצה מגיפת חולירע במצרים, והכל חרדו מחשש שהמגיפה תגיע לשערי חברון, יכול היה רבי אליהו להשתמט באומרו: "חכו נא עד יעבור זעם".

ואכן, את אשר יגורו בא. המגיפה הגיעה לחברון ועשתה שמות בעם. רבים נסו מנוסת חרב מפני אף המשחתית. לא היה כמעט מי שיטפל במתים ובחולים. או-אז שינס רבי אליהו מותניו, ועמד בין החיים ובין המתים. את המתים הביא לקבורה, ואילו את החולים סעד על ערש דווי, לא חת ולא זע מפני המגיפה, וסמך על מאמר חז"ל "שלוחי מצוה אינן נזוקים". הוא סבב בין הבתים חיזק את מצבם הרוחני והחומרי והפיה בקרבם רוח חיים, והיין רגליו כאיילות לדלג מחולה לחולה.

עם כלות המגיפה, אחרי שהעם התקשרו עמו בעבותות אהבה, חזקו עליו הפצרותיהם להיות רועם ואביהם.

לבסוף נכנע לקבל עליו את המשרה כאב"ד חברון, אך בתנאי שלא יקבל שום פרס וטובת הנאה מרבנותו!

מורשת ספרד

ומי כעמך ישראל

בין איש לרעהו – סיפורים בני זמננו

"אם לא עכשיו – אימתי" / הרב נפתלי וינברג

אשר איננה מתואמת עם דעת תורה. הבעל-דבר מתוחכם למדי, הוא יודע שכלל שיהפוך את הילדים ליותר עצמאיים מול הוריהם, כך יוכל יותר להשפיע עליהם!

* * *

אז מה עושים:

כל אחד מבין שנוכח היחלשות ערכי 'כיבוד אב ואם' יש להתייבב ולחזק אותם!

ההצעה המעשית שלנו היא לשלב תוכנית לימוד מיוחדת בנושאים אלו, בכל מוסדות החינוך בארץ. אנחנו יכולים להמליץ על חוברות הלימוד של 'מכון אהבת אמת', אך אם מישו מכיר תוכנית יעילה דומה אין עניינו צרה בה.

החוברות שלנו מחזקים ביותר את כל ערכי בין אדם לחברו, ובמרכזם את מצות 'כיבוד אב ואב' להן מוקדשות פרקים שלמים. לכן, ההורים, יש את מלוא הזכות והחובה לדרוש שהלימוד ההכרחי הזה ישולב בתוכנית השנתית הבאה. כן. גם אם זה על חשבון שעת לימוד אחרת, מה יקרה אם ילמד הילד פרק אחת פחות בנביא או במשנה? הרי לפני הכל צריך הילד ללמוד להיות "מענטש", בן אדם – "דרך ארץ קדמה לתורה". הדברים נכתבים גם לגבי ישיבה-קטנה או ישיבה גדולה. אך אם יפספס את הלימוד וההרגל במדות טובות בגיל צעיר עד גיל בר-מצוה עלול "להפסיד את הרכבת"...

כעת הזמן להתכונן לשנת הלימודים הבאה, וזריזים מקדימים למצוות!

* * *

מאידך, כהשלמה לתפקידם של ההורים הפקנו חוברת קצרה איכותית ותכליתית בשם **'אדני הבית'**. 50 דפים בס"ה, אך בבחינת מועט המחזיק את המרובה. מתוך ערנות לעומס ולחץ הזמן של ההורים העדפנו שהחוברת תהיה ככל שיותר קצרה ואיכותית.

מדובר בתרכיז של חומר ממיטב המומחים, אשר מעניק הדרכה ברורה בשפה השווה לכל נפש. המלצתנו שהאבא והאמא יקבעו בו לימוד יומי **משותף** במשך כ-5 עד 10 דקות, חמש פעמים בשבוע.

נוכחנו לשמוע על הורים ששקדו על החוברת, ובזכותה הפנימו את העצות המועילות ושינו את ניהול הבית לטובה. לא יאמן עד כמה שינויים שנראים בהתחלה כ"קטנים" משפיעים לטובה על כל האווירה וההתנהלות! חיים מאושרים, שמחת חיים אמיתית – ומה לא?

חמש דקות ביום, לקרוא, לדון, להפנים – ולשנות!

השווי של החוברת הוא כל הון דעלמא, אך מחירו עשרים שקלים בלבד... ניתן להזמין בטלפון 02-5671812 (ותשלום בהעברה בנקאית, משלוח בדואר) כמו כן ניתן להתייעץ טלפנית בנושאים אלו ונשמח לעזור.

יה"ר שנוכח להשבת עטרת עם ישראל לתפארתה, וישמעו רחוקים ויבואו ויבקשו ללמוד כיצד לקיים "וחי בהם" בחיים רוחניים ארוכים ומאושרים!

'עשרת הדברות' הן, כידוע, שורש כל תרי"ג מצוות. אך אם תמציי לומר הרי הדברה 'כבד את אביך ואת אמך' היא השורש לכל ענייני בין אדם לחברו – ורמז לדבר שזו הדברה היחידה שאיננה 'בין אדם למקום' ובכל זאת ממוקמת בלוח הימני, בנפרד משאר הדברות של בין אדם לחברו אשר ממוקמות בצד שמאל.

והנה, מצוות שבין אדם לחברו אשר בלוחות הברית הן מצוות לא תעשה. אמנם, כלפי מצוות 'כיבוד אב ואם' לא הביאה התורה בדברות את "איש אמו ואביו תיראו" שהיא המקור לאיסור לסתור את דבריהם וכדו'. אלא העדיפה את הצד החיובי של 'כבד את אביך' וזאת לעומת שאר מצוות שבין אדם לחברו המובאות בלוחות בהן מתייחסים לצד השלילי, לא תגנוב וכו'.

מה זה מלמד אותנו? שאם הילד מחונך נכון בהלכות החיוביות של כיבוד אב ואם, לקום כשההורים נכנסים הביתה, וכן "מאכיל, משקה, מוציא מכניסו", ממילא יהיו ברורים ומובנים מאליהם לילד האיסורים האחרים – לא לסתור את דבריהם וכו'. וגם מבחינה פרקטית, הרי יותר קל לחנך לצד החיוב מאשר לצד השלילה.

אמנם, אם ההורים מוותרים על חינוך הילד בחובות החיוביים כלפיהם – כמו לקום לכבודם – ואם גם במוסד לימודי לא משלימים את החסר, אזי ייתכן מאוד שהילד לא רק יגרע מהמצוות החיוביות האלו, אלא חלילה אף ייכשל באיסורים השליליים – כמו לא לשמוע בקולם.

"לא". "לא רוצה". המילים הללו נשמעות לדאבוננו לא פעם באוזני הורים מפי ילדיהם. בראש הילד ישנה סיבה נוספת לתגובות אלו, והיא כאשר הוריו מהווים עבורו "חברים"? נכון. הם מבוגרים ממנו, חזקים ממנו, עשירים ממנו, אך מה מאלץ אותו להיכנע בלב פנימה ל"חברים" הללו? הוא אומר 'לא' – ואפילו נקיפות מצפון אין לו.

* * *

הדברים נכתבים מתוך כאב גדול לאחר שהגיעה לאוזני עדות מאת מלמד באחד התתי"ם המובילים בארץ **שרוב** ההורים בכיתות סובלים מבעיית מרדנות! והם, ההורים, ניצבים חסרי אונים.

כולנו מבינים, שתופעה של ילד שובב או מרדן במשפחה אינה בעיה רק לגבי ילד זה אלא זה מחדיר מתח בבית ומחליש את כל התא המשפחתי. תופעה שכזו מהווה כמעט סימן מובהק שיש מה לשפר בחינוך בבית ובכל הגישה של קיום מצוות כיבוד אב ואם.

ניתן להצביע על המצב בעולם הגדול, כגורם שבסופו של דבר משפיע גם עלינו. ערכי המשפחה נשחקים עד דק בעולם ואף בארץ. ישנם רוחות זרות בעולם שמנסות להשפיע גם בארץ לכיוון פירוק משפחות ל"ע", ויש לדעת שאינם רוחות של תורה. אז גם אם 90% מיהודי הארץ צמים ביום הכיפורים, ומחשיבים את התא המשפחתי, עדיין השפעת העולם מחלחלת אף לתוככי הציבור שלנו. מוטלת עלינו אם כן אחריות עצומה לחסום כל השפעה

מעוניינים לתרום ספר תורה

מדובר בספר תורה חדש כתב אריז"ל שנכתב על ידי סופר ירא שמים, ועבר הגהות ובדיקות מחשב. וכולל עצי חיים עם עיטורים מכסף טהור וגם כתר ויד מכסף טהור. הסיום של הספר היה לפני כשנה בחו"ל בקהילה של התורם והספר תורה חזר לארץ. התורם מחפש בית כנסת שיש לו מניין כל יום ושאינו בו ספר תורה שרוצה את הספר בתנאים האלו:

א) הספר בהשאלה לשימוש בלבד ויהיה שייך למשפחת התורם ונשאר רכוש הבלעדית של המשפחה. ב) להתחייב לקרוא בספר זה כל יום שיש בו קריאת התורה לפחות בשנה ראשונה. ג) באם מישוהו אחר יתרום ספר חדש לאותו מקום אחרי השנה הראשונה, לחלק את הקריאות בין שני הספרים בצורה שווה ד) לעשות ביטוח מלא, כולל נגד אש מים גניבה וכו' עבור הספר וכלי הכסף הנ"ל בסכום כולל של מאה ארבעים וחמש אלף ש"ח ושהמוטב בביטוח יהיה משפחת התורם. ה) לתחזק ולתקן לפי הצורך את הספר וכלי כסף כולל ניקיון כלי הכסף שמצריך ניקיון באופן שוטף. ו) הספר והכלי כסף יאוכסנו בארון קודש שהוא כספת ולא להוציאם מחוץ לבית הכנסת בלי רשות בכתב מהתורם. ז) שהתורם יכול בכל עת שירצה לסיים את ההשאלה.

מי שיכול לעמוד בתנאים האלו ומעוניין בספר שיצור קשר עם התורם מר שלום הוק על ידי מייל: shalomhoek@walla.co.il או בטלפון: 0032475738081 – אין מערכת איש לרעהו או מכון אהבת אמת אחראים לתוכן המודעה –

דברי שי"ח

ממרן שר התורה הגר"ח קניבסקי שליט"א

פשוט על הפרשה

"הנני נותן לו את בריתי שלום" (כה, יב)

במדרש רבה (כ"א, א') איתא: "בדין הוא שיטול שכרו", וכבר רבו הביאורים בזה. וביאר רבינו שליט"א שעל כל עשיית מצוה אין מגיע שכר בדין, כי מחוייב ומצווה לעשותה, וכאן אמרו בגמרא שנכנס לסכנה גדולה שלא היה מחוייב בה, ולכן על פי דין מגיע לו שכר.

"ובני קורח לא מתו" (כו, יא)

וברש"י: "הם היו בעצה תחלה, ובשעת המחלוקת הרהרו תשובה בלבם".
שאלה: וכיון שעשו תשובה למה נבלעו?

תשובה: עשו תשובה בעת הבליעה עצמה, אך לשון רש"י הוא "בשעת המחלוקת". אולם לא קשה כלל, שהם היו עמהם באותו מקום, והמקום נבלע ומקומם נשאר גבוה, וכיון שהיו באותו מקום על כן נבלעו, וזהו "נתבצר" להם מקום גבוה בגיהנום וישבו שם, שנשארו גבוה ולא נבלעו כ"כ כמו כולם.

(דרך שיחה)

עלי שי"ח

"הספר שהיה מונח שלוש שנים"

השבוע הביא הרה"ג רבי אורי הכהן טיגר שליט"א מירושלים, את ספרו (הרביעי) "לדופקי בתשובה" למרן שליט"א. הספר הוא כמין "משנה ברורה" ערוך ומסודר על כל הלכות תשובה להרמב"ם עם ביאור "לדופקי בתשובה" ועם ביאור הלכה ושער הציון, עבודת עמל של כמה שנים וליקוט מיוחד מתוך אלפי ספרים ושולח"ם כפי שזיכחו החונן לאדם דעת.

זכה המחבר, ובמשך שלוש שנים, עבר מרן שליט"א על כל הספר. כמעט בכל יום היה עובר על עוד כמה דפים מן הספר, בחביבות מיוחדת כתב לו הגהות רבות הערות והארות וכולם נדפסו בגליון הספר. בהקדמה, מציין הרב טיגר דבר מאוד פלאי "נוכחתי לראות דבר נפלא בהגהות מרן שליט"א, לאורך כל הספר, בדרך כלל במקום שהנידון הוא על דין עולם הבא ועונשו מצד מרן שליט"א להקל ככל האפשר, לדוגמא, הבאנו מחלוקת על הרוגי מלכות שמתו מתוך רשעם ולא חזרו בתשובה במיתתן אי מיתתן מכפרת, וכתב לנו מרן שליט"א דאזינן לקולא, וכן הבאנו לצדד דמי שניחם על המצות, אפילו את הזכויות שנתוספו לו כתוצאה ממעשיו בעקיפין אין מזכירין לו, מרן לא היה מרוצה וכתב שזה חומרא גדולה מידי, וכן במי שעשה מצוה בעשרת ימי תשובה ואח"כ נחלה ונעשה אנוס ואינו יכול לשוב כתבנו לצדד לקולא דכיון שהוא אנוס יתכן שהקב"ה יטה כלפי חסד להכריעו לכף זכות והסכים עמנו מרן שליט"א וכתב יפה דנת לכף זכות" ראה שם עוד דוגמאות רבות, ושעצם הדבר יש לו מקור בשו"ת אפרקסתא דענייא עיי"ש.

אחד הגדונים הכי מרתקים בספר (פ"ג ס"ק רמ"ז) עוסק בגדרו של העובד במשרד מס הכנסה ותפקידו הוא למצוא עובדים שלא מדווחים את ההכנסות כחוק. האם יש בזה איסור של מוסר ממון חבירו ביד אנס שהוא כגוי, או שאין בזה שום בעיה כי דינא דמלכותא דינא, ומביא שם כי מרן שליט"א סבור בזה שאמנם דין מוסר אין כאן כי דינא דמלכותא דינא אבל לכתחילה כדאי לא לקבל משרה כזו ולא משנת חסידים היא.

עוד כותב לדון שם בדברי הרמב"ם (פ"ד ה"ב) שאחד מהתנאים של זה שמחזיר אחרים בתשובה, שיהיה "חכם גדול וירא שמים מנעוריו", ולפי זה מי שהוא בעל תשובה והוא חכם גדול אך לא ירא ה' מנעוריו אין ראוי שיוכיח לאחרים כי לא יקבלו את כל דברי תוכחתו ויאמרו לו זכור מעשיך הראשונים, אך מרן שליט"א מפקפק בזה ומצדד כי יתכן שאם נולד להורים שאינם שומרי תורה ומצוות הרי הוא כתינוק שנשבה וממילא כשהוזר בתשובה הוא כקטן שנולד ובודאי נקרא ירא ה' מנעוריו עיי"ש.

נברך את הרב המחבר שזיכה את ציבור עמלי התורה ובפרט הצמאים לתורת מרן שליט"א שזיכה להוציא עוד הרבה ספרים טובים אמן.

דבר העורך

הכל לפי מה שנותנים מן השמים

בפיו מה לומר... (אומרות יושר)

הרב צ. י. מספר אודות בטוי מעשי שנכר אצל רבינו שליט"א בענין זה: באחד הימים הגיע אל הרב צ. י. טוען רבני, ובפיו בקשה שיאמר לו מה עליו לקבל על עצמו, כדי להודות לה' על נס שארע לו.

אותו טוען רבני ספר כי הוא לומד בכולל בבני ברק חצי יום, ובשעות הבוקר הוא עוסק לפרנסתו. באותו יום בשעות הבוקר טפל בתיק גרושין של עורך דין בתל אביב, וכשסימו שאל אותו עורך הדין היכן החנה את הרכב שלו.

"היום החניתי אותו רחוק" - השיב הטוען הרבני.

"בא עלה לרכב שלי ואקח אותך אליו" - הציע עורך הדין בנדיבות. "אין צורך" - השיב לו - "ההליכה טובה לי לבריאות..." איש שיחו נסה להתוכח שוב, אך בסופו של דבר הלך ברגל.

חלפה רק דקה מאז שנפרד מאותו עורך דין, ולפתע החריש את אזניו קול פצוץ אדיר - עוד רגע ומתברר כי מכוניתו של אותו עורך דין מולכדה, ומיד כשהתניע אותה התפוצצה המכונית והוא נרצח במקום...

"אלו הייתי משתכנע לעלות לרכב ההוא" - נרעד הטוען הרבני - "הרי שסופי היה כמותו... לכן אני חש שאני רוצה להתחזק במשהו".

הרב צ. י. הציע לו להכנס אתו לרבי חיים קניבסקי, אבל הטוען הרבני נרתע: שמעתי שהוא אומר לאנשים לגדל זקן, ואצלי הענין הזה לא בא בחשבון, אני אומר לך מראש-אעשה כל דבר שיאמר לי, מלבד גדול זקן... את זה ממש לא אוכל לעשות...

הלכו השנים לביתו של הגר"ח, ומיד לאחר שסים הטוען הרבני לספר את הסיפור אמר לו ר' חיים:

"נו ומה אומר לך לגדל זקן? הרי לא תשמע לי... אלא מה תוסיף בלימוד..."

ושני השואלים עמדו נרעשים למול גילוי רוח הקודש הזה... (ומתוך האור)

בברכת שבת טובה
צחק צביה שבת טובה

בס"ד

ביום א' י"ח תמוז ימלאו עשר שנים לפטירתו של
האי גברא רבה הג"ר ישראל מאיר יוטקובסקי זצ"ל
תלמיד חכם מובהק, שמרן הקה"י זצ"ל אמר עליו
בצעירותו "התלמיד חכם של הדור", חסיד ועניו,
לוחם מלחמות ה' ועוסק בצרכי ציבור באמונה,
וממקורביו הגדולים של יבלחט"א רבינו שליט"א.

נלב"ע עש"ק י"ח תמוז תשס"ו

ר' ישראל מאיר היה מבאי ביתו של מרן הקה"י
זצ"ל, אירע פעם שמרן הקה"י חתם על מכתב
לטובת אגו"י בפרשה ציבורית מסוימת שבה פעל ר'
ישראל מאיר נגד אגו"י, שאל אותו נכדו הג"ר אי"ש
קניבסקי שליט"א הרי זה מתפרש נגד ר' ישראל
מאיר. ענה לו מרן זצ"ל: ר' ישראל מאיר פועל לשם
שמים, ואף אם יהיה מכתב נגדו הוא ימשיך
בפעילותו, אך אני צריך לכתוב מכתב בשביל אגו"י.
(יש לציין שלמרות שמרן הקה"י היה מורה להשתתף בבחירות
לטובת אגו"י, לר' ישראל מאיר הורה באופן אישי שלא
להשתתף בבחירות).

*

במשך כמה שנים היה ר' ישראל מאיר לומד עם
רבינו שליט"א בחברותא בסדר הקבוע של שמונה
דפי גמ' ליום, כבר בבחורותו בישיבת סלבודקא (לפני
כשישים שנה) היה מגיע מידי יום לפנות בוקר לבית
רבינו שליט"א ללמוד את שמונת הדפים.
החברותא נמשכה שנים על גבי שנים, במהלך
הספיקו לסיים כמה פעמים את כל הש"ס. וגם
לאחר שכבר הפסיקו ללמוד בחברותא, היה ר'
ישראל מאיר קשור בעבודות אהבה לרבינו שליט"א
עד סוף ימיו.

בשעת לימודם המשותף בביתו של רבינו שליט"א,
היה רבינו שליט"א מכין כוסות תה עבור שניהם.
לאחר נישואיו של ר' ישראל מאיר, ביקש מרבינו
שליט"א שיבוא ללמוד בביתו, היות ואינו יכול
להשאיר את אשתו - תבלחט"א - לבדה בשעות אלו
של לפנות בוקר, רבינו שליט"א הסכים והיה מגיע
ללמוד בביתו של ר' ישראל מאיר. עד שנולד לר'
ישראל מאיר בנו בכורו, אז אמר רבינו שליט"א:
עכשיו כבר אינה נשארת לבד, ותוכל לבא ללמוד
בביתו.

*

כידוע היה ר' ישראל מייצר ציציות, והיה משתמש
בחוטי "פורגאן" אשר יש פוסקים החוששים שיש

בכך חסרון בעשייה "לשמה". אך מרן הסטייפלער
זצ"ל היה קונה דוקא אצל ר' ישראל מאיר, ואמר:
אני מעדיף לקנות "פורגאן" אצל ר' ישראל מאיר -
אצלו אני בטוח שהכל נעשה כדיון, מאשר ציציות
מהודרות אצל אחרים, שאיני בטוח שהן כשרות
כלל.

גם רבינו שליט"א היה קונה תמיד את הציציות אצל
ר' ישראל מאיר, ופעם נשאל רבינו שליט"א האם
אפשר לקנות אצל ר' ישראל מאיר למרות שאין לו
"הכשר" משום ועדת כשרות, השיב רבינו שליט"א
במכתב וז"ל:

בעזה"י כ"ח אדר תשמ"ח

הנני מכיר היטב את ידידי הררי"מ יוטקובסקי
שליט"א שהוא ת"ח וירא שמים ובקי בהלכות
וציציות כשרות ומהודרות וגם אני משתמש בהן.

דו"ש

חיים קניבסקי

*

פעם שאל ר' ישראל מאיר את רבינו שליט"א: הנה
הקב"ה הוא משפיל גאים ומגביה שפלים, לכאורה
קשה בשלמא הקב"ה חפץ להעניש את הגאים
ולהשפילים, אבל מדוע הוא מגביה את השפלים,
והוא הענווים חפצים להשאר שפלים ואינם רוצים
להתנשא, א"כ מדוע אין הקב"ה מניח להם אלא
מגביהם נגד רצונם?

השיב לו רבינו שליט"א: הקב"ה מראה שהאדם אינו
מחליט מה יהיה איתו.

*

ר' ישראל מאיר אמר בשם רבינו שליט"א, שאין
ראוי לגנוז ספרים ישנים, כי אף שנגנזים בכבוד יש
בכך בזיון מסוים, ולכן אף אם בלו יש להשקיע
בכריכתם, ואף אם הוצאות הכריכה יעלו לכדי
קניית ספר חדש. [וכן נוהג רבינו]

*

רבינו שליט"א העריך מאד את ר' ישראל מאיר, את
חכמתו וישרותו, וסמך עליו בכמה ענינים ציבוריים
ופרטיים, שאין כאן המקום לפרטם.
בסוף ימיו של ר' ישראל מאיר כשהיה מוטל על
ערש דווי, הגיע רבינו שליט"א לבקר בבית החולים
הרפואה "מעוני הישועה", כמ"כ באותם ימים נכנסו
רופאיו של ר' ישראל מאיר לבית רבינו שליט"א,
ורבינו שליט"א אמר להם בתחינה: תעשו מה
שאתם יכולים כדי שהוא יבריא!

הנהגות תעניות

סתם מים מ"מ נמנע מאכילה אף שסבור שהשונה בצום
(מלבד ב"ס) יכול לאכול. כן הבנתי ממה שאמר לי.

ד. קודם מנחה לא טורח לחזר ליתן צדקה אא"כ הגיע
עני, ונותן לו. עי' שו"ה תקס"ו ס"ק י"ב בפרטי המנהג
ליתן צדקה במנחה דתענית. והעירוני שהרי נותן פעם אחת
צדקה להרבה פעמים שיחול כל בוקר וכמו שכתבנו
בהנהגות שחרית בהנהגת "ויברך דוד" וגם מחשב על צדקה
של תענית שיחול מאליו.

ה. אינו נוהג לומר באלוקי נצור רבון כל העולמים
גלוי וידוע. ראה שו"ע תקס"ה ס"ד, ואמר לי שלא נהגו
אצלם לומר זה.

ו. כשחל תענית ציבור ביום א' אוכל סעודת מלוה
מלכה סמוך לחצות ולא סמוך להבדלה כהרגלו. כדי
שיועיל לו לכוון התענית דלמחר.
(מתוך הספר "אין לו להקב"ה בעולמו" אל"א ד' אמות של הלכה בלבד")

א. בד' הצומות לא מחמיר לנהוג מהלילה כל
העיניים. עי' מ"ב תקנ"ו ד' דבעל נפש יחמיר בכל הצומות.

ב. הרבה פעמים קודם שהולך לישון מתנה שיוכל
לאכול קודם עלות השחר. עי' שו"ע תקס"ד א.

ג. סבירא ליה שאם היה נצרך לבלוע תרופות
ולשתות אח"כ, היה שותה עם התרופה מים מרים
ולא היה מברך לפניו ואחריה מחמת מרירותם.
וזה רק ביום כיפור, אבל בשאר צומות דעתו ודעת
חמיו שאין להחמיר בזה. עי' שו"ה תרי"ב סעי' ו' לגבי
יוה"כ עיקר דין אוכלים שאינן ראויים לאכילה. אבל אם
נצרך לשתות מים שכאלו בתעניות אמר עננו כרגיל אחר
ששתה ועלה לתורה כרגיל ונהג ככל דיני הצום ואמר לי
שמים שכאלה לא נחשב שתיה כלל מדאורייתא. (ועי' רמב"ם
פ"ה מיסח"ת ה"ח) וגם כאשר קשה לו לשתות מרים ושותה

לקבלת הגליון ניתן לשלוח בקשה במייל: 0573145900@okmail.co.il או בפקס: 077-2092005

נשמח לקבל הערות והארות וכן עובדות ושו"ת מרבינו

להנצחות ולתרומות: 053-3145900 כתובת: ר' יהודה הנשיא 52 בני-ברק

לעילוי נשמת הרה"ג
ר' אברהם שמעון ב"ר
משה מרדכי הימליך זצ"ל
שסייע הרבה במסירות
רבה לרבנו שליט"א
נלב"ע י"א תמוז תשס"ז

באי"ל תערוג

פנינים על פרשיות השבוע וענינא דיומא
מרבן של ישראל מרן הגראי"ל שטיינמן שליט"א

גליון 159
שנה ג'
פרשת פנחס
שנת תשע"ו

לבערות הארות הוספות על הענינים
הנבחרים בעלון, לחיובות והצטרף נא
לפנות ל: 0527899934 או בכתב
או ל: 0527899934 בין הסודרים או בכתב
0527899934 או בפקס 0527899934
ולציון עמוד העריכת עלון באיל הערוג

פניני הפרשה

כוחו של אדם אחד

והיתה לו ולזרעו אחריו ברית כהנת עולם תחת אשר קנא לאלקיו ויכפר על בני ישראל (פנחס כה יג)
בפסוק כתוב שזכה לכהונה משום שני דברים בגלל קנאתו ובגלל שכיפר על ישראל. וצ"ב ע"י מה הוא כיפר על כולם?
וצ"ל שעשה מעשה חשוב מאוד שכיפר על כולם, ובמד"ר כ"א ג' איתא שכל השופך דמן של רשעים כאילו הקריב קרבן ועמש"כ לעיל פסוק י"א.

והנה כשנכשלו בחטא ומתו כ"ד אלף במגפה, ופינחס הלך והרג את זמרי ונעצרה המגפה, כתוב 'תחת אשר קנא לאלקיו ויכפר על בני' ומשמע שגם הפסיקו לחטוא, ולכאורה כיון שכ"כ הרבה אנשים נסחפו בזרם של החטא, וכי בזה שהרג את זמרי פחדו כולם שיהרג אותם ומה הניע אותם מלהמשיך לחטוא, דמשמע כי לולא מעשהו היו מתדרדרים והולכים.

אלא זה כוחו של איש אחד, אם הוא כואב באמת על החילול ה' אז מלבד מה שנעשה לו נסים, בכחו לעצור המגפה ולכפר, וזה משפיע שבכלל יהא רוח טהרה ומסלק כח הטומאה.

ובמד"ר הובא בילקוט איתא דלא כתיב וכפר על בני' אלא "ויכפר" שעד ביאת הגואל הוא מכפר והיינו דזכותו נמשך על כל הדורות מחמת שהצילם מליטבע בחטא.

לזרז משפחת הזרחי לשאול משפחת השאולי. (פנחס כו, יג)

שם פרש"י אבל משפחת אהד בטלה וכו', יתכן שהם נתערבו עם משפחה אחרת דקשה לומר שלא נשאר כלום ממשפחה זו, ומצאתי בגמרא ירושלמית שכשמת אהרן וכו' שחזרו לאחוריהם ורדפו בני לוי אחריהם להחזירים והרגו מהם ז' משפחות, והנה אפילו אם הנשים והקטנים של משפחות אלו לא נהרגו, מ"מ אלו לא היו בחשבון המנין ומבני לוי נפלו ד' משפחות. עכ"ד.

והנה בפשטות הם לא היו חייבים מיתה על מה שרצו לחזור למצרים, ובני לוי לא הלכו על דעת להורגם אלא דחשבו שיצליחו להחזירים ונעשה מלחמה ונהרגו משני הצדדים.

וצ"ב וכי בני לוי לא שאלו את משה אם ללכת ולהחזירים, ואם הם הלכו ע"פ משה למה הם נהרגו, וקשה לומר שכונתם לא ה' לגמרי לשם שמים דלא משמע שבני לוי חטאו בזה.

ובירושלמי יומא (פ"א ה"א) איתא אמרו מי גרם לנו לדמים הללו אמרו על שלא עשינו חסד עם אותו הצדיק אהרן, וישבו וקשרו הספידו וגמלו לצדיק חסד והעלה עליהן המקום כאילו מת שם ונקבר שם.

וצ"ב דלעיל כ' כ"ט כתוב ויבכו אותו כל בית ישראל ל' יום ולמה זה לא הספיק?

והנה בשבת ק"ה ב' איתא כל המתעצל בהספדו של חכם אינו מאריך ימים, מדה כנגד מדה ופרש"י הוא לא נתאבל על שנתקצרו ימי החכם אף לחייו לא יחישו מן השמים.

והנה אהרן מת במיתת נשיקה בן קכ"ג שנים, ומשמע שגם על המת בגיל זה שייך לומר שנתקצרו ימיו, ואע"פ שאצל אהרן באמת נתקצרו ימיו שהרי הוא לא נכנס לא"י בגלל החטא דמי מריבה כדאיתא בשבת נ"ה ב', וכן על יהושע שממנו למדו שם בגמ'..... שרגש עליהם הר להורג לפי שנתעצלו בהספדו איתא בתנחומא מטות אות ד' שנתקצרו ימיו בעשר שנים כיון שדחה את כיבוש הארץ להאריך את ימיו, אמנם מ"מ דברי הגמ' נאמרו על כל חכם שמת אפי' שלא נגזר עליו למות קודם זמנו.

וי"ל דההרגשה צריכה להיות שירצה שיחי' יותר, וכשחכם מת הרי זה תמיד כאילו מת קודם זמנו, ולכן מי שאינו מצטער על מיתתם נענש בקיצור ימים [וכמבואר בחז"ל "כשמש בצהריים"]

ועוד י"ל שאצל חכם זה לעולם בבחינת נתקצרו ימיו כי כל זמן שהוא חי הוא רוכש עוד מצוות, וכמו שמסופר על הגר"א בעליות אליהו (הערה ק"ז) דקודם פטירתו אחז בציציותיו ואמר בבכיה: כמה קשה להפרד מעולם המעשה הזה אשר ע"י מצוה קלה כמו של ציצית אדם ישר יחזה פני שכינה, ואיפוא נוכל למצוא זאת בעולם הנשמות אף אם יתנו כל כוחותיו עבורו עכ"ל.

וזה הפשט שנתקצרו ימי החכם, לפי שלא יכול לקיים עוד מצוות ומי שלא מצטער על זה נקרא מתעצל בהספדו של חכם.

ויל"ע דהגמ' בסנהדרין מ' ב' מסופקת אם הספד הוא יקרא דחיי או יקרא דמתי עיי"ש ולכאורה בגמ' הנ"ל בשבת כתוב שצריך להצטער על המת ואין זה ענין של כבוד.

ואפשר לפרש שהמתעצל בהספדו של חכם היינו דלא מרגיש דכשהחכם מת חסר בבריאה "תורה", והוי מעין מה דאמרו בסנהדרין צ"ט ב' דאפיקורס היינו האומר מה אהנו לן רבנן, ומדויק במה שאמר בהספדו של חכם ולא אמר בהספדו של אדם אחר מפני שזה מראה שאינו מעריך מספיק את התורה, ואין הכונה לפי"ז רק על הנמנע להספיד בפני רבים, אלא אף בלבו שלא מרגיש את הצער ות"ח שלא נספד היינו שבציבור לא נעשה דבר לעורר על מיתת הת"ח.

ומ"מ צ"ב האם חובת ההספד הי' מוטל על משפחות אלו שנכחדו יותר מאחרים, וביבמות ע"ח ב' מצינו שכל ישראל נענשו על מה שלא הספידו את שאול כהלכה, ולמה באמת כ"כ נענשו על מה שלא הספידו ועכ"פ רואים עד כמה מקפידים בשמים אפי' על דברים שלא נראים לנו כ"כ חמורים ובאיזה עונש חמור נענשו.

דיוק בפר' התמיד

צו את בני ישראל ואמרת אלהם את קרבני לחמי לאשי ריח ניחחי תשמרו להקריב לי במועדו. (פנחס כח, ב)

והנה ובפס' ח' כתוב אשה ריח ניחוח לה' פרש"י נחת רוח לפני שאמרת ונעשה רצוני (ומקורה בספרי) וצ"ב למה לא פירש כן בתחילת הענין בפס' ב' הנ"ל, וכן כתוב בפס' ו' עלת תמיד העשוי' בהר סיני לריח ניחוח, ושם גם לא פורש מה זה ריח ניחוח. וענה רבנו שליט"א שבכבש השני כתוב תעשה אשה ריח ניחוח וא"כ בעינן לדעת פירושו בכדי לדעת מה לכוין בעשי' אבל בפס' הקודמים כתוב מציאות שיש ריח ניחוח ולכן שם לא פורש ודו"ק. (ס' דברך נצב בשמים")

פרשת התמיד

צו את בני ישראל ואמרת אלהם את קרבני לחמי לאשי ריח ניחחי תשמרו להקריב לי במועדו. (פנחס כח, ב)

פרש"י קרבני זה הדם לחמי אלו אימורין משמע שדם לא נקרא לחמי וי"ל משום שזה נזרק על המזבח ולא נשרף באש, ועי' ספרי ועי' תוס' בזבחים מ"ב ב' ד"ה הקומץ לענין פקע פיגולו שזה דוקא בהקטרה דנעשה לחמו של מזבח ולא בדם ועי' מנחת חינוך מצוה קמ"ד.

בפי' דובר שלו [מובא בסידור אוצר התפילות] איתא ומה שנא' בקרבן תמיד קרבני ולא נאמר כן בכל הקרבנות רק קרבנכם, או קרבנו לפי שכל הקרבנות באים ע"פ מעשה האדם ותחבולותיו לכפר על חטאו או לתודה על תגמולי השי"ת, נמצא הם מתייחסים לאדם לכן מכונים המה לכןף האדם קרבנה, אך קרבן התמיד הבא להשפיע שפע עליון לעולם כמבואר בספרי אמת לכן מתייחס הקרבן לה' זהו קרבני להשפיע על ידם עכ"ל.

והנה בילקוט ישעי' א' איתא לא לן אדם בירושלים ובידו עון כיצד תמיד של שחר מכפר על עבירות הלילה ושל בין הערבים מכפר על עבירות היום הרי שקרבן התמיד הי' מכפר. ועי' רש"י לעיל ט"ז ט"ו בשם המדרש משה התפלל בזמן המחלוקת של קרח שלא יתקבל חלק שיש להם בתמידי הציבור וגם מזה משמע שהתמיד הי' מכפר, וצ"ל דמ"מ זה לא הי' בגדר מכפר כמו שאר קרבנות.

איש על העדה - גברא רבא

כוחו של נגיעה

שיחה לאברכים בכולל פונביז מוצאי שבועות תשנ"ה

נקרא בפי כולם שקיבלנו אתמול את התורה, האם באמת קבלנו את התורה? הרי כל הדיבורים הם רק ציטוט ממה שכתוב בספרים. וחוזרים על הדברים שכתוב שמקבלים את התורה בשבועות. אבל האם ככה זה באמת שקבלנו את התורה? האם משהו מאתנו קיבל אתמול את התורה? מה קבלנו? אני לא רוצה לרמות את עצמי. אבל אני לא מרגיש חילוק בין היום לאתמול ובין אתמול לשלשום. ישן היום וישנתי אתמול... רק מדברים ומדברים... רק דיבור, א נארישע וועלט... אנחנו מרמים את עצמינו. "מען נאָרט זיך האפ".

אח"כ בעולם האמת אומרים לו נאָר – טיפש, מה דברת? אוי! יבואו בעולם העליון יפקחו את העינים ויראו האיש שהכל הי "שטויות". כל מה שנעשה בעולם. אנשים רבים על כל מיני דברים, וכל אחד חושב הוא עושה ישיבה... או דבר אחר והכל לשם שמים! דואגים לרבונו של עולם... אף אחד לא דואג לעצמו רק להקב"ה... אוי!... יתביישו שמה... יתביישו... אוי!

בן אדם שהוא עם נגיעות. רואה את הכל לפי הנגיעות שלו, וזה אומרים שכמו שמי שיש לו נגיעות פסול להיות דיין, כי רואה את הכל לפי הנגיעות שלו, ממילא גם לגבי כל דבר.

וכמו ששמעתי שאמרו לרבונו החזו"א שגם אדם גדול מאד. כשמגיע אצלו לנגיעה, "ער פארלירט זאך" הוא נאבד... ואמר החזו"א (כמדומה על זה) שאסור לומר ככה. כי אם הוא כזה אדם שכשמגיע לנגיעה הוא לא בטוח. א"כ אף פעם אי אפשר לדעת, שהרי תמיד יש נגיעות. וא"כ מתי הוא לא נאבד... ואין בו כלום.

ונמצא לפי"ז שבן אדם שיש לו נגיעות, יש לו "תמיד" נגיעות, אין דבר שאין לו בו נגיעות, למשל יבואו ויאמרו לו שילך למקום פלוני, מיד מה הוא חושב, אם זה משתלם לו או לא. ולא יחשוב אם יש מזה תועלת לרבש"ע, ח"ו שלא יאמר שקר! הוא לא יחשוב כזה דבר, רק יחשוב אם זה טוב בשבילו או לא. וככה בכל דבר שמציעים לו כגון אם מציעים לו משרה. מיד הוא חושב האם זה משתלם לי או לא, ולא יזכור במחשבתו מה שנוגע לגבי הקב"ה, ואל ירמה אדם את עצמו שחושב אחרת "זאל ער נישט דריין די קאפ".

א"כ נמצא שאין לנו כלום, שהרי כולנו שקועים בנגיעות, והאיש יוצאים מזה? זו בעיה קשה מאד!

אם כאשר רבנו רבי חיים וואלוז'נר הגיע לגאון מוילנא ואמר לו שרצה להקים ישיבה. ובא עם התפעלות גדולה, אמר לו הגאון שלא יעשה. ורק אחרי זמן רב, שהגיע כבר "קר", רק אז הסכים שיעשה, ר' חיים וואלוז'נר!!

כשהוא הגיע בהתפעלות. הלואי שאנחנו נזכה להגיע אל ה"שלא לשמה" שהי' לו! בכל זאת אמר לו הגאון שלא יעשה, ובגלל זה שלא פתח את הישיבה התעכב והי' חסר כמה שנים הרבצת תורה של ר' חיים! הי' חסר כמה שנים הרי זה לא דבר קטן! ובכל זאת הגאון הוריד אותו מזה ואמר שלא כדאי.

א"כ מה נאמר בדורינו, שבאים אנשים יום יום שפותחים ישיבה, עם חשבונות שלמים. יקח את זה ואת זה, הכל למה? ואומרים שהכל בשביל הרבש"ע! הכל בשביל הקב"ה! הלואי... הלואי...

אך מצד שני אם לא יעשו, יהי' עוד יותר גרוע, אם בדור שלנו נחכה עד שאחד יפתח ישיבה כמו ר' חיים וואלוז'נר, לא תהיה שום ישיבה! וזה לא במציאות שאדם לא ירגיש נגיעות.

ואספר לכם דבר מעניין מה זה נגיעה. פעם נכנסתי אצל החזו"א, אומר לי החזו"א טוב שאתם פה! תשמעו מה זה הענוה של החזו"א! וסיפר כך שהר"ר יעקב הלפרין כשפתח את הבית העלמין מכר בתחילה מקומות ולא הי' מסודר עדיין שורות. רק מכר מקומות בלבד. ואחרי שנים התחיל להסתדר שורות של רבנים וכו'... ובא אליו יהודי אחד "זייפן" וטען שמקומות פלוני ופלוני מכרו לו. והלפרין טען שזה לא נכון רק מכר לו שלש מקומות ולא מקומות מסויימים, וזכותו לתת לו מקומות כפי שהוא רוצה. והחזו"א אחז בדיעה שהלפרין צודק, ובא אותו היהודי לחזו"א, וכנראה החזו"א אמר לו שהוא לא צודק. ואח"כ הגיע עוד פעם ואז כנראה החזו"א צעק עליו או משהו דומה, ובפעם השני' הי' החזו"א בטוח שיש לו "נגיעה", למה? בגלל שכבר אמר לו פעם אחת והוא עדיין

מתעקש ובא עוד פעם. לכן פחד החזו"א שיש לו כבר נגיעה, ותראו – מבהילו האיש הי' העניו של החזו"א, דבר נורא! החזו"א אמר לי שהוא פוחד אולי הוא דיבר אליו יותר מדאי תקיף, ופחד שזה בגלל שיש לו כבר נגיעה [כנראה בבחינה כמו עבד אינשי אחזוקי דיבוריה] ורצה להשיח צערו למישהו. לכן סיפר לי את זה, החזו"א! משיח לי את לבו, תראו איזה ענוה!

החזו"א הוא הי' נקי מנגיעות, מוראדיג ריין... נקי לגמרי בצורה נוראה, הוא לא חיפש אף פעם את טובת עצמו. ולא למשפחה, וכדו'. כזה יהודי, זה יהודי. הוא האדם מה שחזו"ל אומרים....

וכזה יהודי זה אחרת... ולא לדבר על היגיעת התורה של החזו"א שזה לא שייך להבין בכלל...

בדעת זקנים מבעה"ת (פרשת ויקהל ל"ה) הביאו מדרש שבשעה שאמר משה לישראל שבצלאל יעשה המשכן, היו ישראל מרננים אחרי משה ואומרים שכל הגדולה הוא נוטל לו ולמשפחתו, אמר להם משה דעו וראו כי לא מדעתי אני עושה אלא מפי הקב"ה עכ"ל.

אבל צריך להבין במה הוא שכנע אותם, הלא הדרך ממה שאנו רואים בעינים כאלה שכשמדברים לאנשים שלא מאמינים, שאפי' אם יאמר להם כמה פעמים לא יאמינו, ולמה האמינו עד כדי כך שיכול לומר להם "ראו" ששמעם שהראה להם שהוכרחו להודות. ומשמע מזה גודל אמיתת דבריו, הוא הי' כ"כ משכנע עד שהוצרכו להודות, וכשאמר להם "ראו" אז כל אחד, הגם שהי' לו קצת עקמימות שבלב לחשוך את משה מחמת קנאה שהוא עושה מעצמו בשביל קרוביו, אבל בהניכרין דברי אמת שלו ראו ממש בחוש.

אכן אצל קרח ג"כ כתוב שחשדו אותו, ומשה אמר להם והתחנן שלא עשה מדעת עצמו רק ד' אמר לו, ובכל זאת לא האמינו, והנ"מ הוא שהיות שאז כבר הי' נגיעה שקרח רצה את הכהונה או את הנשיאות (כדפרש"י בפרשת קרח טז א), וכשיש נגיעה עצמית! אז לא יכולין לשכנע אפילו בדברים שיוצאין מלב טהור כמו של משה רבנו, דרך כל זמן שסתם מרננים, אבל לא חושבים שזה מגיע להם, רק סתם טוענים למה הוא נותן הכל לקרובים, למה הוא לא נותן למי שהוא וכו', יכולים עדיין לדבר אליו ויכולין להראות לו את האמת, אבל למי שהנגיעה העבירתו על דעתו א"א לשכנע בשום אופן (קו' קב חומטין)

מהותו של גדול

המשנה אומרת בסנהדרין ריש פרק חלק: כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא ואלו שאין להם חלק לעולם הבא וכו', ומוסיפה המשנה שלשה מלכים וארבעה הדיוטות אין להן חלק לעולם הבא ומי הם השלשה מלכים ירבעם בן נבט אחאב ומנשה.

והגמ' בדף ק"ב ב' מביאה ע"ז מעשה רב אשי אוקי אשלשה מלכים פי' שסיים פרק חלק עד שהגיע לג' מלכים אמר למחר נפתח בחברין [מחר נדרוש בחברין] שהיו תלמידי חכמים כמותינו ואין להם חלק לעולם הבא, אתא מנשה איתחזי ליה בחלמיה בא מנשה לרב אשי בחלום, אמר חברך וחברי דאבוק קרית לן, וכי סבור אתה שנהי' חברך וחברי דאבוק רש"י היינו מנשה בא בטענה האיש אתה קורא לי חבר וכי אתה שווה לי מהיכא בעית למישראל המוציא תאמר לי מהיכן צריך לבצוע את הפת כשמברכים המוציא לחם מן הארץ, אמר ליה לא ידענא השיב לו רב אשי בחלום אני לא יודע אמר ליה מהיכא דבעית למישראל המוציא לא גמירת וחברך קרית לן [מאיזה מקום בפת צריך לבצוע אתה לא יודע ואתה קורא לי חברך כאילו אתה שווה לי], אמר ליה אגמריה לי ולמחר דרישנא ליה משמך בפירקא [אדרבה תלמד אותי את הדין ומחר בשיעור אזכיר את זה בשמך] אמר ליה מהיכא דקרים בישולא ויש גורסין מהיכא דקדים בישולא והם שני פירושים מה השיב לו האם האם בוצעים מהמקום שנקרם הלחם או מהמקום שמקדים הלחם להאפות, ונחלקו בזה הפוסקים להלכה.

אמר ליה מאחר דחכימתו כולי האי מאי טעמא קא פלחיתו לעבודה זרה, שאל [רב אשי שאל את מנשה מאחר שאתם כ"כ חכמים למה השתחוויתם לעבודה זרה] אמר ליה אי הוה התם הוה נקיטנא בשיפולי גלימא ורהטת אבתראי היית מגביה את שפת גלימתך כדי שיהי' קל לך לרוץ והיית רץ אחרי לעבוד עבודה זרה, למחר אמר להו לרבנן נפתח ברבוותא למחרת כשהתחיל לומר את השיעור הוא כבר לא התבטא בלשון חברינו אלא רבותינו" כאילו היה מנשה הרבי שלו.

וצריך להבין כמה דברים.

הנה בלי שום ספק שרב אשי היה תלמיד חכם ששואלין אותו דבר הלכה בכל מקום ואומר, ומי לנו גדול מרב אשי שחיבר את כל הש"ס ובודאי שהיה יודע הכל, והאיך ידע מנשה לבחור בדיוק את ההלכה הזאת שרב אשי לא ידעה, האם מן השמים גילו למנשה שבהלכה זו בדיוק הוא יכול לבדוק את רב אשי או שבמקרה שאל אותו את ההלכה הזו.

עוד צריך להבין הרי רב אשי אמר נפתח בחברין ופירש רש"י שהם תלמידי חכמים כמונינו נמצא שרב אשי ידע שמנשה הוא תלמיד חכם, ובכל זאת לא היה קשה לו האיך עבד ע"ז, אלא הוא הבין שאפי' שהוא תלמיד חכם שייך שיכשל בעבודה זרה, רק אחרי שמנשה שאל אותו מהיכא בעית למישרא המוציא ורב אשי לא ידע לענות וראה שיש הבדל ביניהם בדיון אחד שמנשה יודע יותר ממנו, לפתע התעוררה לו הקושיא "מאחר דחכמינו כולי האי מאי טעמא קא פלחיתו לעבודה זרה", נמצא כי זה שמנשה ידע את כל התורה כולה עדין לא הי' קשה לו האיך עבד ע"ז, אם כן מה קרה אחרי שנתחדש לרב אשי שמנשה יודע דין שהוא לא יודע עד שהתעוררה לו הקושיא חכמיתו כולי האי מאי טעמא קא פלחיתו לעבודה זרה.

ויש להוסיף, הנה בדורותינו יכול להיות אדם פשוט שלומד הלכות ויודע את ההלכה שצריך לבצוע במקום דקדים בישולא או דקרים בישולא לפי ב' הגירסאות, ואם ישאלו למדן גדול אם הוא יודע את הדין הזה יכול להיות שלא יידע, וכי מי שיוודע את הדין הזה הוא כבר הלמדן הכי גדול, האם זה כל כך מכריע עד שרב אשי אומר כיון שהוא יודע את הדין הזה סימן שאתם חכמים כל כך וממילא הוא מתפלל האיך עבדתם עבודה זרה מה זה קובע כל כך?

ובגיטין דף ו' ב' מביאה הגמ' שרב אביתר אמר הלכה מסויימת ושאל רב יוסף מאן לימא לן דרב אביתר בר סמכא הוא [פי' שראוי לסמוך עליו] ועוד הא איהו דשלח ל' לרב יהודה בני אדם העולין משם לכאן הן קיימו בעצמן ויתנו את הילד בזונה והילדה מכרו ביין וישתו פסוק הוא ביואל וכתב ל' בלא שרטוט ששלח פסוק זה לרב יוסף בלי שרטוט, ואמר רבי יצחק ב' כותבין ג' אין כותבין [מותר לכתוב שתי מלים בלי שרטוט ולא שלש] במתניתא תנא שלש כותבין ארבע אין כותבין והיות שהוא כתב את הפסוק הזה ועבר על הדין שאסור לכתוב בלי שרטוט ממילא אינו בר סמכא כך טען רב יוסף, אמר ליה אביי אטו כל דלא ידע הא דרבי יצחק לאו גברא רבה הוא, האם כל מי שלא יודע את הדין הזה של רב יצחק הוא כבר לא גברא רבא בשלמא מילתא דתליא בסברא לחיי אבל הא גמרא היא וגמרא לא שמיע ליה [דין זה לא חדשוהו מסברא אלא בקבלה מרביתיהם והוא לא קבל את הקבלה הזאת וכשלא יודע דבר של קבלה האם בגלל זה הוא כבר לא גברא רבא] עכ"פ רואים מהגמ' שאם אחד לא יודע את ההלכה לא נפרך שבשביל זה הוא לא גברא רבא אם כן מה רצה מנשה מרב אשי, אם למנשה הי' בקבלה את הדין הזה, ורב אשי לא ידעו האם בגלל זה רב אשי כבר לא כל כך גדול ורק מנשה גדול עד שהוא הוא כבר לא יכול להיות חברו וצריך לקרותו רבותינו.

ואפשר לומר כך הנה בעצם מאי נפקא מינא מהיכן לבצוע את הלחם אם למטה או למעלה, ומבואר במ"ב (סי' קס"ז סק"א) שזה מכבוד הברכה לבצוע במקום חשוב ומראה בזה שמחשיב את הברכה, והנה בשו"ע או"ח סעיף א' כתוב "שויתי ד' לנגדי תמיד הוא כלל גדול בתורה ובמעלות הצדיקים אשר הולכים לפני האלקים וכו'" כ"ש כשישים האדם אל לבו שהמלך הגדול הקב"ה אשר מלא כל הארץ כבודו עומד עליו ורואה במעשיו.

כך מביא הרמ"א מיד בהתחלה של השו"ע והרי ידוע שדבר שאדם רוצה בו מאד הוא משתדל ומתעניין בו עד כמה שהוא יכול להשיגו, וכל מה שרוצה יותר הוא משתדל יותר להבין ומתעמק יותר האיך ללמוד את זה והאיך להוציא מה ששייך להוציא מזה, וככל שהוא פחות רוצה את הדבר זה מעניין אותו פחות ולא איכפת לו, ומעתה בזמן מנשה יכול אמנם להיות שלא היו מחוייבים בכלל לברך מפני שרבנן עדיין לא תקנו ברכות, אך בכל זאת הצדיקים התלמידי חכמים שבאותם הדורות ידעו שעל כל דבר שעושים צריך להזכיר את שמו של הקב"ה, והכל בכלל שויתי ד' לנגדי תמיד וכך גם מנשה הבין שבזמן שמוזכרים שם שמים צריך להרגיש שהוא עושה פעולה לכבוד את הקב"ה, וככל שאדם יותר קשור ודבוק בד' ויודע שאין להסיח דעת מהקב"ה אז לפני כל דבר שעושה הוא חושב האיך יכול לכבוד בזה את הקב"ה, ולכן בשעה שבאים לאכול את לחם אפילו אם אין חיוב ברכה, בכל אופן המדרגה של אדם חשוב

היא שבזמן שהוא עושה פעולה עליו לעשות את הפעולה עם כל המחשבה שייצא מזה כמה שיותר כבוד שמים, ובשביל זה כשבא לאכול היה חושב האיך יכולים לכבד בזה את הקב"ה, ובצוע במקום החשוב ביותר כי בזה הוא מראה שבכל פעולה הוא מחשיב את כבוד ד', ואמנם אחרי שמנשה חידש את ההלכה הזו ונפסק להלכה יכול להיות שלא כל אחד שלומד את הדין הזה חושב כל כך, אבל בזמן ההוא שלא היה עדיין שו"ע מי שהיה גברא רבא היה עושה את זה מתוך ההבנה וההכרה הזאת מנשה סבר שמי שיש לו הרגש כזה הוא במדרגה של אדם גדול, ומי שלא חושב על זה הרי הוא כבר במדרגה פחותה במקצת, שהרי בגדלות יש מדרגות רבות.

דהיינו מה שמנשה טען לרב אשי, לא היה משום שחסרה לרב אשי הידיעה של הדין הזה כי גם אם הוא לא יודע דין אחד עדין לא נפרך שהוא גברא רבא, אלא שהאנשים בדור של מנשה הצדיקים בכל פעולה שהיו עושים, היו חושבים האיך אפשר לכבד את הקב"ה, ומי שאינו חי כך זה סימן שחסר בגדלות שלו, ואם יש פעולה אחת שרב אשי לא הרגיש שצריך לכבד בזה כבוד שמים סימן שחסר בגדלות שלו, וכמובן לפי מדרגתם שאנו רחוקים מלהשיג כי מי שחושב ומתעמק בזה כל כך, צריך שזה יהיה בכל פעולה, ורב אשי הסכים לכך שמנשה באמת יותר גדול ממנו שהוא גברא רבא יותר ולכן נתעוררה לו עכשיו השאלה האיך הם עבדו עבודה זרה?

קודם לכן אף שהוא ידע שמנשה היה תלמיד חכם בכל זאת הוא מבין שגם תלמיד חכם יכול ר"ל להיכשל בחטא ואפילו בחטא של עבודה זרה שהיתה בימיהם, אבל אדם כזה שבכל פעולה שעושה הוא מתבונן וחושב האיך אפשר לכבד את הקב"ה, על זה היה קשה לו האיך הוא עובד עבודה זרה ולכן שאל את מנשה "חכמיתו כולי האי מאי טעמא קא פלחיתו לעבודה" עכשיו שנתברר שאתה לא סתם בן אדם

זאת אומרת עכשיו שנתברר שאתה לא סתם בן אדם, אלא כל דבר אתה עושה עם חשבון ולא עושה סתם פעולה בלי לחשוב, האיך נכשלת בחטא של ע"ז על זאת ענה לו מנשה שבתקופתו היה כזה יצר קשה שהיה קשה מאד להתגבר עליו.

אמנם ודאי שאנחנו לא במדרגות כאלה שכל פעולה תהיה עם מחשבה גבוהה כל כך, אבל עלינו לדעת וללמוד מזה עד כמה שאפשר להוציא לפי מדרגתנו הקטנה מאד שלא לעשות דבר בלי התבוננות וכלי חשבון אדם שעושה כל דבר כפי מה שיוצא לו בלי לחשוב, זוהי מדרגה קטנה של בן אדם ואפילו בדעותינו הקטנה צריך להשתדל עד כמה שאפשר לחשוב בכל פעולה אם ייצא מזה כבוד שמים או חלילה להיפך כאשר אדם עושה פעולה הוא חייב לחשוב אם ייצא מזה כבוד שמים או להיפך חילול שם שמים, ואף שהרבה פעמים אפילו אם הוא חושב בכל זאת הוא מרמה את עצמו שעושה לכבוד שמים אך למעשה זה לכבוד עצמו, אבל עכ"פ שיחשוב לכל הפחות ואם הוא לא חושב זה מדרגה קטנה מאד ומי שילך בדרך זו המדרגה שלו היא גבוהה גבוהה והוא יכול להגיע למדרגות גדולות, אמנם לא יהיה כמו רב אשי אבל יהיה גדול מאד אנחנו צריכים מאד להתחזק בזה כל אחד ואחד אפילו אנשים קטנים כמונו ולהשתדל עד כמה שאפשר לא לעשות פעולות בלי מחשבה ומה שיעשה יותר עם מחשבה יש לקוות שיגדל ויהיה גברא רבא והקב"ה ישמח באדם כזה וכולנו נזכה להתרומם להגיע למדרגה כזאת ומי שיתרומם בזה יהיה מאושר בזה ובבא. (שיחת רבנו בהיכל ישיבת חברון לרגל יום הארצות של מרן הגר"י סרנא זצ"ל אלול תשס"ד)

גדול הדור או תלמיד חכם..

סיפר רבינו: אחד בא לבקש ברכה שרוצה להיות גדול הדור, אמרתי שזה לא שום מעלה גדול הדור, מפני שאם הדור עמי ארצים אז מה תהיה ראש לעמי הארץ, תבקש להיות תלמיד חכם. (צדיק כתמר יפרח)

ביצה גדולה

אחד בא לרבינו באיזה שאלה, וכנראה רבינו לא רצה להזדקק, ואמר הלה: הלא רבינו גדול הדור ואם הוא לא יכרע מי יכרע?

וסיפר לו רבינו שחסידי מספרים שליד העיר רימנוב היתה ביצה גדולה, ורבי מנדל מרימנוב זצ"ל אמר שכשהקב"ה הראה לאדם הראשון דור דור ומנהיגיו הראה לו גם את ר' מנדלי הנ"ל, ואדה"ר ירק ואמר הגם זה יהיה גדול הדור? ומאותה יריקה נעשה הביצה שליד העיר רימנוב. (צדיק כתמר יפרח)

יום היארצייט של מרן הגאון רבי אלחנן וסרמן הי"ד נעקה"ש י"ב תמוז תש"א

אודות ר' אלחנן כבר כתבנו בשנים קודמות, ונביא כאן עוד כמה ענינים

לחזור מיד

שח רבנו שסיפר לו הגאון ר' גדליה רבינוביץ זצ"ל שפ"א הגיע ר' אלחנן לאסוף כספים באנגליה, והיה אמור להתארח אצל הוריו, בלילה הראשון שהיה שם אשה אחת נדבה לו סכום עצום שזה כל מה שציפה שיקבל באנגליה, ומיד הודיע להם שהוא חוזר חזרה לברונביץ, והם הפצירו בו שעד שהוא כבר הגיע שיחכה עוד כמה ימים וימסור שיעורים וישיג עוד כספים.

ואמר להם ר' אלחנן הרי אני מוסר שיעור ומה שאני יוצא זה כשאין ברירה ואני מוכרח להביא כסף לישיבה, אבל ברגע שיש לי כבר את הכסף אני מוכרח לחזור מיד למסור את השיעור. (מפי נכדו הרה"ג ר' אשר שטינמן שליט"א)

גדלות ר' אלחנן

אמר רבנו: הגר"א וסרמן זצ"ל זכה הרבה, אמנם הוא נהרג, אבל כל הישיבות לומדים את תורתו, ונתקיים יגע ר' בון..... רבינו מדבר רבות בשבחו של הספר קובץ שיעורים זה ממש ספר נפלא (מוריעדיק), הערות טובות, זכה שכ"כ הרבה לומדים בספרו, ר' אלחנן עצמו הי' כותב כל שבוע.

הרבנית של הגר"ש שקופ זצ"ל אמרה שלא הי' תלמיד שציער [את רבי שמעון] כמו ר' אלחנן שרץ אחרי בעלה לדבר עמו בלימוד, אף בביתו הלך אחריו לדבר עמו בלימוד. (כ' צדיק כתמר יפרח)

סיבת המפולת

רבינו דיבר בענין שאנו בדורינו לא יודעים להצביע ועל מה למה, בגמ' ידעו שזה בעון זה וכך וכו'. ר' שלמה לורניץ שלח לרבנו מאמר שכתב ר' אלחנן וסרמן זצ"ל שגם אז בזמנו הי' כך משבר כלכלי, וכתב מאמר שזה הכל מחסרון באמונה, [א"ה ראה את המאמר בקובץ מאמרים ואגרות ח"א עמ' טו - יח באריכות]

ושאל רבינו שרוצה להבין הרי לבסוף המצב נעשה יותר טוב, ולדבריו הי' צ"ל שלא ישתנה עד שיתחזקו באמונה, אלא בהכרח שאנו לא יכולים לדעת כל דבר על מה מגיע. [א"ה שאלתי לרבינו אולי יש הנהגה שה' מעניש מפני סיבה, אבל רק לזמן מסוים אף שעדין לא תוקן אותה סיבה] (כ' צדיק כתמר יפרח)

בנו הרה"ג ר' אליעזר שמחה וסרמן

רבינו סיפר שבני ר"ש לורניץ ז"ל סיפרו לו שאביהם קנה חלקה בהר הזיתים, ואח"כ מכרו וקנה בהר המנוחות, בטענה שרוצה להיות קבור ליד החברותא שלו הרה"ג ר' שמחה ב"ר אלחנן וסרמן זצ"ל שאין לו ילדים ועי"ז יעלו גם לקברו, ולבסוף אכן נתברר שהיא"צ של ר' שמחה וסרמן בב' חשון, ושל ר' שלמה לורניץ ז"ל בא' חשון ובר"ח לא עולים, ויעלו בב' חשון ביא"צ. (צדיק כתמר יפרח)

יום היארצייט של מרן הגאון רבי אליעזר יהודה פינקל זצ"ל ראש ישיבת מיר נלב"ע י"ט תמוז תשכ"ה

בעיר בריסק

רבנו שליט"א סיפר שהיה דין תורה מסוים בעיר בריסק שהגר"א וסרמן והגרא"י פינקל היו בוררים, ואח"כ הלכו למרן הגר"ע שיהיה הבורר השלישי שיכריע.

ביסוד ישיבת בריסק

רבינו סיפר על שיעורו של הגר"י שהתחילו בלימוד מסכת תמורה, ור' אליעזר יהוד' פינקל שלח קבוצה בחורים טובים, ואף החזיק אותם כספית כי להרב לא הי' ממה להחזיק אותם. (כ' צדיק כתמר יפרח)

בנו ר' מאיר

לר' אליעזר יהודה הי' בן בשם ר' מאיר והי' נשוי לנכדת הגר"ח מברסק, בת חתנו הגאון ר' צבי גליסקון, ונפטר בשואה, ואביו הגרא"י היה מאוד שבור מכך. (כ' צדיק כתמר יפרח)

סגולה לרפואה

וכשחלה הגר"ח ז"ל בנו של ראש ישיבת מיר הגרא"י פינקל זצ"ל, הדפיס את ספר קצות החושן וחילקו לבני תורה, ונתרפא בנו. וזה מפני שספר קצות החושן משתמשים בו הרבה מאד, ובודאי זה זכות בשבילו, והקצות החושן ממליץ טוב בעדו.

י"ז תמוז שחל ביום א

במשנה ברורה סימן תק"נ ס"ק ו' מביא דבעל נפש יחמיר על עצמו בכל התעניות כדיני ת"ב. ובשער הציון ס"ק ט' כתב ועי' בא"ר בשם השל"ה דבעל נפש צריך להחמיר להפסיק גם מבעוד יום, ויל"ע בתענית החל ביום ראשון אם בעל נפש יחמיר על עצמו להתחיל להתענות מבליה או כיון דמצוה לאכול מלוח מלכה עדיף שלא להתחיל להתענות מהלילה ובמקור חיים לבעל החו"י או"ח סימן ש' כתב ואף אם החמיר לפניו על עצמו להפסיק מבע"י בצום הרביעי וצום העשירי אם אירע שחלו ביום א' לא יבטל הסעודה הנ"ל עכ"ל. ובשערי תשובה כתב ועי' בא"ר בשם השל"ה מי שמפסיק מבע"י יטרח להכין סעודה זו לאחרים גם ילמוד דינים ומאמרים השייכים לסעודה זו עכ"ל. (ימלא פי תהלתך ח"ג עמ' שכ"ח)

לפני קרוב לעשרים שנה התלווה הגר"א דינר שליט"א לרבנו הגרא"י שליט"א לנחם אבליהם על הגאון ר' וועלוול איידלמן זצ"ל שנפטר בו' טבת תש"ס, ועשרה בטבת חל ביום א', ואמר מרן שליט"א להגרא"י שליט"א שהוא מסתפק האם אלו שנוהגים לצום בכל הד' צומות מהלילה, האם צריכים לצום כבר ממוצאי שבת, והכריע להעדיף את המלוח מלכה, והיה משמע שרבנו החמיר בעצמו בכל הצומות שלא לאכול כבר מליל התענית, וכך היה נוהג חברו הטוב של רבנו שליט"א הגאון רבי משה סולביצ'יק זצ"ל (שיעורי הגר"ב זילברברג שליט"א)

צער על שלשת השבועות

שח רבנו: בשלשת השבועות כל דבר קשה יותר, מי שיש לו צער כל דהוא כל השנה, בשלושת השבועות צערו מתגבר יותר, והסיבה לכך כי למעשה צריכים אנו להצטער על חורבן ביהמ"ק, ואם לא מצטער על החורבן נותנים לו צער אחר, כי צער שנגזר על האדם אי אפשר להפטר ממנו, ואם לא מצטער על החורבן נותנים לו משמים צער אחר. (שיעורי הגר"ב זילברברג שליט"א)